

ปัจจัยด้านครอบครัว โรงเรียนและลักษณะทางพุทธของบิดามารดาที่เกี่ยวข้องกับ
ปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ปริยญาณีพนธ์
ของ
สุภาวรัตน์ แสงตั้ง

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์

กันยายน 2547

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

133.4
31-0-01
23

ปัจจัยด้านครอบครัว โรงเรียนและลักษณะทางพุทธของบิดามารดาที่เกี่ยวข้องกับ
ปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

บทคัดย่อ
ของ
สุภารัตน์ แซ่ตั้ง

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์
กันยายน 2547

133.4
31-0-01
23

สุภารัตน์ แซ่ตั้ง. (พ.ศ.2547). **ปัจจัยด้านครอบครัว โรงเรียน และลักษณะทางพุทธของบิดามารดาที่เกี่ยวข้องกับปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่6**. ปรินญาณพนธ์ วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม: อาจารย์ ดร.วิลาสลักษณ์ ชั่ววัลสี, อาจารย์ ดร.พรรณี บุญประกอบ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา การอบรมสั่งสอนของครู และลักษณะทางพุทธของบิดามารดา กับตัวแปรตามซึ่งได้แก่ ปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธด้านความรู้สึก ด้านความคิด ด้านการกระทำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และเพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาการอบรมสั่งสอนของครู และลักษณะทางพุทธของบิดามารดา ที่มีต่อปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักเรียนที่นับถือศาสนาพุทธชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2546 สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) ตามเขตภูมิศาสตร์ได้ 5 กลุ่มใหญ่ ในแต่ละกลุ่ม สุ่มมา 1 เขต ในแต่ละเขตสุ่มมา 1 โรงเรียน และสุ่มห้องเรียนโรงเรียนละ 1 ห้องเรียน และศึกษานักเรียนทั้งห้องที่สุ่มได้ ซึ่งเป็นจำนวนห้องละประมาณ 40 คน รวมเป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 200 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย (1) เป็นแบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว (2) เป็นแบบสอบถามปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธ (3) เป็นแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา (4) แบบสอบถามการอบรมสั่งสอนของครู (5)แบบสอบถามลักษณะทางพุทธของบิดามารดา

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ 1). หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.) หาค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product-moment correlation) 3.) วิเคราะห์ความแปรปรวนแบบ 3 ทาง (three – way ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า

1. การอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา (แบบรักสนับสนุน และแบบพุทธ) การอบรมสั่งสอนของครู (แบบอบอุ่น และแบบใช้เหตุผล) และลักษณะทางพุทธของบิดามารดา (แบบความเชื่อทางพุทธศาสนา แบบการปฏิบัติทางพุทธศาสนา และแบบวิถีชีวิตทางพุทธศาสนา) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธโดยรวมและรายด้านทุกด้าน ได้แก่ ด้านอารมณ์ความรู้สึก ด้านความคิด และด้านการกระทำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนจากบิดามารดามาก มีปรีชาเชิงอารมณ์สูงกว่า นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนน้อย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. นักเรียนที่ได้รับการอบรมสั่งสอนของครูแบบอบอุ่นมาก มีปรีชาเชิงอารมณ์สูงกว่า นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนน้อย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูแบบพุทธของบิดามารดากับวิถีชีวิตทางพุทธศาสนาของบิดามารดา และการปฏิบัติทางพุทธศาสนาของบิดามารดากับการอบรมสั่งสอนแบบใช้เหตุผลของครู โดยเมื่อเปรียบเทียบคะแนนเป็นรายคู่ พบผลการวิจัยดังนี้

4.1 นักเรียนที่บิดามารดามีวิถีชีวิตทางพุทธศาสนามาก และเลี้ยงดูบุตรแบบพุทธมาก มีปรีชาเชิงอารมณ์สูงกว่านักเรียนที่บิดามารดามีวิถีชีวิตตามแนวพุทธ และเลี้ยงดูแบบพุทธ อย่างใดอย่างหนึ่งน้อย หรือน้อยทั้งสองอย่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.2 นักเรียนที่บิดามารดามีการปฏิบัติทางพุทธศาสนามาก และได้รับการสั่งสอนแบบใช้เหตุผลจากครูมาก มีปรีชาเชิงอารมณ์สูงกว่านักเรียนที่บิดามารดาปฏิบัติทางพุทธ และได้รับการสั่งสอนจากครูแบบใช้เหตุผล อย่างใดอย่างหนึ่งน้อย หรือน้อยทั้งสองอย่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

**FAMILY AND SCHOOL FACTORS AND BUDDHISM'S CHARACTERISTICS OF
PARENTS RELATED TO BUDDHIST EMOTIONAL INTELLIGENCE OF
SIXTH - GRADE STUDENTS**

**AN ABSTRACT
BY
SUPARATH SAETUNG**

**Presented in partial fulfillment of the requirements for the
Master of Science degree in Applied Behavioral Science Research
at Srinakharinwirot University
September 2004**

Suparath Saetung. (2004). ***Family and School Factors and Buddhism's Characteristics of Parents Related to Buddhist Emotional Intelligence of Sixth - grade Students*** . Master thesis, M.S. (Philosophy Program in Applied Behavioral Science Research). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee: Ph.Dr.Wiladlak Chuawanlee, Ph.Dr.Panee Boonprakob.

The purposes of this study are aimed 1.) to examine the relationships between rearing practices of parents , rearing practices of teachers, and Buddhism's characteristics of parents and Buddhist emotional Intelligence, including feeling aspect , thinking aspect and action aspect of sixth-grade students and 2.) to study interactions between rearing of parents, rearing practices of teachers and Buddhism's characteristics of parents on Buddhist emotional Intelligence of sixth-grade students.

The samples are 200 sixth-grade Buddhist Students in the first term of academic year 2546 of Secondary Education Department , by geographic zone in Bangkok Metropolis. Stratified random Sampling was used. Five zones were randomly selected and 40 students in one room of each school from each zone were the sample

Instruments were 4 sets of questionnaires : Buddhist Emotional Intelligence for Student, Rearing Practices of Parents , Rearing of Teachers and Buddhism's Characteristics of Parents

Data were analysed by

Utilizing Pearson Product Moment Correlation and Three-way Analysis of variance.

Major findings were as follows :

1. Rearing Practices of Parents (the love –oriented style and Buddhism style), Rearing Practices of Teachers (warm style and reasoning style), Buddhism Characteristics of Parents (Buddhist belief style, Buddhist practice and Buddhist way of life) were positive by correlated with Buddhist emotional Intelligence as a whole and in each aspect at the .01 level .

2. Student whose parents used more of love – oriented style of rearing had higher Buddhist emotional intelligence at the .05 level.

3. Student whose teachers used reasoning style of teaching had higher Buddhist emotional intelligence at the .05 level.

4. There were interactions between 1.) rearing practices of parents and parents' Buddhist way of life and 2.) rearing practices of parents and Teacher ' s rearing practices. This is :

4.1 Students whose parents had more Buddhist way of living and high level of Buddhist rearing practices had higher scores on Buddhist Emotional Intelligence Scale compared to the other groups at the .05 level.

4.2 Students whose parents practiced more on Buddhist teachings and teachers used more reasoning style of teaching had higher scores on Buddhist Emotional Intelligence Scale compared to the other groups at the .05 level.

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

ปัจจัยด้านครอบครัว โรงเรียนและลักษณะทางพุทธของบิดามารดาที่เกี่ยวข้องกับ
ปรัชญาเชิงอารมณ์แนวพุทธของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ของ

นางสาวสุภารัตน์ แซ่ตั้ง

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

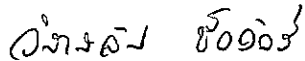

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญสิริ จีระเดชากุล)

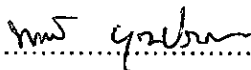
วันที่ 13 เดือน กันยายน พ.ศ. 2547

คณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์

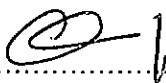
..... ประธาน

(อาจารย์ ดร.วิลาสลักษณ์ ชั่ววัลลี)

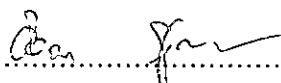
..... กรรมการ

(อาจารย์ ดร.พรรณี บุญประกอบ)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(รองศาสตราจารย์ ดร.อรพินทร์ ชูชม)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(รองศาสตราจารย์ อัจฉรา สุขารมณ์)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยความกรุณาของ อาจารย์ ดร.วิลาสลักษณ์ ชั่ววัลลี ประธานที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ อาจารย์ ดร.พรรณี บุญประกอบ กรรมการที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ ที่กรุณาช่วยเหลือให้คำปรึกษา ชี้แนะแนวคิด และข้อเสนอแนะ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างมาก ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.อรพินท์ ชูชม และรองศาสตราจารย์ อัจฉรา สุขารมณี ที่กรุณาเป็นกรรมการแต่งตั้งเพิ่มเติมในการสอบปริญญานิพนธ์ และได้ให้ข้อเสนอแนะ แนวคิดที่เป็นประโยชน์ เพื่อให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์และมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณ คณาจารย์สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ทุกท่าน ที่กรุณาให้ความรู้อบรมสั่งสอน และให้กำลังใจผู้วิจัยเสมอมา

ขอขอบคุณผู้ปกครองและนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนนิชากร เขตดินแดง ในกลุ่มเจ้าพระยา นักเรียนโรงเรียนวัดกระทุ่มเสือปลา เขตประเวศ ในกลุ่มศรีนครินทร์ นักเรียนโรงเรียนวัดดอนเมือง เขตหลักสี่ ในกลุ่มบุรพา นักเรียนโรงเรียนวัดเจ้าอาาม เขตบางกอกน้อย ในกลุ่มกรุงธนเหนือ นักเรียนโรงเรียนก้นดทหาราราม เขตธนบุรี ในกลุ่มกรุงธนใต้ และนักเรียนโรงเรียนสุนทริการาม เขตราชเทวี ในกลุ่มรัตนโกสินทร์ ที่ได้ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้

ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ทุกท่าน ที่ให้ความช่วยเหลือ และขอขอบคุณเพื่อนๆ สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ เพื่อนร่วมงานทุกท่าน และนางสาววิชา เชียงกระโทก ที่คอยเป็นกำลังใจ เอื้อเฟื้อผู้วิจัยเป็นอย่างดี และขอบคุณนายนพรัตน์ ศรีแปดริ้ว ที่ให้ความช่วยเหลือและให้ข้อเสนอแนะผู้วิจัยด้วยดีทุกประการ

ท้ายสุดนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา และทุกคนในครอบครัว “แซ่ตั้ง” และนางสาวสมปอง แบนอำไพ ที่คอยเป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยมาโดยตลอด ผลแห่งความดีของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบแด่ บิดา มารดา อาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่าน

คุณค่าและประโยชน์จากปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขออุทิศส่วนกุศลให้คุณพ่อยังชีพ แซ่ตั้ง

สุภารัตน์ แซ่ตั้ง

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย	3
ความสำคัญของการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	3
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	3
ตัวแปรที่ศึกษา	4
นิยามปฏิบัติการ	4
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	8
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	40
การกำหนดประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	40
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	40
การเก็บรวบรวมข้อมูล	45
การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล	45
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	46
5 สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ	60
สังเขปความมุ่งหมาย สมมุติฐาน และวิธีการศึกษาค้นคว้า	60
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า.....	62
อภิปรายผล.....	63
ข้อเสนอแนะ.....	70
บรรณานุกรม	72

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
ภาคผนวก.....	79
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	141

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

1	แสดงจำนวนร้อยละของนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ เขตโรงเรียน ระดับการศึกษาของบิดา ระดับการศึกษาของมารดา อาชีพของบิดา และอาชีพของมารดา.....	34
2	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธของนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง	37
3	ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทุกตัว ของนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง.....	39
4	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธโดยรวมและรายด้าน โดยพิจารณาตามการอบรมสั่งสอนของครูแบบอบอุ่น ความเชื่อทางพุทธศาสนา และการอบรมเลี้ยงดูแบบรักษนับสนุน.....	40
5	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธโดยรวมและรายด้าน โดยพิจารณาตามการอบรมสั่งสอนของครูแบบอบอุ่น ความเชื่อทางพุทธศาสนา และการอบรมเลี้ยงดูแบบพุทธ.....	43
6	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธโดยรวมและรายด้าน โดยพิจารณาตามการอบรมสั่งสอนของครูแบบอบอุ่น การปฏิบัติทางพุทธศาสนา และการอบรมเลี้ยงดูแบบรักษนสนับสนุน.....	46
7	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธโดยรวมและรายด้าน โดยพิจารณาตามการอบรมสั่งสอนของครูแบบอบอุ่น การปฏิบัติทางพุทธศาสนา และการอบรมเลี้ยงดูแบบพุทธ.....	49
8	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธโดยรวมและรายด้าน โดยพิจารณาตามการอบรมสั่งสอนของครูแบบอบอุ่น วิถีชีวิตทางพุทธศาสนา และการอบรมเลี้ยงดูแบบรักษนสนับสนุน.....	52
9	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธโดยรวมและรายด้าน โดยพิจารณาตามการอบรมสั่งสอนของครูแบบอบอุ่น วิถีชีวิตทางพุทธศาสนา และการอบรมเลี้ยงดูแบบพุทธ.....	55
10	คะแนนเฉลี่ยของปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธโดยรวม พิจารณาตามการเลี้ยงดูแบบพุทธ และวิถีชีวิตทางพุทธ.....	58
11	คะแนนเฉลี่ยของปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธด้านความคิด พิจารณาตามวิถีชีวิตทางพุทธ และการอบรมเลี้ยงดูแบบพุทธ.....	59

บัญชีตาราง(ต่อ)

ตาราง	หน้า
12 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนปริชาเชิงอารมณ์แนวพุทธโดยรวม และรายด้าน โดยพิจารณาตามการอบรมสั่งสอนของครูแบบใช้เหตุผล ความเชื่อ ทางพุทธศาสนา และการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสันทน.....	60
13 คะแนนเฉลี่ยของปริชาเชิงอารมณ์แนวพุทธโดยรวม พิจารณาตามการอบรม สั่งสอนของครูแบบใช้เหตุผล และความเชื่อทางพุทธศาสนา.....	63
14 คะแนนเฉลี่ยของปริชาเชิงอารมณ์แนวพุทธด้านอารมณ์ความรู้สึก พิจารณา ตามการอบรมสั่งสอนของครูแบบใช้เหตุผล และความเชื่อทางพุทธศาสนา.....	64
15 คะแนนเฉลี่ยของปริชาเชิงอารมณ์แนวพุทธด้านความคิด พิจารณาตามการ อบรมสั่งสอนของครูแบบใช้เหตุผล และความเชื่อทางพุทธศาสนา.....	65
16 คะแนนเฉลี่ยของปริชาเชิงอารมณ์แนวพุทธด้านการกระทำ พิจารณาตามการ อบรมสั่งสอนของครูแบบใช้เหตุผล และความเชื่อทางพุทธศาสนา.....	66
17 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนปริชาเชิงอารมณ์แนวพุทธโดยรวม และรายด้าน โดยพิจารณาตามการอบรมสั่งสอนของครูแบบใช้เหตุผล ความเชื่อ ทางพุทธศาสนา และการอบรมเลี้ยงดูแบบพุทธ.....	67
18 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนปริชาเชิงอารมณ์แนวพุทธโดยรวม และรายด้าน โดยพิจารณาตามการอบรมสั่งสอนของครูแบบใช้เหตุผล การปฏิบัติ ทางพุทธศาสนา และการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสันทน.....	70
19 คะแนนเฉลี่ยของปริชาเชิงอารมณ์แนวพุทธโดยรวม พิจารณาตามการอบรม สั่งสอนของครูแบบใช้เหตุผล และการปฏิบัติทางพุทธศาสนา.....	73
20 คะแนนเฉลี่ยของปริชาเชิงอารมณ์แนวพุทธด้านอารมณ์ความรู้สึก พิจารณา ตามการอบรมสั่งสอนของครูแบบใช้เหตุผล และการปฏิบัติทางพุทธศาสนา.....	74
21 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนปริชาเชิงอารมณ์แนวพุทธโดยรวม และรายด้าน โดยพิจารณาตามการอบรมสั่งสอนของครูแบบใช้เหตุผล การปฏิบัติ ทางพุทธศาสนา และการอบรมเลี้ยงดูแบบพุทธ.....	75
22 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนปริชาเชิงอารมณ์แนวพุทธโดยรวม และรายด้าน โดยพิจารณาตามการอบรมสั่งสอนของครูแบบใช้เหตุผล วิธีชีวิต ทางพุทธศาสนา และการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสันทน.....	78

บัญชีตาราง(ต่อ)

ตาราง		หน้า
23	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนปริชาเชิงอารมณ์แนวพุทธโดยรวม และรายด้าน โดยพิจารณาตามการอบรมสั่งสอนของครูแบบใช้เหตุผล วิธีชีวิตทางพุทธศาสนา และการอบรมเลี้ยงดูแบบพุทธ.....	81
24	คะแนนเฉลี่ยของปริชาเชิงอารมณ์แนวพุทธโดยรวม พิจารณาตามวิธีชีวิตทางพุทธศาสนา และการอบรมเลี้ยงดูแบบพุทธ.....	84
25	คะแนนเฉลี่ยของปริชาเชิงอารมณ์แนวพุทธด้านอารมณ์ความรู้สึก พิจารณาตามวิธีชีวิตทางพุทธศาสนา และและการอบรมเลี้ยงดูแบบพุทธ.....	85
26	คะแนนเฉลี่ยของปริชาเชิงอารมณ์แนวพุทธด้านความคิด พิจารณาตามวิธีชีวิตทางพุทธศาสนา และการอบรมเลี้ยงดูแบบพุทธ.....	86
27	คะแนนเฉลี่ยของปริชาเชิงอารมณ์แนวพุทธด้านการกระทำ พิจารณาตามวิธีชีวิตทางพุทธศาสนา และการอบรมเลี้ยงดูแบบพุทธ.....	87
28	แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามปริชาเชิงอารมณ์แนวพุทธทั้งฉบับเท่ากับ .7627.....	133
29	แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาแบบรักสนับสนุนทั้งฉบับเท่ากับ .7006.....	134
30	แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาแบบพุทธทั้งฉบับเท่ากับ .7740.....	135
31	แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการอบรมสั่งสอนของครูแบบอบอุ่นทั้งฉบับเท่ากับ .7834.....	136
32	แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการอบรมสั่งสอนของครูแบบใช้เหตุผลทั้งฉบับเท่ากับ .7628.....	137
33	แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามลักษณะทางพุทธของบิดามารดาด้านความเชื่อทางพุทธศาสนาทั้งฉบับเท่ากับ .7207.....	138
34	แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามลักษณะทางพุทธของบิดามารดาด้านการปฏิบัติทางพุทธศาสนาทั้งฉบับเท่ากับ .8440.....	139
35	แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามลักษณะทางพุทธของบิดามารดาด้านวิธีชีวิตทางพุทธศาสนาทั้งฉบับเท่ากับ .7563.....	140

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
ชื่อภาพประกอบ	8

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ในปัจจุบันวงการศึกษานักวิชาการ และบุคคลทั่วไปมีความเห็นสอดคล้องกันว่า นอกจากความรู้ความสามารถทางสติปัญญาแล้ว ความสามารถทางอารมณ์ หรือปรีชาเชิงอารมณ์ (Emotional Intelligence) มีความสำคัญต่อการศึกษา การดำรงชีวิต การสร้างความสงบสุขในครอบครัว ตลอดจนความก้าวหน้าในงานอาชีพ ดังที่พุทธพจน์ที่ว่า “ บุคคลจะต้องมีสองตา ตาแรกคือตาแห่งพลังความสามารถที่จะนำมาประกอบอาชีพทำงานได้ อีกตาหนึ่งเป็นตาแห่งการควบคุมกำกับว่าควรจะให้ใช้พลังความสามารถนั้นให้ถูกต้องอย่างไร อารมณ์เปรียบเหมือนกระแสไฟฟ้าหลากหลาย ซึ่งต้องสร้างเขื่อนเพื่อให้ได้พลังงานมาปั่นกระแสไฟฟ้า พลังงานที่แสดงออกมานี้คือ ตัวอารมณ์” (พระราชวรมณี . 2543 : 21 - 22)

ในการพัฒนาลักษณะที่พึงประสงค์ต้องเริ่มที่วัยเด็ก ในบรรยากาศครอบครัวที่อบอุ่น ดังที่ แม็กโคบี(ดวงเดือน พันธุมนาวิน.2521 : 18 – 19 ; อ้างอิงจาก Sears, Maccoby and Levin. 1957 : 372) ได้กล่าวอย่างชัดเจนว่า “ ความรักของบิดามารดาเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาจิตใจและจริยธรรมในเด็ก เด็กจะต้องเรียนรู้ที่จะเกิดความรัก ความพอใจในผู้เลี้ยงดูตน ก่อนที่เด็กจะยอมรับการถ่ายทอดลักษณะทางสังคมจากบุคคล บิดามารดาที่รักบุตรนั้น อาจแสดงความรักบุตรด้วยวิธีต่าง ๆ กัน เช่น รักแบบประคบประหงม รักแบบตามใจ รักแบบควบคุมหรือรักแบบประชาธิปไตย ซึ่งอาจมีผลต่อการปลูกฝังลักษณะทางสังคมให้แก่เด็กได้แตกต่างกันมาก” จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูกับปรีชาเชิงอารมณ์ของชนমন สุวงศ์ (2543) พบว่าการเลี้ยงดูแบบให้ความรัก การเลี้ยงดูแบบคาดหวังเอากับเด็กมีความสัมพันธ์กับปรีชาเชิงอารมณ์ของวัยรุ่นตอนต้น ส่วนการเลี้ยงดูแบบลงโทษ แบบแสดงความเป็นเจ้าของมากเกินไป แบบยอมบุตรและแบบปล่อยปละละเลย ไม่มีความสัมพันธ์กับความเฉลียวฉลาดทางอารมณ์

ผลการวิจัยในประเทศไทยหลายเรื่องพบว่า สถาบันทางสังคมที่มีสำคัญในการอบรมสั่งสอนแก่เด็กคือ ครอบครัว และโรงเรียน ปัจจุบันโรงเรียนมีบทบาทสำคัญมากขึ้น เด็กจะได้รับการอบรมสั่งสอนจากครู และการถ่ายทอดโดยการเปลี่ยนความคิด ความเชื่อ และการปฏิบัติของเด็ก(งามตา วรินทร์านนท์. 2534 : 55 – 59) การที่เด็กจะมีปรีชาเชิงอารมณ์มากน้อยเพียงใด น่าจะเป็นผลมาจากครอบครัวและโรงเรียน ซึ่งทำหน้าที่ในการปลูกฝังปรีชาเชิงอารมณ์

แก่เยาวชนทุกคน เพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการดำเนินชีวิตในสังคมไทย และมีพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติไทย

หลักสำคัญในพุทธศาสนาสำหรับการศึกษาประกอบด้วยการบูรณาการด้านพฤติกรรม (ศีล) จิตใจ (สมาธิ) และปัญญา ซึ่งมีชื่อเรียกว่า ไตรสิกขา(พระเทพเวที. 2536 ; 37 –39) พฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกอาจได้รับอิทธิพลจากปัญญา ซึ่งเป็นพฤติกรรมในทางที่ดี หรือได้รับอิทธิพลจากตัณหา (ความอยาก) ซึ่งเป็นพฤติกรรมในทางไม่ดี เมื่อบุคคลมีพัฒนาการด้านปัญญาย่อมทำให้จิตใจเป็นไปในทางดีงาม แสดงพฤติกรรมไปในทางดีด้วย และเป็นการแสดงพฤติกรรมดีงามโดยเข้าใจเหตุผล มีความสุข ไม่ได้แสดงด้วยการถูกบังคับ สิ่งที่กล่าวมานี้เป็นพื้นฐานความหมายของปรีชาเชิงอารมณฺ์แนวพุทธ (ผจงจิต อินทสุวรรณ และคณะ. 2545 ; 3)

ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษานักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เนื่องจากเด็กนักเรียนในระดับนี้มีการพัฒนาทางด้านร่างกายการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว เริ่มย่างเข้าสู่วัยรุ่นที่มีชีวิตส่วนใหญ่อยู่ในโรงเรียน และวัยนี้มีความสับสนมีอารมณ์แปรปรวนและการปรับตัวอย่างมาก(ศรีเรือน แก้วกังวาล. 2518 : 10 – 11; อ้างอิงจาก Hurlock. 1959 : 4) ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาว่าปัจจัยด้านครอบครัว และโรงเรียน มีบทบาทสำคัญเพียงใดในการส่งเสริมปรีชาเชิงอารมณฺ์แนวพุทธของเด็กระดับประถมศึกษาปีที่ 6

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา การอบรมสั่งสอนของครู และลักษณะทางพุทธของบิดามารดา กับปรีชาเชิงอารมณฺ์แนวพุทธด้านความรู้สึกด้านความคิด และด้านการกระทำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
2. เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา การอบรมสั่งสอนของครู และลักษณะทางพุทธของบิดามารดา ที่มีต่อปรีชาเชิงอารมณฺ์แนวพุทธของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ความสำคัญของการวิจัย

1. เป็นแนวทางให้แก่บิดามารดาที่จะนำไปอบรมสั่งสอนบุตรในวิธีการที่ถูกต้อง เพื่อการส่งเสริมปรีชาเชิงอารมณฺ์ในบุตร รวมทั้งการปฏิบัติในแนวทางพุทธศาสนาของบิดามารดา
2. เพื่อให้ครูอาจารย์ปรับปรุงวิธีการอบรมสั่งสอนศิษย์ของตน ในลักษณะที่จะเอื้อต่อการพัฒนาปรีชาเชิงอารมณฺ์ของนักเรียน

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักเรียนชายและหญิงที่นับถือพุทธศาสนา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2546 โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชายและหญิงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2546 สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) ตามเขตภูมิศาสตร์ได้ 5 กลุ่มใหญ่ ในแต่ละกลุ่ม สุ่มมา 1 เขต ในแต่ละเขตสุ่มมา 1 โรงเรียน และสุ่มห้องเรียนโรงเรียนละ 1 ห้องเรียน และศึกษานักเรียนทั้งห้องที่สุ่มได้ ซึ่งเป็นจำนวนห้องละประมาณ 40 คน รวมเป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 200 คน

จำนวนเขตและโรงเรียนที่สุ่มได้มีรายชื่อดังนี้

1. กลุ่มเจ้าพระยา โรงเรียนนิชากร เขตดินแดง
2. กลุ่มศรีนครินทร์ โรงเรียนวัดกระทุ่มเสือปลา เขตประเวศ
3. กลุ่มบุรพา โรงเรียนวัดดอนเมือง เขตหลักสี่
4. กลุ่มกรุงธนเหนือ โรงเรียนวัดเจ้าอาม เขตบางกอกน้อย
5. กลุ่มกรุงธนใต้ โรงเรียนก้นตฬาราราม เขตธนบุรี

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ(Independent Variable) แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

1.1 การอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา ประกอบด้วย แบบรักสนับสนุน และแบบพุทธ

1.2 การอบรมสั่งสอนของครู ประกอบด้วย แบบอบอุ่น และแบบใช้เหตุผล

1.3 ลักษณะทางพุทธของบิดามารดา ประกอบด้วย ความเชื่อทางพุทธศาสนา

การปฏิบัติทางพุทธศาสนา และวิถีชีวิตทางพุทธศาสนา

2. ตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือ ปริชาเชิงอารมณ์แนวพุทธ แบ่งออกเป็น 3 องค์ประกอบ คือ

2.1 ด้านความรู้สึก

2.2 ด้านความคิด

2.3 ด้านการกระทำ

นิยามปฏิบัติการ

ปริชาเชิงอารมณ์แนวพุทธ หมายถึง ความสามารถของบุคคลที่จะใช้ปัญญาในการรักษาและพัฒนาสภาพจิตที่ติงามหลังจากรับรู้สิ่งใดแล้ว และแสดงออกด้วยพฤติกรรมที่เกื้อกูลและสร้างสรรค์

การใช้ปัญญา หมายถึง การคิดไตร่ตรองเหตุผล การคิดถูกวิธี

สภาพจิตที่ติงาม หมายถึง อารมณ์ฝ่ายกุศล อันได้แก่ เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา และมีอารมณ์ที่สงบ และเบิกบาน

พฤติกรรมเกื้อกูลและสร้างสรรค์ หมายถึง พฤติกรรมเสียสละ ช่วยเหลือเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเป็นประโยชน์ต่อสังคมและสภาพแวดล้อม

ปริชาเชิงอารมณ์แนวพุทธประกอบด้วยคุณลักษณะต่อไปนี้

1. ตนเองมีความสุข ประกอบด้วยคุณลักษณะส่วนบุคคลดังนี้ สุขภาพจิตดี มองโลกในแง่ดี รู้จักให้อภัย เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา

2. สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ดี ประกอบด้วย คุณลักษณะที่สำคัญในความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับผู้อื่นดังนี้ ช่วยเหลือ – เสียสละ มีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ สามัคคี เห็นแก่ส่วนรวม

3. ทำงานได้ประสบความสำเร็จ ประกอบด้วยคุณลักษณะที่สำคัญในการทำงานร่วมกับผู้อื่นดังนี้ จันทะ มีความรับผิดชอบ ตรงต่อเวลา วางแผนการทำงาน รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น กล้าคิด กล้าแสดงออก

ปริชาเชิงอารมณ์แนวพุทธ วัดโดยแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยนำแบบสอบถามของผจงจิต อินทสุวรรณและคณะ(2545) มาเป็นแนวทาง ซึ่งข้อคำถามมีลักษณะเป็นสถานการณ์ ที่ทำให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็น ความรู้สึก และการกระทำของตนที่มีต่อสถานการณ์นั้น ๆ มีจำนวน 20 ข้อ คำตอบมี 3 ลักษณะ ลักษณะแรกเป็นข้อความที่แสดงถึงการใช้ความคิด หรือปัญญาในทางที่ถูกต้องเหมาะสมมากน้อยลดหลั่นกันไป ลักษณะที่ 2 เป็นข้อความที่แสดงถึงความรู้สึกในทางบวกหรือทางที่เป็นกุศลมากน้อยลดหลั่นกันไป และคำตอบลักษณะที่ 3 เป็นข้อความที่แสดงถึงการกระทำที่เกื้อกูลมากน้อยลดหลั่นกันไป ผู้ที่ได้คะแนนรวมในแต่ละ

ลักษณะสูงกว่า แสดงว่ามีปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธในลักษณะนั้นๆ มากกว่าผู้ที่ได้คะแนนรวมในแต่ละลักษณะต่ำกว่า

การอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา หมายถึง การที่บิดามารดาปฏิบัติต่อเด็กและเรียกร้องให้เด็กปฏิบัติต่อตน และต่อผู้อื่นไปในทำนองต่าง ๆ ฉะนั้นการอบรมเลี้ยงดูคือ การที่ผู้เลี้ยงดูกับเด็กมีการติดต่อเกี่ยวข้องกัน อันเป็นทางให้ผู้เลี้ยงดูสามารถให้รางวัล หรือลงโทษการกระทำต่าง ๆ ของเด็กได้ นอกจากนี้เด็กยังมีโอกาสเฝ้าสังเกตลักษณะและการกระทำต่าง ๆ ของผู้เลี้ยงดูด้วย ทำให้เด็กได้เลียนแบบผู้เลี้ยงดูอีกด้วย โดยการอบรมเลี้ยงดูมี 2 ลักษณะคือ แบบรักสนับสนุน และแบบพุทธ

การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน หมายถึง การที่ผู้ใหญ่ปฏิบัติต่อเด็กด้วยการแสดงความรักและหวังดีต่อเด็กทำตัวใกล้ชิดเด็ก สนใจเอาใจใส่และให้ความสำคัญแก่เด็ก ให้คำแนะนำปรึกษา สนับสนุนช่วยเหลือ เมื่อมีปัญหา ให้ความเวลาในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน

การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน วัดได้จากการตอบแบบสอบถามของดวงเดือน พันธุมนาวิน (2528) ซึ่งเป็นข้อคำถามที่เป็นลักษณะให้เลือกตอบแบบมาตรฐานประเมินค่าตั้งแต่ "จริงที่สุด" ถึง "ไม่จริงเลย" จำนวน 10 ข้อ ผู้ที่ได้คะแนนรวมจากแบบวัดสูงกว่า แสดงถึงการได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน มากกว่าผู้ที่ได้คะแนนรวมน้อยกว่า

การอบรมเลี้ยงดูแบบพุทธ หมายถึง ปริมาณการฝึกอบรมของพ่อแม่ผู้ปกครองทั้งทางตรงและทางอ้อม เพื่อกระตุ้นให้เด็กเกิดความรู้ ความเข้าใจ และยอมรับที่จะปฏิบัติตามหลักคำสอนทางพุทธศาสนาขั้นพื้นฐาน อันได้แก่ การบริจาคทาน การรักษาศีล 5 และการฝึกสมาธิภาวนา ด้วยวิธีการสื่อสาร 3 ขั้นตอน ตามหลักวิชาทางจิตวิทยาเจตคติคือ

1. ชักจูงให้เด็กสนใจรับทราบเรื่องพุทธศาสนา
2. ช่วย让孩子เรียนรู้และเข้าใจเนื้อหาหลักคำสอนทางพุทธศาสนา
3. ส่งเสริมสนับสนุนให้เด็กยอมรับและปฏิบัติตามหลักคำสอนทางพุทธศาสนา

การอบรมเลี้ยงดูแบบพุทธ วัดโดยแบบสอบถามของดวงเดือน พันธุมนาวิน (2528) ซึ่งเป็นข้อคำถามที่เป็นลักษณะให้เลือกตอบแบบมาตรฐานประเมินค่าตั้งแต่ "จริงที่สุด" ถึง "ไม่จริงเลย" จำนวน 10 ข้อ ผู้ที่ได้คะแนนรวมจากแบบวัดสูงกว่า แสดงถึงการได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบพุทธ มากกว่าผู้ที่ได้คะแนนรวมน้อยกว่า

การอบรมสั่งสอนของครู หมายถึง วิธีการปฏิบัติของครูต่อนักเรียนใน ประกอบด้วย การอบรมสั่งสอนแบบอบอุ่น และแบบใช้เหตุผล

1. การอบรมสั่งสอนแบบอบอุ่น คือ การที่ครูพูด หรือกระทำในลักษณะคำนึงถึงอารมณ์ความรู้สึกของนักเรียน มีความเป็นกันเอง แสดงการยอมรับหรือชมเชย เมื่อนักเรียนทำดี และให้กำลังใจและช่วยเหลือ เมื่อนักเรียนมีปัญหา

การอบรมสั่งสอนแบบอบอุ่น วัดโดยแบบสอบถามของบุญกอบ วิสมิตะนันท์ (2527) ซึ่งเป็นข้อคำถามที่เป็นลักษณะให้เลือกตอบแบบประเมินค่าตั้งแต่ "จริงที่สุด" ถึง "ไม่จริงเลย" จำนวน 10 ข้อ ผู้ที่ได้คะแนนรวมจากแบบวัดสูงกว่า แสดงถึงการได้รับการอบรมสั่งสอนของครูแบบอบอุ่น มากกว่าผู้ที่ได้คะแนนรวมน้อยกว่า

2. การอบรมสั่งสอนแบบใช้เหตุผล คือ การที่ครูชี้แจงให้เหตุผล ในการอบรมนักเรียน เรื่องการปฏิบัติตนให้เหมาะสม การที่ครูยอมรับฟังเหตุผลและความคิดเห็นของนักเรียน และการที่ครูไม่ปฏิบัติต่อนักเรียนด้วยอารมณ์ทางลบ

การอบรมสั่งสอนแบบใช้เหตุผล วัดโดยแบบสอบถามของบุญกอบ วิสมิตะนันท์(2527) ซึ่งเป็นข้อคำถามที่เป็นลักษณะให้เลือกตอบแบบมาตราส่วนประเมินค่าตั้งแต่ "จริงที่สุด" ถึง "ไม่จริงเลย" จำนวน 10 ข้อ ผู้ที่ได้คะแนนรวมจากแบบวัดสูงกว่า แสดงถึง การได้รับการอบรมสั่งสอนของครูแบบใช้เหตุผลมากกว่าผู้ที่ได้คะแนนรวมน้อยกว่า

ลักษณะทางพุทธของบิดามารดา หมายถึง การปฏิบัติเป็นแบบอย่างทางพุทธของผู้เป็นบิดามารดา ประกอบด้วย ความเชื่อทางพุทธศาสนา การปฏิบัติทางพุทธศาสนา และวิถีชีวิตทางพุทธศาสนา

1. ความเชื่อทางพุทธศาสนา หมายถึงการรับรู้และการยอมรับคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าที่มุ่งแสดงแนวทางสำหรับการประพฤติปฏิบัติในชีวิตจริงแก่คนทุกประเภททั้งบรรพชิตและคฤหัสถ์ ซึ่งมีหลักคำสอนทางพุทธศาสนา ได้แก่ ความเชื่อในพระรัตนตรัย กฎแห่งกรรม กฎแห่งการเวียนว่ายตายเกิด นรก – สวรรค์ การให้ความสำคัญแก่ชีวิตในปัจจุบัน และความเชื่อว่า นิพพานคือเป้าหมายสูงสุดของชีวิตในพุทธศาสนา

ความเชื่อทางพุทธศาสนา วัดโดยแบบสอบถามของดวงเดือน พันธุมนาวิน(2533) ซึ่งเป็นข้อคำถามที่เป็นลักษณะให้เลือกตอบแบบมาตราส่วนประเมินค่าตั้งแต่ "จริงที่สุด" ถึง "ไม่จริงเลย" จำนวน 10 ข้อ ผู้ที่ได้คะแนนรวมจากแบบวัดสูงกว่า แสดงถึงการได้รับลักษณะทางพุทธศาสนาของบิดามารดาด้านความเชื่อทางพุทธศาสนามากกว่าผู้ที่ได้คะแนนรวมน้อยกว่า

2. การปฏิบัติทางพุทธศาสนา หมายถึง การกระทำตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า และพระสงฆ์สาวกผู้สืบทอดพุทธศาสนาในการดำเนินชีวิตประจำวัน ภายในกรอบของการให้ทาน การรักษาศีลห้า และการฝึกปฏิบัติสมาธิภาวนา

การปฏิบัติทางพุทธศาสนา วัดโดยแบบสอบถามของดวงเดือน พันธุมนาวิน(2533) ซึ่งเป็นข้อคำถามที่เป็นลักษณะให้เลือกตอบแบบมาตราส่วนประเมินค่าตั้งแต่ "จริงที่สุด" ถึง "ไม่

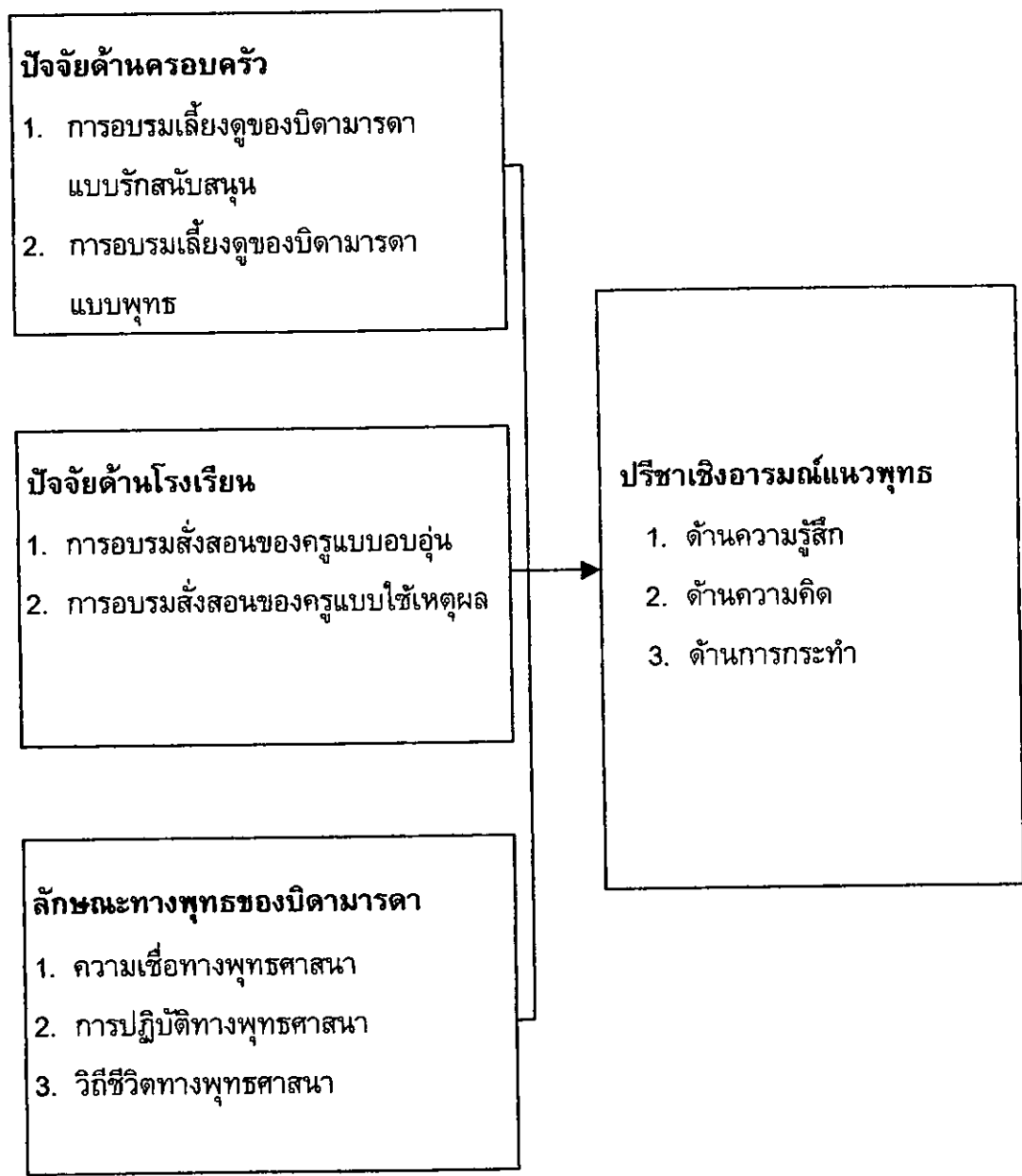
จริงเลย” จำนวน 10 ข้อ ผู้ที่ได้คะแนนรวมจากแบบวัดสูงกว่า แสดงถึงการได้รับลักษณะทางพุทธศาสนาของบิดามารดาด้านการปฏิบัติทางพุทธศาสนามากกว่าผู้ที่ได้คะแนนรวมน้อยกว่า

3. วิถีชีวิตทางพุทธศาสนา หมายถึง การประพฤติปฏิบัติในการดำเนินชีวิตประจำวันที่มีความสอดคล้องตามหลักความเชื่อ และการปฏิบัติของพุทธศาสนา ในเรื่องต่าง ๆ ตั้งแต่ การเลือกอาชีพ การคบเพื่อน การใช้เวลาว่าง และวิธีการพักผ่อนหย่อนใจ

วิถีชีวิตทางพุทธศาสนา วัดโดยแบบสอบถามของดวงเดือน พันธมนาวิน(2533) ซึ่งเป็นข้อคำถามที่เป็นลักษณะให้เลือกตอบแบบมาตรารวมประเมินค่าตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” จำนวน 10 ข้อ ผู้ที่ได้คะแนนรวมจากแบบวัดสูงกว่า แสดงถึงการได้รับลักษณะทางพุทธของบิดามารดาด้านวิถีชีวิตทางพุทธศาสนา มากกว่าผู้ที่ได้คะแนนรวมน้อยกว่า

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กระบวนการถ่ายทอดทางสังคม(Socialization) ที่ให้เด็กได้รับการเรียนรู้ในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม นั้น ครอบครัวและโรงเรียนนับว่าเป็นสถาบันที่สำคัญยิ่ง จากการศึกษาวิจัยพบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน และแบบพุทธ ในขณะเดียวกันลักษณะการเป็นแบบอย่างของบิดามารดาในทางพุทธศาสนา การปฏิบัติทางพุทธศาสนา และวิถีชีวิตทางพุทธศาสนาในการดำเนินชีวิตมีความสัมพันธ์กับลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็ก ในส่วนของโรงเรียนการอบรมสั่งสอนของครูนั้นก็จะต้องให้ทั้งความอบอุ่น และใช้เหตุผลกับเด็ก ซึ่งการถ่ายทอดทางสังคมทั้งของครอบครัวและโรงเรียนดังกล่าว จะช่วยส่งผลให้เด็กมีปรีชาเชิงอารมณ์ตามแนวพุทธยิ่งขึ้นด้วย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของกับปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธ และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับปรีชาเชิงอารมณ์ของนักเรียน ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา โรงเรียน และลักษณะทางพุทธของบิดามารดา ซึ่งเป็นกระบวนการถ่ายทอดทางสังคมให้เด็กได้รับการเรียนรู้ในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม ผู้วิจัยค้นคว้ามาประกอบการวิจัยครั้งนี้จะนำเสนอต่อไปนี้

ความหมายของปรีชาเชิงอารมณ์

ปรีชาเชิงอารมณ์หรือเรียกกันทั่วไปว่า อีคิว เป็นคำย่อมาจากคำในภาษาอังกฤษจากคำว่า “Emotional Intelligence Quotient” หรือ “Emotional Intelligence”

ในสภาพความเป็นจริงขณะนี้ อีคิว ในภาษาไทย ยังไม่มีการให้คำจำกัดความเป็นทางการ จึงมีคำแปลมากมาย เช่น สติอารมณ์ เซวนอารมณ์ ความฉลาดทางอารมณ์ ความเฉลียวฉลาดทางอารมณ์ อัจฉริยะทางอารมณ์ ปัญญาทางอารมณ์ และปรีชาเชิงอารมณ์ ในงานวิจัยนี้จะใช้คำว่า ปรีชาเชิงอารมณ์ ซึ่งจะเห็นว่า นักวิชาการยังให้ความหมายไม่เหมือนกัน แต่ในความแตกต่างก็มีส่วนร่วมกันอยู่ นิยามปรีชาเชิงอารมณ์ของนักวิชาการคนสำคัญที่ศึกษาเรื่องนี้ มีดังต่อไปนี้

เมเยอร์และซาโลเวย์ (Mayer & Salovey, 1997) ให้ความหมายความฉลาดทางอารมณ์ว่า เป็นความสามารถที่จะเข้าใจอารมณ์ของตนเอง ความสามารถที่จะแสดงอารมณ์ของตนเองออกมาทั้งเข้าใจอารมณ์และการแสดงอารมณ์ของผู้อื่นด้วย อารมณ์สามารถช่วยเรื่องความคิด ช่วยในเรื่องความจำ ช่วยให้เกิดมุมมองในการแก้ปัญหาที่สร้างสรรค์ได้ สามารถแยกแยะวิเคราะห์อารมณ์ของตน และมีความรู้ในเรื่องที่เกี่ยวกับอารมณ์ สามารถที่จะจัดการกับอารมณ์ของตนได้อย่างเหมาะสมกับงาน หรือสถานการณ์ในขณะนั้นสามารถที่จะจัดการอารมณ์ของผู้อื่น โดยการให้กำลังใจเมื่อเขาท้อแท้ได้ (วิลาศลักษณ์ ชั่ววัลลี, 2543)

โกลแมน (Goleman, 1998) กล่าวว่า ความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Quotient) ที่จะตระหนักรู้ถึงความรู้สึกของตนเอง และของผู้อื่น การที่จะจูงใจตนเอง การที่จะจัดการกับอารมณ์ของตนเอง และจัดการในเรื่องความสัมพันธ์กับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี ความฉลาดทางอารมณ์ เป็นความสามารถที่ต่างจากสติปัญญาเชิงวิชาการ(Academic Intelligence) ที่วัดจากแบบวัดไอคิว แต่ก็เป็นส่วนที่เสริมไอคิว “ (วิลาศลักษณ์ ชั่ววัลลี, 2542)

บาร์ออน (วีระวัฒน์ ปันนิตามัย, 2542 ; อ้างอิงจาก Bar-On, n.d) ได้ให้ความหมายของความฉลาดทางอารมณ์ว่า เป็นชุดของความสามารถส่วนตัวด้านอารมณ์และด้านสังคมของบุคคลที่ส่งผลต่อความสำเร็จของเขาในการต่อกรกับข้อเรียกร้อง และแรงกดดันจากสภาพแวดล้อมทั้งหลายได้เป็นอย่างดี ได้กำหนดโครงสร้างหลัก 5 ด้าน และองค์ประกอบย่อย 15 ด้าน

ในประเทศไทยกรมสุขภาพจิตได้ให้ความหมายของปรีชาเชิงอารมณ์ไว้ว่า หมายถึงความสามารถที่จะรับรู้อารมณ์ความรู้สึกของตนเองอย่างถูกต้อง การแสดงออกทางอารมณ์อย่างเหมาะสม ความสามารถที่จะดำเนินการหรือจัดการกับอารมณ์ของตนเองได้อย่างเหมาะสม ความสามารถที่จะทำความเข้าใจ และเรียนรู้กับอารมณ์ของตนเอง ความสามารถที่จะพัฒนาปรับปรุงอารมณ์ของตนเอง ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น 3 ประการคือ ความดี ความเก่ง และความสุข โดยมีความหมายดังต่อไปนี้

1) ความดี หมายถึง ความสามารถในการควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง รู้จักเห็นใจผู้อื่น และมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม

2) ความเก่ง หมายถึง ความสามารถในการรู้จักตนเอง มีแรงจูงใจ สามารถตัดสินใจแก้ปัญหาและแสดงออกได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น

3) ความสุข หมายถึง ความสามารถในการดำเนินชีวิตอย่างเป็นสุข มีความภูมิใจในตนเอง พอใจในชีวิต และมีความสุขสงบทางใจ

จากผู้ที่ให้นิยามต่างๆ เราพอจะสรุปได้ว่า ปรีชาเชิงอารมณ์ หมายถึง ความสามารถที่จะรับรู้อารมณ์ความรู้สึกของตนเองอย่างถูกต้อง การแสดงออกทางอารมณ์อย่างเหมาะสม ความสามารถที่จะดำเนินการหรือจัดการกับอารมณ์ของตนเองได้อย่างเหมาะสม ความสามารถที่จะทำความเข้าใจและเรียนรู้กับอารมณ์ของตนเอง ความสามารถที่จะพัฒนาปรับปรุงอารมณ์ของตนเอง

ความหมายปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธ

พระราชวรานี (2543) ให้ความหมายของปรีชาเชิงอารมณ์ว่า เป็นการใช้ปัญญากำกับอารมณ์ที่ออกมาให้มีเหตุผล เป็นการแสดงอารมณ์ความรู้สึกออกมาในแต่ละสถานการณ์ โดยถือว่าอารมณ์ความรู้สึกนั้นเป็นพลังให้เกิดความประพฤติ ซึ่งถ้าพลังขาดปัญญากำกับก็เป็นพลังบอด ปัญญาจึงเป็นตัวที่จะกำกับชีวิตของเราให้การแสดงออกเป็นไปในทางถูกต้อง ซึ่งถ้าพิจารณาในความหมายนี้ ทั้งความสามารถทางเชาวนปัญญา และปรีชาเชิงอารมณ์มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน

พระธรรมปิฎก(2542) ได้กล่าวว่า ปรีชาเชิงอารมณ์คือ สภาพจิตนั่นเอง และสภาพจิตก็โยงไปถึงพฤติกรรมความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม เพราะอารมณ์หรือสภาพจิตนั้น อาศัยพฤติกรรม

กรรมเป็นช่องทางสื่อสารการแสดงออก เมื่ออารมณ์หรือสภาพจิตได้รับการพัฒนา ซึ่งช่องทางทางขยายขอบเขต และปลดปล่อยด้วยปัญญาให้สื่อสารแสดงออกได้ผลดีด้วยพฤติกรรมทางกาย วาจา ก็นับได้ว่า ระบบความสัมพันธ์แห่งพฤติกรรม จิตใจและปัญญาเข้ามาประสานบรรจบเป็นองค์รวม ซึ่งเมื่อดำเนินไปอย่างถูกต้องก็จะอยู่ในภาวะสมดุล ให้เกิดผลดีทั้งแก่ตนเองและคนอื่น ตลอดจนสังคมและสิ่งแวดล้อมทั้งหมด

เนื่องจากปริชาเชิงอารมณ์ (Emotional Intelligence Quotient) เป็นโครงสร้าง (Construct) คล้ายระดับเชาว์ปัญญา (Intelligence Quotient) การพิจารณาปริชาเชิงอารมณ์ในชีวิตประจำวัน ดูที่ผล ที่มีต่อชีวิต 3 ด้าน คือ มีความสุขในตนเอง สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ดี และสามารถทำงานประสบความสำเร็จ (ผจงจิต อินทสุวรรณ. 2545 : 32 ; อ้างอิงจาก พระธรรมปิฎก. 2542 : 72 - 78) ดังนั้นจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องกำหนดโครงสร้างของปริชาเชิงอารมณ์ จากการศึกษาเอกสารต่าง ๆ ได้ดังนี้

1. ตนเองมีความสุข ประกอบด้วยคุณลักษณะส่วนบุคคลดังนี้ สุขภาพจิตดี มองโลกในแง่ดี รู้จักให้อภัย เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา
2. สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ดี ประกอบด้วยคุณลักษณะที่สำคัญในความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับผู้อื่นดังนี้ ช่วยเหลือ - เสียสละ มีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ สามัคคี เห็นแก่ส่วนรวม
3. ทำงานได้ประสบความสำเร็จ ประกอบด้วยคุณลักษณะที่สำคัญในการทำงานร่วมกับผู้อื่นดังนี้ ฉันทะ มีความรับผิดชอบ ตรงต่อเวลา วางแผนการทำงาน รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น กล้าคิด กล้าแสดงออก

สรุป ปริชาเชิงอารมณ์ในชีวิตประจำวัน ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตมี 3 ด้าน คือ มีความสุขในตนเอง สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ดี และสามารถทำงานประสบความสำเร็จ

การวัดปริชาเชิงอารมณ์แนวพุทธ

การวัดปริชาเชิงอารมณ์แนวพุทธ ผจงจิต อินทสุวรรณ และคณะ (2547) ได้สร้างข้อคำถามในเชิงสถานการณ์ที่คาดว่า กลุ่มตัวอย่างได้เคยประสบหรือกำลังประสบอยู่ และสร้างตัวเลือกที่แสดงถึงความรู้สึก (จิตใจ) ความคิด(ปัญญา) และความตั้งใจจะกระทำ(พฤติกรรม) ของผู้ตอบที่มีต่อสถานการณ์นั้นๆ ผู้ตอบแต่ละคนจึงได้คะแนน 3 ตัว ตัวที่แทนความรู้สึก ความคิด และพฤติกรรม ดังนั้นข้อมูลที่ได้จะช่วยให้มองเห็นจุดแข็งจุดอ่อนในแต่ละด้านของแต่ละคน เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมต่อไป

ปริชาเชิงอารมณ์แนวพุทธในงานวิจัยนี้ วัดโดยแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยนำแบบสอบถามของ ผจงจิต อินทสุวรรณ และคณะ(2547)มาเป็นแนวทาง ในแบบวัดนี้ใช้วัดกับนักเรียนที่นับถือศาสนาพุทธชายและหญิง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งข้อคำถามมีลักษณะเป็นสถานการณ์ ที่ทำให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็น ความรู้สึก และการกระทำของตนที่มีต่อสถานการณ์นั้น ๆ คำตอบมี 3 ลักษณะ ลักษณะแรกเป็นข้อความที่แสดงถึงการใช้ความคิด หรือ

ปัญญาในทางที่ถูกต้องเหมาะสมมากน้อยลดหลั่นกันไป ลักษณะที่ 2 เป็นข้อความที่แสดงถึงความรู้สึกในทางบวกหรือทางที่เป็นกุศลมากน้อยลดหลั่นกันไป และคำตอบลักษณะที่ 3 เป็นข้อความที่แสดงถึงการกระทำที่เกื้อกูลมากน้อยลดหลั่นกันไป ผู้ที่ได้คะแนนรวมในแต่ละลักษณะสูงกว่า แสดงว่ามีปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธในลักษณะนั้นๆ ผู้ที่ได้คะแนนรวมในแต่ละลักษณะต่ำกว่า

การอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดากับปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธ

การอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ หมายถึง การที่บิดามารดาปฏิบัติต่อเด็กและเรียกร้องให้เด็กปฏิบัติต่อตน และต่อผู้อื่นไปในทำนองต่าง ๆ ฉะนั้นการอบรมเลี้ยงดูคือ การที่ผู้เลี้ยงดูกับเด็กมีการติดต่อเกี่ยวข้องกัน อันเป็นทางให้ผู้เลี้ยงดูสามารถให้รางวัล หรือลงโทษการกระทำต่าง ๆ ของเด็กได้ นอกจากนี้เด็กยังมีโอกาสเฝ้าสังเกตลักษณะและการกระทำต่าง ๆ ของผู้เลี้ยงดูด้วย ทำให้เด็กได้เลียนแบบผู้เลี้ยงดูอีกด้วย (ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2522 : 17)

เซียร์ส และคณะ (Sears, et al. 1957 : 450 – 457) ได้กล่าวว่า การอบรมเลี้ยงดู หมายถึง การปฏิสัมพันธ์กันระหว่างบิดามารดากับบุตร ซึ่งหมายรวมถึง การแสดงออกถึงความสนใจ ความเชื่อ ควบคู่ไปกับการเลี้ยงดูและฝึกพฤติกรรมต่าง ๆ การอบรมเลี้ยงดูเป็นกระบวนการที่ดำเนินไปอย่างต่อเนื่องทุกขณะที่เด็กใช้ชีวิตร่วมกับบิดามารดา มีผลต่อพฤติกรรมในปัจจุบัน และสะสมเป็นศักยภาพที่จะแสดงออกในอนาคต

สรุป การอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ หมายถึง การที่ผู้เลี้ยงดูกับเด็กมีการติดต่อสัมพันธ์กัน การให้การดูแล เอาใจใส่ ห่วงใย และผู้เลี้ยงดูสามารถให้รางวัล หรือลงโทษการกระทำต่าง ๆ ของเด็กได้

ในงานวิจัยนี้จะศึกษาการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา 2 แบบ คือ แบบรักสนับสนุน และแบบพุทธ มีดังนี้

การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน หมายถึง การที่บิดามารดาพยายามว่า ให้การปฏิบัติต่อบุตรด้วยความรักใคร่ เอาใจใส่ สนใจทุกข์สุขในบุตรของตนมากน้อยเพียงใด มีความใกล้ชิดกับบุตร โดยได้กระทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับบุตรมากน้อยเพียงใด นอกจากนี้ยังเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ การสนับสนุนช่วยเหลือ และการให้ความสำคัญแก่บุตรด้วย การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนนี้ เป็นการให้ในสิ่งที่บุตรต้องการทั้งสิ้น ฉะนั้นบิดามารดาที่เลี้ยงบุตรด้วยวิธีนี้ จึงเป็นบุคคลที่บุตรรัก และบุตรเห็นความสำคัญ ซึ่งถือเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการที่บิดามารดาจะอบรมสั่งสอน หรือถ่ายทอดลักษณะต่าง ๆ สู่บุตรได้โดยง่าย และบุตรจะยอมรับเป็นแบบอย่างโดยไม่รู้ตัว (ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2528 : 5)

การอบรมเลี้ยงดูแบบพุทธ หมายถึง การปฏิบัติของบิดามารดาต่อบุตรในการดำเนินชีวิตประจำวัน ทั้งโดยตรงและทางอ้อม เพื่อฝึกอบรมให้บุตรเกิดความรู้ ความเชื่อ และการยอมรับการปฏิบัติตามแนวพุทธศาสนาขั้นพื้นฐานในระบบบุญสิกขา 3 ประการ ได้แก่ การ

บริจาทาน การรักษาศีลห้า ซึ่งถือเป็นเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำสุดในความประพฤติของมนุษย์ และการปฏิบัติสมาธิภาวนา หลักปฏิบัติ 3 ประการนี้ถูกจัดไว้ให้เหมาะสม สำหรับสอน คฤหัสถ์หรือชาวบ้านทั่วไป

งานวิจัยในประเทศไทย ซึ่งมีการศึกษาเยาวชนเกือบทุกช่วงอายุ ตั้งแต่เด็กในวัยก่อน เข้าเรียนจนถึงนิสิตในมหาวิทยาลัย ผลปรากฏว่า เยาวชนที่รายงานว่าได้รับการอบรมเลี้ยงดู แบบรักสนับสนุนมากเป็นผู้ที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่าผู้ที่รายงานว่าได้รับการอบรมเลี้ยงดู แบบรักสนับสนุนน้อย ผลวิจัยในลักษณะนี้ปรากฏเด่นชัดในระดับที่ยอมรับได้ในกลุ่มเยาวชนตั้งแต่วัยรุ่นตอนต้นถึงวัยผู้ใหญ่ตอนต้น แต่ไม่ชัดในวัยเด็ก (ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2528 : 6)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา

ลัดดาวลย์ พรศรีสมุทร และวิลาสลักษณ์ ชวัลลี (2524) ได้ศึกษาพบว่า นักเรียนวัย รุ่นในกรุงเทพฯ ที่รายงานว่าได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมากมีการอนุรักษ์วัฒนธรรมทางจิตใจ อาทิ ความเอื้อเฟื้อ ความกตัญญูแก่เวทีย ความซื่อสัตย์ มีสัมมาคารวะ และ ยึดถือเรื่องบาปบุญในระดับสูงกว่านักเรียนที่รายงานว่าได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน น้อย

สมศรี ทองนุช (2528) ได้ศึกษาทัศนคติต่อค่านิยมที่พึงประสงค์ 3 ประการ ได้แก่ ความรักชาติ การปฏิบัติตามคุณธรรมในพุทธศาสนา และการมีวินัย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ตอนปลาย ในจังหวัดสกลนคร จำนวน 282 คน พบผลการวิจัยว่า นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมากมีทัศนคติที่ดีต่อค่านิยมที่พึงประสงค์ 3 ประการ สูงกว่า นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนน้อย

ฮอฟแมน (Hoffman. 1970) ได้พบว่า คณะนพัฒนาการทางจริยธรรมของเด็ก ซึ่งได้ จากการวัดด้วยเครื่องมือวัดจริยธรรมเชิงพฤติกรรมหลายรูปแบบ มีความสัมพันธ์ทางลบกับวิธี การอบรมเลี้ยงดูเด็กแบบใช้อำนาจบีบบังคับ แต่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับวิธีแบบโน้มน้าว ด้วยเหตุผลแก่เด็ก เช่น ให้เหตุผลเกี่ยวกับสิ่งที่ต้องการให้เด็กกระทำ ซึ่งให้เด็กเห็นถึงอันตราย หรือความเสียหายที่จะเกิดขึ้นจากการกระทำ ใช้วิธีพูดชักจูงให้เด็กเกิดความภาคภูมิใจในการ กระทำบางอย่าง และร่วมอภิปรายกับเด็กถึงความหมายหรือความเกี่ยวข้องของพฤติกรรมที่ เด็กกระทำสำหรับผู้อื่น

ปราณีต ไชวพันธ์ (2525) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างจริยธรรมกับวิธีการอบรม เลี้ยงดูเด็กในครอบครัวปกติ ซึ่งผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2525 โรงเรียนวิชัย จังหวัดนครปฐม จำนวน 150 คน พบว่า ตัวแปรทั้งสองตัวมี ความสัมพันธ์กัน และเมื่อเปรียบเทียบจริยธรรมระหว่างนักเรียนที่มาจากครอบครัวปกติกับนัก เรียนกลุ่มตัวอย่างที่ถูกเลี้ยงดูในสถานสงเคราะห์เด็ก คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2525 โรงเรียนบ้านราชวิถี ในสถานสงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถีจำนวน 100 คน

พบว่า เด็กที่ถูกเลี้ยงในครอบครัวปกติมีจริยธรรมสูงกว่าเด็กที่ถูกเลี้ยงในสถานสงเคราะห์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งผู้วิจัยได้อภิปรายความคิดเห็นว่า เด็กที่เจริญเติบโตในครอบครัวของตนเอง มีพ่อแม่คอยให้การอบรมสั่งสอนอย่างใกล้ชิด เด็กจะได้รับความอบอุ่นทั้งทางร่างกายและจิตใจ ทำให้เด็กพร้อมที่จะปฏิบัติตามคำสั่งสอน ซึ่งเป็นทางนำไปสู่การรับการปลูกฝังจริยธรรมส่วนเด็กในสถานเด็กกำพร้า มีโอกาสน้อยที่จะได้รับการอบรมดูแลอย่างใกล้ชิด ประกอบกับสภาพแวดล้อมทั้งทางกายภาพและจิตใจของเด็กกำพร้า มีโอกาสน้อยที่จะได้รับการอบรมเลี้ยงดูอย่างใกล้ชิดประกอบกับสภาพแวดล้อมทั้งทางกายภาพ และจิตใจของเด็กกำพร้าเหล่านี้ขาดความรัก ความอบอุ่น จึงทำให้สภาพจิตใจของเด็กกำพร้าเหล่านี้ ผิดแผกไปจากของเด็กที่เลี้ยงในครอบครัวปกติด้วย และจากผลการวิจัยของมยุรี จินตรักษ์ (2524) ก็ยิ่งแสดงให้เห็นความสำคัญของการให้ความรักของพ่อแม่ว่าจะเอื้อให้เด็กมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงขึ้น ผู้วิจัยได้มุ่งศึกษาว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบใด จึงจะมีผลกระทบต่อการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา คือนักเรียนในจังหวัดขอนแก่นที่มีอายุระหว่าง 13 – 15 ปี จำนวน 120 คน และเครื่องมือวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามวัดปริมาณการอบรมเลี้ยงดู 4 แบบ คือ รัก ควบคุม ลงโทษ และใช้เหตุผล กับแบบทดสอบวัดการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ผลการวิจัยพบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบรักมาก ซึ่งหมายถึง การปฏิบัติต่อเด็กในลักษณะต่างๆ ที่ทำให้เด็กรู้สึกได้ว่า ผู้เลี้ยงดูแสดงความสนิทยศน รักใคร่ ชื่นชม สนใจทุกข์สุข และช่วยแก้ปัญหาให้ จะทำให้เด็กมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่าเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักน้อยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปได้ว่า การที่บิดามารดาปฏิบัติต่อบุตรด้วยความรัก และเป็นแบบอย่างทางพุทธแก่นบุตร มีผลดีต่อการถ่ายทอดลักษณะที่พึงประสงค์หลายประการที่เด่นชัดคือ คุณธรรม จริยธรรม และจิตลักษณะเชิงพุทธหลายประการ

อนึ่ง ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมตามแนวของแบนดูรา (Bee, 1989 : 17 – 19 , 330 citing Bandura, 1977) นับเป็นทฤษฎีที่ให้คำอธิบายได้เป็นอย่างดีเกี่ยวกับวิธีการอบรมเลี้ยงดูเพื่อปลูกฝังพฤติกรรมต่าง ๆ แบนดูรายืนยันว่า เด็กสามารถเรียนรู้เหตุการณ์ทางสังคมได้มากมาย โดยอาศัยการสังเกตและการเลียนแบบจากผู้อื่น เขาเชื่อว่าการให้แรงเสริมไม่ใช่สิ่งสำคัญที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้เสมอไป การเฝ้าดูบุคคลอื่นกระทำพฤติกรรมและเลียนแบบจากตัวแบบถือเป็นวิธีการเรียนรู้ที่สำคัญ และเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมอย่างกว้างขวาง ตัวอย่างเช่น เด็กเรียนรู้พฤติกรรมก้าวร้าวด้วยวิธีการทำลายสิ่งของจากการเลียนแบบบุคคลอื่นในชีวิตจริง หรือจากตัวแบบในโทรทัศน์ เด็กเรียนรู้พฤติกรรมเอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่จากการสังเกตเห็นคนอื่นบริจาคเงินหรือสิ่งของ เป็นต้น นอกจากนี้เด็กยังคาดหวังถึงสิ่งที่ตนจะได้รับ ไม่ว่าจะเป็นรางวัลหรือการลงโทษจากการสังเกตสิ่งที่ผู้อื่นได้รับอีกด้วย อนึ่ง แบนดูราได้ให้ข้อเสนอที่สำคัญว่า การเรียนรู้จากการได้รับแรงเสริมและจากตัวแบบนั้น เด็กไม่ได้เรียนรู้เพียงพฤติกรรมที่สังเกตเห็นได้ภายนอกเท่านั้น แต่ยังเรียนรู้เกี่ยวกับความคิด ความคาดหวัง และรับเอามาตรฐานของ

สังคมเข้ามาไว้เป็นส่วนหนึ่งในตัวเขาด้วย เด็กเรียนรู้มาตรฐานสำหรับพฤติกรรมของตน และความคาดหวังเกี่ยวกับสิ่งที่เขาสามารถทำได้หรือไม่ได้ จากการได้รับแรงเสริมและจากตัวแบบ และเมื่อเด็กรับเอามาตรฐานความคาดหวัง และความเชื่อต่าง ๆ เข้าไว้เป็นส่วนหนึ่งในจิตใจของเขาแล้ว สิ่งเหล่านี้ก็จะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของเด็กอย่างต่อเนื่องและยาวนาน ความเชื่อและความคาดหวังจากสังคมที่เขาเรียนรู้จะรวมกันเข้าเป็นแกนของบุคลิกภาพ ซึ่งสะท้อนให้เห็นในรูปของการกระทำ

สรุป วิธีการอบรมเลี้ยงดูที่บิดามารดาใช้เพื่อการปลูกฝังปรัชญาเชิงอารมณณ์แนวพุทธศาสนาแก่บุตรนั้น อาจกระทำได้หลายรูปแบบ การฝึกให้เด็กกระทำและให้รางวัลเป็นแรงเสริม และการที่บิดามารดาปฏิบัติตามหลักศาสนา เพื่อเป็นแบบอย่างแก่บุตรเป็นวิธีการที่ให้ผลดีอย่างยิ่งตามหลักการเรียนรู้ การชักจูงใจหรือโน้มน้าว ให้เด็กกระทำในสิ่งที่ต้องการด้วยการชี้แจงเหตุผลที่เหมาะสม และอธิบายถึงผลดีผลเสียที่อาจเกิดขึ้นแก่ตนเองและผู้อื่น เป็นวิธีหนึ่งที่ส่งเสริมพัฒนาการทางคุณธรรมและจริยธรรมของเด็ก การใกล้ชิดเด็ก พูดคุยเรื่องศาสนา และให้อิสระไม่บังคับเด็กในเรื่องการปฏิบัติทางศาสนา นับเป็นอีกทางหนึ่งเช่นกันที่จะทำให้เด็กเกิดความผูกพันกับศาสนาที่บิดามารดานับถืออยู่

การวัดการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา

การวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสันทน

แบบสอบถามการเลี้ยงดูแบบรักสันทนนี้มีลักษณะเป็นข้อคำถามประกอบมาตราส่วนประเมินค่า 6 หน่วย เช่นเดียวกันมีทั้งหมด 10 ข้อ เพื่อวัดปริมาณการยอมรับของผู้ตอบว่ามารดาของตนมีการประเมินค่าตนในทางบวก แสดงความรักใคร่ตนอย่างเด่นชัด เปิดโอกาสให้บุตรได้ร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ และให้การสนับสนุนทางอารมณ์แก่บุตร โดยแบ่งเป็นประโยชน์ทางบวกเสียครึ่งหนึ่ง ทางลบอีกครึ่งหนึ่ง การเลี้ยงดูแบบนี้เป็นการให้ความรักความอบอุ่นแก่บุตร และทำให้บุตรเห็นความสำคัญของบิดามารดาที่มีต่อตน แบบวัดนี้ได้เคยใช้ในการวิจัยเรื่อง “จริยธรรมของเยาวชนไทย” (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจฉินีก 2520) มาแล้ว

และแบบวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสันทนของดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ (2528) ซึ่งมีข้อคำถาม 10 ข้อ มีมาตราวัด 6 หน่วย จาก “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” พิสัยของคะแนนอยู่ระหว่าง 10 ถึง 60 คะแนน คะแนนสูงแสดงว่าบิดามารดาอบรมเลี้ยงดูบุตรแบบรักสันทนมาก จากการใช้วัดกับผู้ปกครองนักเรียน 120 คน (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ. 2528) ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยจะใช้แบบสอบถามของดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ มาเป็นแนวทางในการวิจัย

การวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบพุทธ

จากทฤษฎีของแมคไกว (McGuire.1969) ที่ว่าด้วยกระบวนการสื่อสาร เพื่อชักจูงใจให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ งามตา วนิทานนท์ (2537) ได้นำมาใช้ในการสร้างแบบวัด โดยพิจารณาว่า ถ้าบิดามารดาให้การฝึกอบรมทางพุทธศาสนาแก่บุตรอย่างเป็นขั้นเป็นตอน เริ่มตั้งแต่การชักจูงใจให้บุตรเกิดความสนใจพุทธศาสนา อธิบายให้บุตรเกิดความเข้าใจเนื้อหาความตามหลักพุทธศาสนา และทำให้บุตรเกิดการยอมรับ และเปลี่ยนแปลงตามหลักปฏิบัติเบื้องต้นของพุทธศาสนาได้มากเพียงใด ก็เชื่อได้ว่าบิดามารดาจะประสบผลสำเร็จในการพัฒนาบุตรให้มีทัศนคติที่ดีต่อพุทธศาสนามากเพียงนั้น และได้มีการนำทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม เช่น การให้รางวัล การลงโทษ และทำตัวเป็นแบบอย่าง มาใช้เป็นหลักในการสร้างข้อคำถาม

ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยจะทำการวัดการอบรมเลี้ยงดูบุตรตามแบบพุทธ ใช้แบบสอบถามของ งามตา วนิทานนท์ (2537) ด้วยวิธีขั้นตอนการชักจูงใจให้บุคคลเปลี่ยนทัศนคติ 3 ขั้นตอน คือ 1. สร้างความสนใจและให้โอกาสรับทราบหลักปฏิบัติเบื้องต้นทางพุทธศาสนา 2. สร้างความเข้าใจในเนื้อหาของหลักปฏิบัติทางพุทธ และ 3. สร้างการยอมรับและการเปลี่ยนแปลงตามหลักปฏิบัติทางพุทธ ประกอบด้วย ข้อคำถามเกี่ยวกับปริมาณการใช้วิธีการตามขั้นตอน 3 ขั้นตอนดังกล่าว เพื่อฝึกอบรมเด็กในเนื้อหาของ การปฏิบัติตามหลักเบื้องต้นทางพุทธศาสนา จำนวนทั้งหมด 30 ข้อ แบ่งเป็นคำถามเกี่ยวกับขั้นสร้างความสนใจรับทราบ 10 ข้อ ขั้นการสร้าง ความเข้าใจเนื้อหา 10 ข้อ และขั้นตอนสร้างการยอมรับและเปลี่ยนแปลง 10 ข้อ แต่ละข้อมีมาตรวัด 6 หน่วย จาก “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย”

การอบรมสั่งสอนของครูกับปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธ

พระบรมราชาบาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทานแก่ครูอาวุโส เมื่อ 29 ตุลาคม 2522 ที่แสดงให้เห็นลักษณะของครูที่ดีและคุณค่าของครูว่า

“...ความเป็นครูนั้นประกอบด้วยสิ่งที่มีคุณค่าสูงหลายอย่าง อย่างหนึ่งได้แก่ ปัญญา คือ ความรู้ที่ดีประกอบด้วยหลักวิชาที่ถูกต้อง รวมทั้งความฉลาดที่จะพิจารณาเรื่องต่าง ๆ ตลอดจนกิจที่จะทำ คำที่จะพูดทุกอย่างได้โดยถูกต้องด้วยเหตุผลอย่างหนึ่ง ได้แก่ ความดี คือ ความสุจริต ความเมตตา กรุณา เห็นใจ และปรารถนาดีต่อผู้อื่นโดยเสมอหน้า อีกอย่างหนึ่งได้แก่ ความสามารถที่จะเผื่อแผ่ และถ่ายทอดความรู้ความดีของตนเองไปยังผู้อื่นอย่างได้ผล...ความหวังดี โดยบริสุทธิ์ใจ ย่อมก่อให้เกิดศรัทธาแจ่มใส มีใจพร้อมที่จะรับความรู้ความดีด้วยใจซื่อปาม ทั้งพร้อมจะร่วมงานด้วยโดยเต็มใจและมั่นใจ... ผู้ที่มีความเป็นครูสมบูรณ์ในตัว นอกจากจะมีความดีด้วยตัวเองแล้ว ยังช่วยให้ทุกคนที่มีโอกาสเข้ามาสัมพันธ์เกี่ยวข้องบรรลุถึงความดีความเจริญไปด้วย...” และเมื่อ 28 ตุลาคม 2523 ว่า

"ครูที่แท้ เป็นผู้ทำแต่ความดี คือต้องหมั่นขยันและอดทนพากเพียร ต้องเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละ ต้องหนักแน่นอดกลั้นและอดทน ต้องรักษาวินัย ลำรวม ระวังความประพฤติปฏิบัติของตนให้อยู่ในระเบียบแบบแผนที่ตั้งงาม ต้องปลื้มตัวปลื้มใจจากความสะอาดสบาย และความสนุกสนานรื่นเริงที่ไม่สมควรต่อเกียรติภูมิของตน ต้องตั้งใจให้มั่นคงแน่วแน่ ต้องซื่อสัตย์รักษาความจริงใจ ต้องเมตตาหวังดี ต้องวางใจเป็นกลางไม่ปล่อยไปตามอำนาจอคติ ต้องอบรมปัญญาให้เพิ่มพูนสมบูรณ์ขึ้น "

ท่านปัญญานันทมุนีกล่าวว่า ครูเป็นผู้มีส่วนสำคัญในการสร้างและทำลายเด็กของชาติ เพราะครูเป็นผู้นำของเด็ก เป็นผู้ที่ได้ก้มองด้วยความพอใจ เลื่อมใส ครูจึงควรเป็นผู้บริสุทธิ์สะอาดด้วยกาย วาจา และใจ มีเมตตากรุณา และมีความปรารถนาดีต่อศิษย์ ต้องรักงานที่เป็นหน้าที่ของตน ทำงานให้เป็นตัวอย่าง เป็นที่น่ารัก น่านับถือ เป็นครูทุกหนทุกแห่งไม่เฉพาะแต่ในชั้นเรียน เป็นคนมีสติไม่ประมาท (ท่านปัญญานันทะ. 2507 : 250)

ท่านเขมานันทะ กล่าวว่า ลักษณะครูที่สอนเด็กได้ดีนั้น ไม่ใช่อยู่ที่ทรงความรู้ แต่อยู่ที่ความบันดาลใจแก่เด็กอย่างลึกซึ้ง และความบันดาลใจนั้นเกิดแต่ความรัก และสันติวิธีเท่านั้น (เขมานันทะ 2518 : 30)

ดร.สุจิต เหล่าสุนทร กล่าวว่า " ครูต้องช่วยให้นักเรียนได้เกิดคุณธรรมร่วมกัน สร้างความคิดในทางที่ดี อันจะทำให้ครูและนักเรียนได้เกิดความใกล้ชิด เกิดความเข้าใจและช่วยกันสร้างคุณธรรมที่ดี (สุจิต. 2525 : 56)

สรุปได้ว่า ครูที่ดีย่อมมุ่งปรับปรุงตนเองและลูกศิษย์ของตนให้มีธรรมะในจิตใจ และมีธรรมจริยา ครูที่มีเมตตาอย่อมมุ่งดีต่อศิษย์ด้วยความสนธิใจ และปลูกฝังค่านิยมทางด้านปรีชาเชิงอารมณฺ์ เช่น การใช้เหตุผลในการควบคุมตนเองว่าจะทำการใดหรือไม่ และเกิดผลเสียอย่างไร เป็นต้น ในงานวิจัยนี้จะศึกษาวิธีการอบรมสั่งสอนของครู 2 แบบ คือ แบบอบอุ่นและแบบใช้เหตุผลดังนี้

การอบรมสั่งสอนแบบอบอุ่น คือ การที่ครูพูด หรือกระทำในลักษณะคำนึงถึงอารมณฺ์ ความรู้สึกของนักเรียน มีความเป็นกันเอง แสดงการยอมรับหรือชมเชย เมื่อนักเรียนทำดี และให้กำลังใจและช่วยเหลือ เมื่อนักเรียนมีปัญหา

การอบรมสั่งสอนแบบใช้เหตุผล คือ การที่ครูชี้แจงให้เหตุผล ในการอบรมนักเรียนเรื่อง การปฏิบัติตนให้เหมาะสม การที่ครูยอมรับฟังเหตุผลและความคิดเห็นของนักเรียน และการที่ครูไม่ปฏิบัติต่อนักเรียนด้วยอารมณฺ์ทางลบ

การวัดการอบรมสั่งสอนของครู

การวัดการอบรมสั่งสอนแบบอบอุ่น

ในแบบวัดการอบรมสั่งสอนของครูแบบอบอุ่นนี้ มีเนื้อหาของการแสดงความรักและความห่วงใย อันมีผลต่อบรรยากาศในห้องเรียน ใช้แบบวัดจากกลุ่มนักเรียนที่คะแนนรับรู้การอบรมสั่งสอนของครู จำนวน 10 ข้อ เป็นมาตราส่วนประเมินค่า 6 หน่วย จาก "จริงที่สุด" ถึง "ไม่จริงเลย" ซึ่งผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามของบุญกอบ วิสมิตะนันท์ มาเป็นแนวทาง

การวัดการอบรมสั่งสอนแบบใช้เหตุผล

ในแบบสอบวัดมีเนื้อหาวิธีการอบรมสั่งสอน การเป็นแบบอย่าง และการใช้เหตุผลของครู ใช้แบบวัดจากกลุ่มนักเรียนที่คะแนนรับรู้การอบรมสั่งสอนของครู จำนวน 10 ข้อ ใช้มาตราส่วนประเมินค่า 6 หน่วย จากจริงที่สุด ถึง ไม่จริงเลย ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามของบุญกอบ วิสมิตะนันท์ มาเป็นแนวทางในการวิจัยครั้งนี้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอบรมสั่งสอนของครู

นิยม คำนวนมาสกกับคณะ(2509 : 163) ได้ทำการวิจัยว่า บรรยากาศในโรงเรียนหรือในห้องเรียนให้รู้สึกอบอุ่นเป็นกันเองคล้ายครูเป็นสมาชิกอาวุโสในครอบครัว แทนที่จะเป็นแบบแผนจนเกินควร ซึ่งอาจทำให้เด็กกลัวจนจนไม่กล้าออกความคิดเห็น ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนกลัวครูจนขาดเรียน

สุริยะ พันธรัตน์ (2536) ศึกษากลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 , 3 , 4 และ 5 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2535 จากโรงเรียนที่เป็นพุทธศาสนา 2 โรงเรียน ในจังหวัดฉะเชิงเทรา รวมทั้งสิ้น 540 คน พบผลงานวิจัยที่สำคัญคือ นักเรียนที่มีความเชื่อและปฏิบัติทางพุทธศาสนา มาก ปรากฏในนักเรียนที่มีครูเป็นแบบอย่างที่ดีทางพุทธศาสนาในโรงเรียนมาก และนักเรียนที่มีทัศนคติที่ดีต่อประสบการณ์ทางพุทธศาสนาในโรงเรียนมาก และพบอีกว่านักเรียนที่มีความเชื่อและปฏิบัติทางพุทธศาสนา มาก มีการรับรู้คุณค่าของศาสนาสูง มีลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตนสูง มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการก้าวร้าวมาก และมีพฤติกรรมก้าวร้าวน้อย

มิตลาสกี และคณะ (สุเชษฐ มาเหริม. 2519 : 7; อ้างอิงจาก Midlarsky, Bryan and Brickman. 1973) ที่ว่า การเป็นตัวอย่างและการเสริมแรง เป็นเทคนิคที่สำคัญในกระบวนการสังคมประกิต (Socialization) การที่ครูปฏิบัติต่อเด็กด้วยการใช้เหตุผล และการเป็นแบบอย่างที่ดี จึงย่อมเป็นผลดีต่อตัวเด็ก

สรุป การอบรมสั่งสอนของครูด้วยการสร้างบรรยากาศห้องเรียนให้อบอุ่นจะสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูและนักเรียน ตลอดจนการที่ครูปฏิบัติต่อเด็กด้วยการใช้เหตุผล และเป็น

แบบอย่างที่ดี ทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกที่ดี และเกิดการตระหนักรู้ทางอารมณ์ตนเอง จึงยอมเป็นการส่งเสริมปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธศาสนาแก่เด็ก

ลักษณะทางพุทธของบิถัมมารดา กับปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธ

ลักษณะทางพุทธของบิถัมมารดา หมายถึง การปฏิบัติเป็นแบบอย่างทางพุทธของผู้เป็นบิถัมมารดา ประกอบด้วย ความเชื่อทางพุทธศาสนา การปฏิบัติทางพุทธศาสนา และวิถีชีวิตทางพุทธศาสนา

ลักษณะทางพุทธของบิถัมมารดา

1. ความเชื่อทางพุทธศาสนา หมายถึง การรับรู้และการยอมรับคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าที่มุ่งแสดงแนวทางสำหรับการประพฤติปฏิบัติในชีวิตจริงแก่คนทุกประเภททั้งบรรพชิตและคฤหัสถ์ ซึ่งมีหลักคำสอนทางพุทธศาสนา ได้แก่ ความเชื่อในพระรัตนตรัย กฎแห่งกรรม กฎแห่งการเวียนว่ายตายเกิด นรก – สวรรค์ การให้ความสำคัญแก่ชีวิตในปัจจุบัน และความเชื่อว่า นิพพานคือเป้าหมายสูงสุดของชีวิตในพุทธศาสนา

ในทางพุทธศาสนาถือว่าความเชื่อต้องเป็นไปตามหลักการใช้สติปัญญา และการใช้เหตุผลสามารถนำความเชื่อไปปฏิบัติได้ (พระเทพเวที. 2532 : 8) ถ้าขาดปัญญา สติก็ทำอะไรไม่ได้ สติต้องบวกกับปัญญา แล้วจึงไปควบคุมกำกับอารมณ์ ทำให้เกิดเหตุผล ดังนั้นผู้ที่ได้ชื่อว่า เป็นพุทธศาสนิกชนที่แท้จริงย่อมมีความเชื่อความศรัทธาในหลักคำสอนของพุทธศาสนาที่สำคัญ ได้แก่ การยึดพระรัตนตรัยหรือไตรสรณคมน์เป็นที่พึ่ง

พระรัตนตรัย ได้แก่ พระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ ถือเป็นหลักยึดเหนี่ยวเบื้องต้นของชาวพุทธ ความมีศรัทธาหรือความยึดมั่นในพระรัตนตรัยเป็นเครื่องแสดงถึงคุณธรรมที่เด่นสำหรับพุทธศาสนิกชน ความเชื่อในพระรัตนตรัย คือ ความมั่นใจในพระพุทธเจ้าว่า มีจริง รู้จริง ดีจริง จึงเชื่อว่า พระธรรมที่พระองค์ตรัสรู้ เป็นจริง ดีจริง และเชื่อในพระสงฆ์สาวกหรือหมู่ชนที่ศึกษา และปฏิบัตินั้นมีได้จริง ได้มีจริง ควรมีจริง และควรเข้าร่วมจริง (พระเทพเวที. 2532 : 418, 729 และ 911) ความเชื่อถือศรัทธาในพระรัตนตรัยมีความสำคัญสูงสุดและเป็นพื้นฐานแห่งหลักธรรมทั้งหมดในพระพุทธศาสนา ดังนั้นระดับความเชื่อในพระรัตนตรัยจึงน่าจะเป็นเครื่องบ่งชี้ความเป็นพุทธศาสนิกชนของคนไทยได้เป็นอย่างดี

กฎแห่งกรรม เป็นกฎเกณฑ์ตามธรรมชาติ เป็นนามธรรม เกี่ยวข้องกับการกระทำของบุคคล ตามที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงไว้ว่า บุคคลหว่านพืชเช่นใดย่อมได้รับผลเช่นนั้น ผู้กระทำความดีย่อมได้รับผลดี ผู้กระทำความชั่วย่อมได้รับผลชั่ว คือ เหตุกับผลย่อมจะต้องสอดคล้องกันเสมอไป เหตุเป็นเช่นไรผลก็เป็นเช่นนั้น กรรมในทางธรรม หมายถึง การกระทำที่ประกอบด้วยเจตนา หรือเป็นไปด้วยความจงใจ ทำ พุทฺ คิต (พระเทพเวที. 2532 : 157) ตอนหนึ่งของพุทธพจน์ในอภินิหารปัจเจกขณสูตร กล่าวว่า

“หญิง ชาย กฤหัสถ์ บรรพชาติ ควรพิจารณาเนื่องๆ ว่า เรามีกรรมเป็นของตน เป็นผู้รับผลกรรม มีกรรมเป็นกำเนิด มีกรรมเป็นเผ่าพันธุ์ มีกรรมเป็นที่อาศัย เราทำกรรมใดไว้ ดีก็ตาม ชั่วก็ตาม เราจะได้รับผลของกรรมนั้น” (สุชีโวภิกขุ. 2532 : 16 ; อ้างอิงจาก อภินทปัจจเวกขณสูตร. 2522 : 82)

หลักกรรมหรือทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว เป็นหลักสำคัญทางพุทธศาสนาที่สอนให้คนเว้นจากความชั่ว ประพடுத்தความดี ให้รู้จักควบคุมความประพฤติของตน แต่สิ่งที่ก่อให้เกิดความเข้าใจสับสนเรื่องกรรมประการหนึ่ง คือ พฤติกรรมที่ปรากฏของคนเป็นประการหนึ่ง แต่เขากลับได้รับผลอีกอย่างหนึ่ง ทำให้ดูเหมือนเหตุกับผลจะขัดแย้งกัน ข้อนี้พระพุทธเจ้าทรงจำแนกแสดงไว้ในมหาภิณทูลสูตร โดยสรุปว่า คนที่ประพฤติดีในกุศลกรรมบถ 10 ประการ คือ ฆ่าสัตว์ ลักทรัพย์ ประพฤติผิดในกาม พุดเท็จ พุดคำหยาบ ส่อเสียด เพ้อเจ้อ โสภพยาบาท เห็นผิดจากทำนองคลองธรรมนั้น ตายแล้วไปบังเกิดในอบายภูมิก็มี บังเกิดในสุคติก็มี เป็นเพราะความสลับซับซ้อนของกรรมที่คนทำไว้ในชีวิตนั่นเอง เช่น (1) คนที่ทำชั่วแต่ตายไปเกิดในสุคติ อาจเป็นเพราะกุศลกรรมในอดีตหลังจากนั้น หรือเกิดสัมมาทิฏฐิขึ้นก่อนดับจิต ทำให้อุบัติในสุคติ ส่วนกุศลกรรมในปัจจุบันของเขา ย่อมให้ผลแก่เขาในชาติหน้าบ้าง ชาติหน้าบ้าง ชาติต่อ ๆ ไป บ้างตามสมควรแก่ชนิดของกรรม หรือ (2) คนที่ทำดีในปัจจุบันแต่ตายไปเกิดในทุคติ เป็นเพราะบาปกรรมในอดีต บาปกรรมที่ทำหลังจากนั้น หรือเกิดมิจฉาทิฏฐิขึ้นก่อนตาย จึงเป็นปัจจัยให้เกิดทุคติ ส่วนกุศลกรรมในชาติปัจจุบันย่อมให้ผลแก่เขาในชาติหน้าบ้าง ชาติหน้าบ้าง ชาติต่อ ๆ ไป บ้าง เป็นต้น ดังนั้นหลักของกรรมจึงจำต้องอาศัยความเชื่อในธรรมะที่พระพุทธเจ้าตรัสรู้ว่าเป็นหลักคำจูนจิตใจ และช่วยให้ชีวิตของเขาปลอดภัย ทั้งในชาติปัจจุบันและภพภาคหน้า (พระราชาธรรมนิเทศ. 2531 : 98 – 101)

สรุปว่า ความเชื่อในทางพุทธศาสนา ถ้าบุคคลใดมีความเชื่อในพระพุทธเจ้า เชื่อในพระธรรม เชื่อในพระสงฆ์ และเชื่อในเรื่องของกฎแห่งกรรม ย่อมที่จะเลือกกระทำความที่เป็นกุศล สามารถสร้างอารมณ์ที่เอื้อต่อการคิด สามารถเข้าใจอารมณ์และมีความรู้ทางอารมณ์ ซึ่งจะก่อให้เกิดปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธศาสนา

2. การปฏิบัติทางพุทธศาสนา หมายถึง การกระทำตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าและพระสงฆ์สาวกผู้สืบทอดพุทธศาสนาในการดำเนินชีวิตประจำวัน ภายในกรอบของการให้ทาน การรักษาศีลห้า และการฝึกปฏิบัติสมาธิภาวนา การนับถือศาสนาใดก็ตามสำคัญอยู่ที่การปฏิบัติตามคำสอนของศาสนานั้น ๆ หลักการปฏิบัติทางพุทธศาสนา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา รวมเรียกว่า ระบบไตรสิกขา หลักปฏิบัติ ศีล สมาธิ ปัญญา นี้ เรียงจากข้างนอกไปหาข้างใน คือ ตัวของเราที่แสดงออกมามีภายนอกทางกายและวาจา สมาธิคือ ส่วนที่ลึกเข้าไปข้างใน มองไม่เห็นที่กายวาจา แต่อยู่ที่จิตใจ และสุดท้ายคือ ปัญญาเป็นขั้นที่อาศัยจิตทำงานให้เกิดความรู้ความเข้าใจสิ่งทั้งหลาย ปัญญาเป็นส่วนที่มาเสริมเพื่อปรับปรุงคุณภาพของจิตใจ แล้วจิตใจที่มีความรู้มีปัญญาก็เอาความรู้ที่ได้นั้นมาใช้ปรับปรุงชีวิตด้านกายวาจาอีกต่อหนึ่ง การแสดง

หลักปฏิบัติระบบไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา กับระบบบุญสิกขาหรือบุญกิริยา
 วัตถุ 3 ประการคือ ทาน ศีล ภาวนา เป็นเรื่องเดียวกัน ต่างกันที่ชุดแรกสำหรับพระสงฆ์
 เน้นด้าน จิตใจ แต่ชุดที่สองสำหรับคฤหัสถ์มีจุดเน้นที่ภายนอกเป็นสำคัญ ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้
 วิจัยได้อาศัยขอบเขตเนื้อหาของบุญสิกขาเป็นหลักในการกำหนดนิยามปฏิบัติการ

3. วิถีชีวิตทางพุทธศาสนา หมายถึง การประพฤติปฏิบัติในการดำเนินชีวิตประจำวันที่มีความสอดคล้องตามหลักความเชื่อ และการปฏิบัติของพุทธศาสนา ในเรื่องต่าง ๆ ตั้งแต่ การเลือกอาชีพ การคบเพื่อน การใช้เวลาว่าง และวิธีการพักผ่อนหย่อนใจ

2000 10 10

ใกล้ชิดกับระดับการศึกษาและรายได้ของบุคคล การใช้เวลาในการพักผ่อนหย่อนใจ นับตั้งแต่สถานที่พักผ่อน ประเภทของกีฬาที่เลือกเล่นและประเภทของหนังสือที่อ่าน พบว่าแตกต่างกันไปในกลุ่มชนที่มีระดับชั้นทางสังคมต่างกัน อาทิ ชนชั้นสูงซึ่งเป็นผู้มีรายได้มาก อาจใช้เวลาในการพักผ่อนตามสถานที่ตากอากาศนอกเมือง ขณะที่ชนชั้นกรรมาชีพหรือผู้มีรายได้น้อยมักใช้เวลาพักผ่อนตามสวนสาธารณะในเมือง เป็นต้น กีฬาที่ชนชั้นสูงนิยมเล่น มีอาทิ กอล์ฟ เทนนิส แต่ชนชั้นกรรมาชีพมักจะเล่นกีฬาประเภทโบว์ลิ่ง บาสเกตบอล หรือใช้เวลาว่างชมโทรทัศน์อยู่ที่บ้าน และชนชั้นสูงชอบอ่านหนังสือประเภทที่มีเนื้อหาเป็นงานเป็นการ ขณะที่ชนชั้นรายได้น้อยชอบอ่านหนังสือประเภทบันเทิง เบาสมอง

สรุป วิถีชีวิตที่แตกต่างกันของบุคคลที่มีช่วงชั้นทางสังคมแตกต่างกัน จะมีการประพฤติปฏิบัติในการดำเนินชีวิตประจำวัน ที่มีความสอดคล้องตามหลักความเชื่อ และการปฏิบัติของพุทธศาสนา ในเรื่องต่าง ๆ แตกต่างกัน

การวัดลักษณะทางพุทธของบิดามารดา

การวัดความเชื่อทางพุทธศาสนา

การวัดโดยแบบวัดความเชื่อทางพุทธของดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ (2533) แบบวัดประกอบด้วยข้อคำถาม 10 ข้อ แต่ละข้อมีมาตรวัด 6 หน่วย จาก "จริงที่สุด" ถึง "ไม่จริงเลย" พิสัยของคะแนนอยู่ระหว่าง 10 ถึง 60 คะแนน ผู้ตอบที่ได้คะแนนสูงกว่าคะแนนค่าเฉลี่ยของกลุ่ม แสดงว่ามีความเชื่อทางพุทธสูง ส่วนผู้ที่ได้คะแนนต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่ม แสดงว่ามีความเชื่อทางพุทธต่ำ

การวัดปฏิบัติทางพุทธศาสนา

การวัดโดยแบบวัดการปฏิบัติทางพุทธของดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ (2533) ซึ่งประกอบด้วยข้อคำถาม 10 ข้อ มีมาตรวัด 6 หน่วย จากจริงที่สุด ถึง ไม่จริงเลย พิสัยของคะแนนอยู่ระหว่าง 10 ถึง 60 คะแนน

การวัดวิถีชีวิตทางพุทธศาสนา

วัดโดยแบบวัดวิถีชีวิตทางพุทธศาสนาที่สร้าง โดยดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ (2533) ประกอบด้วยข้อคำถาม 10 ข้อ แต่ละข้อมีมาตรวัด 6 หน่วย จาก "จริงที่สุด" ถึง "ไม่จริงเลย" พิสัยของคะแนน จาก 10 ถึง 60 คะแนน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะทางพุทธของบิดามารดา

วรรณะ บรรจง และहरषा เลหาเสรีกุล (2537) ศึกษาแหล่งกำเนิดความเชื่อและการปฏิบัติทางพุทธศาสนาของนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลายถึงมัธยมศึกษาตอนต้น (ป.6 – ม.3) ทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด จำนวน 700 คน พบผลวิจัยว่า นักเรียนที่รายงานว่

ตนได้รับการอบรมเลี้ยงดูด้วยวิธีการสื่อสารเพื่อชักจูง 3 ขั้นตอน คือ 1. ชักจูงให้เด็กใกล้ชิด พุทธศาสนา 2. ช่วยให้เด็กเข้าใจหลักธรรม 3. ส่งเสริมสนับสนุนให้เด็กยอมรับและปฏิบัติตามหลักพุทธศาสนา ดังกล่าวจากครอบครัวในปริมาณมากเท่าใดก็เป็นผู้ที่มีความเชื่อทางพุทธ (รับรู้และยอมรับหลักคำสอนทางพุทธศาสนา) และการปฏิบัติทางพุทธ (ด้านให้ทานรักษาศีล และเจริญภาวนา) มากขึ้นเท่านั้น

โทมัส และคณะ (Thomas, et al. 1974) พบว่า ถ้าบิดามารดา (ผู้ซึ่งต่างมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน) ร่วมกันสนับสนุนและเข้มงวดเรื่องศาสนากับบุตรวัยรุ่น บุตรของบิดามารดา ที่มีพฤติกรรมเช่นนี้ เกิดความผูกพันกับศาสนาที่ยึดถือขนบธรรมเนียมดั้งเดิม เช่นเดียวกับ บิดามารดาของเขา

สรุป การอบรมสั่งสอนบุตรของบิดามารดา ควรมีลักษณะเป็นแบบอย่าง เพื่อให้เด็กเกิดความเชื่อในการปฏิบัติตนตามพุทธศาสนา ตลอดจนวิถีการดำเนินชีวิตแบบพุทธศาสนา เพื่อส่งเสริมปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธ

สมมติฐานในการวิจัย

1. การอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา การอบรมสั่งสอนของครู ลักษณะทางพุทธของ บิดามารดา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธของนักเรียน

2. มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา การอบรมสั่งสอนของครู และลักษณะทางพุทธของบิดามารดาที่มีต่อปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธด้านความรู้สึก ด้านความคิด ด้านการกระทำ และปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธโดยรวม โดยที่

2.1 นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาแบบรักสนับสนุนมาก ได้รับการอบรมสั่งสอนของครูแบบอบอุ่นมาก และบิดามารดาที่มีความเชื่อทางพุทธศาสนามาก มีปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธรายด้านและโดยรวมสูงกว่านักเรียนในกลุ่มอื่น ๆ

2.2 นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาแบบพุทธมาก ได้รับการอบรมสั่งสอนของครูแบบอบอุ่นมาก และบิดามารดาที่มีความเชื่อทางพุทธศาสนามาก มีปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธรายด้านและโดยรวมสูงกว่านักเรียนในกลุ่มอื่น ๆ

2.3 นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาแบบรักสนับสนุนมาก ได้รับการอบรมสั่งสอนของครูแบบอบอุ่นมากและบิดามารดาที่มีการปฏิบัติทางพุทธศาสนามาก มีปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธรายด้านและโดยรวมสูงกว่านักเรียนในกลุ่มอื่น ๆ

2.4 นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาแบบพุทธมาก ได้รับการอบรมสั่งสอนของครูแบบอบอุ่นมาก และบิดามารดาที่มีการปฏิบัติทางพุทธศาสนามาก มีปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธรายด้านและโดยรวมสูงกว่านักเรียนในกลุ่มอื่น ๆ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การกำหนดประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้ เป็นนักเรียนชายและหญิงที่นับถือศาสนาพุทธชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2546 โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 431 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชายและหญิงนับถือศาสนาพุทธ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2546 สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) ตามเขตภูมิศาสตร์ได้ 5 กลุ่มใหญ่ ในแต่ละกลุ่ม สุ่มมา 1 เขต ในแต่ละเขตสุ่มมา 1 โรงเรียน และสุ่มห้องเรียนมาโรงเรียนละ 1 ห้องเรียน และศึกษานักเรียนทั้งห้องที่สุ่มได้ ซึ่งเป็นจำนวนห้องละประมาณ 40 คน รวมเป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 200 คน

จำนวนเขตและโรงเรียนที่สุ่มได้มีรายชื่อดังนี้

1. กลุ่มเจ้าพระยา โรงเรียนวิชาการ เขตดินแดง
2. กลุ่มศรีนครินทร์ โรงเรียนกระทุ่มเสือปลา เขตประเวศ
3. กลุ่มบูรพา โรงเรียนวัดดอนเมือง เขตหลักสี่
4. กลุ่มกรุงธนเหนือ โรงเรียนวัดเจ้าอาวม เขตบางกอกน้อย
5. กลุ่มกรุงธนใต้ เช่น โรงเรียนก้นตฬาราราม เขตธนบุรี

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มี 5 ตอน เป็นแบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว แบบสอบถามประวัติเชิงอารมณณ์แนวพุทธ การอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา การอบรมสั่งสอนของครู และลักษณะทางพุทธของบิดามารดา โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลส่วนตัวของนักเรียน ได้แก่ เพศ เขตโรงเรียน ระดับการศึกษาของบิดา ระดับการศึกษาของมารดา อาชีพของบิดา และอาชีพของมารดา

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามประวัติเชิงอารมณณ์แนวพุทธ ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยนำแบบสอบถามของผจงจิต อินทสุวรรณ และคณะ (2545) มาเป็นแนวทาง แบบสอบถามมี

จำนวน 20 ข้อ ลักษณะเป็นสถานการณ์ที่ให้ผู้ตอบแสดงความรู้สึก ความคิด และการกระทำ และมีคำตอบให้เลือกตอบด้านละ 5 ตัวเลือก ที่แสดงถึงระดับของผู้มีปรีชาเชิงอารมณ์สูง – ต่ำ แตกต่างกัน ตัวเลือกที่แสดงถึงการมีปรีชาเชิงอารมณ์สูงที่สุดจะได้ 5 คะแนน จนถึงตัวเลือกที่แสดงถึงการมีปรีชาเชิงอารมณ์น้อยที่สุด จะได้ 1 คะแนน คะแนนปรีชาเชิงอารมณ์จะแยกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านความรู้สึก ด้านความคิด และด้านการกระทำ คะแนนปรีชาเชิงอารมณ์แนว พุทธ ที่สูงกว่าในแต่ละด้าน แสดงว่า บุคคลนั้นมีปรีชาเชิงอารมณ์ในด้านนั้นมากกว่า ผู้ที่ได้ คะแนนต่ำกว่า

ตัวอย่าง การวัดปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธ

นักเรียนเห็นเพื่อนได้รับรางวัลลูกกตัญญูในวันแม่ นักเรียนมีอารมณ์ความรู้สึกอย่างไร

☐ ยินดีด้วยมาก	(ถ้าตอบข้อนี้ได้ 5 คะแนน)
☐ ยินดีด้วย	(ถ้าตอบข้อนี้ได้ 4 คะแนน)
☐ เฉย ๆ	(ถ้าตอบข้อนี้ได้ 3 คะแนน)
☐ ไม่พอใจ	(ถ้าตอบข้อนี้ได้ 2 คะแนน)
☐ อิจฉา	(ถ้าตอบข้อนี้ได้ 1 คะแนน)

นักเรียนคิดอย่างไร

☐ ต้องแสดงความยินดีด้วย	(ถ้าตอบข้อนี้จะได้ 5 คะแนน)
☐ ควรแสดงความยินดี	(ถ้าตอบข้อนี้จะได้ 4 คะแนน)
☐ ไม่แสดงอาการแต่อย่างใด	(ถ้าตอบข้อนี้จะได้ 3 คะแนน)
☐ น่าจะเป็นคนอื่นที่ได้	(ถ้าตอบข้อนี้จะได้ 2 คะแนน)
☐ คิดหาอุบายแกล้งเพื่อน	(ถ้าตอบข้อนี้จะได้ 1 คะแนน)

นักเรียนจะอย่างไร

☐ พุดแสดงความยินดี	(ถ้าตอบข้อนี้จะได้ 5 คะแนน)
☐ จะพุดแสดงความยินดีด้วย	(ถ้าตอบข้อนี้จะได้ 4 คะแนน)
☐ ไม่พุดด้วย	(ถ้าตอบข้อนี้จะได้ 3 คะแนน)
☐ พุดกับเพื่อนว่าไม่น่าเชื่อจะเป็นเธอได้	(ถ้าตอบข้อนี้จะได้ 2 คะแนน)
☐ พุดกระแทกกระทึกให้เธอไม่สบายใจ	(ถ้าตอบข้อนี้จะได้ 1 คะแนน)

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาจาก ดวงเดือน พันธุมนาวิน (ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2528 : อ้างอิงจาก งามตา วะนันทานนท์ พ.ศ.2537 : 72 -73) มีทั้งหมด 2 ชุด คือ ชุดที่ 1 มี 10 ข้อ การอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาแบบรักสลับสลับ เพื่อวัดปริมาณการยอมรับของผู้ตอบว่ามารดาของตนมีการประเมินค่าตนในทางบวก แสดงความรักใคร่ตนอย่างเด่นชัด เปิดโอกาสให้บุตรได้ร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ และให้การสนับสนุนทางอารมณ์แก่บุตร ชุดที่ 2 ผู้วิจัยจะทำการวัดการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาตามแนวพุทธ ใช้แบบสอบถามของงามตา วะนันทานนท์ (2537) จำนวน 10 ข้อ รวม 2 ชุด มี 20 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า มีการให้คะแนน และแบ่งระดับการวัดออกเป็น 6 ระดับ จาก"จริงที่สุด" ถึง "ไม่จริงเลย" คือ

การอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา	คะแนน
จริงที่สุด	6
จริง	5
ค่อนข้างจริง	4
ค่อนข้างไม่จริง	3
ไม่จริง	2
ไม่จริงเลย	1
ข้อความทางลบให้คะแนนตรงกันข้าม	

ตัวอย่าง ชุดที่ 1 การวัดการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาแบบรักสลับสลับ
พ่อแม่แสดงให้ฉันรู้ว่าท่านรักฉันมาก

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

ตัวอย่าง ชุดที่ 2 การวัดการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาตามแบบพุทธ
พ่อแม่ไม่มีเวลาพา我去ทำบุญที่วัด

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

ตอนที่ 4 แบบสอบถามการอบรมสั่งสอนของครู โดยผู้วิจัยได้นำแนวทางของบุญกอบ วิสุมิตะนันท์ (2527 : 64) มีทั้งหมด 2 ชุด คือ ชุดที่ 1 แบบสอบถามการอบรมสั่งสอนของครูแบบอบอุ่นนี้ มีเนื้อหาของการแสดงความรักและความห่วงใย อันมีผลต่อบรรยากาศในห้อง

เรียน จำนวน 10 ข้อ ชุดที่ 2 แบบสอบถามการอบรมสั่งสอนของครูแบบใช้เหตุผล มีเนื้อหาวิธีการอบรมสั่งสอน การเป็นแบบอย่าง และการใช้เหตุผลของครู จำนวน 10 ข้อ รวม 2 ชุด มี 20 ข้อ ลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า มีการให้คะแนน และแบ่งระดับการวัดออกเป็น 6 ระดับ จาก “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” คือ

การอบรมสั่งสอนของครู	คะแนน
จริงที่สุด	6
จริง	5
ค่อนข้างจริง	4
ค่อนข้างไม่จริง	3
ไม่จริง	2
ไม่จริงเลย	1
ข้อความทางลบให้คะแนนตรงกันข้าม	

ตัวอย่างชุดที่ 1 การวัดการอบรมสั่งสอนของครูแบบอบอุ่น

ครูส่วนมากหวังดีต่อฉันมาก

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

ตัวอย่างชุดที่ 2 การวัดการอบรมสั่งสอนของครูแบบใช้เหตุผล

ครูส่วนมากจะอธิบายเหตุผลให้นักเรียนทราบก่อนลงโทษ

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

ตอนที่ 5 แบบสอบถามลักษณะทางพุทธของบิณฑามารดา ประกอบด้วยแบบสอบถามความเชื่อทางพุทธศาสนา การปฏิบัติทางพุทธศาสนา และวิถีชีวิตทางพุทธศาสนา ซึ่งผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามของ ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ (2533) มาปรับข้อความให้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่าง แบบสอบถาม มี 3 ชุด ๗ ละ 10 ข้อ รวม 30 ข้อ ลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า มีการให้คะแนน และแบ่งระดับการวัดออกเป็น 6 ระดับ จาก “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” คือ

ลักษณะทางพุทธของบิณฑามารดา	คะแนน
จริงที่สุด	6

จริง	5
ค่อนข้างจริง	4
ค่อนข้างไม่จริง	3
ไม่จริง	2
ไม่จริงเลย	1
ข้อความทางลบให้คะแนนตรงกันข้าม	

ตัวอย่างชุดที่ 1 การวัดความเชื่อทางพุทธศาสนา

ฉันเชื่อว่าการปฏิบัติตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าจะทำให้ฉันมีความสุขอย่างแท้จริง

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

ตัวอย่างชุดที่ 2 การวัดการปฏิบัติทางพุทธศาสนา

ฉันพร้อมที่จะพูดปด ถ้าคำพูดนั้นจะช่วยให้ฉันได้รับประโยชน์

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

ตัวอย่างชุดที่ 3 การวัดวิถีชีวิตทางพุทธศาสนา

ฉันชอบที่จะไปเที่ยวตามวัดวาอารามมากกว่าสถานที่อื่น ๆ

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

การหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ มีแบบสอบถาม 4 ฉบับ ซึ่งมีลักษณะและวิธีตอบ ตลอดจนการให้คะแนนที่คล้าย ๆ กัน ดังนั้นการหาคุณภาพของแบบสอบถามทั้ง 4 ฉบับนี้ จึงกระทำในลักษณะเดียวกันคือ

- 1. การหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านพฤติกรรมศาสตร์ จำนวน 2 ท่าน ได้แก่ อ.ดร.วิลาสลักษณ์ ชั่ววัลลีและ อ.ดร.พรรณี บุญประกอบ และผู้เชี่ยวชาญทางด้านการสร้างเครื่องมือ จำนวน 1 ท่าน คือ อ.ดร.วิลาสลักษณ์ ชั่ววัลลี

2. การหาอำนาจจำแนก (Discrimination) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามต่างๆ ทั้ง 4 ฉบับ ไปทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดทัศนารุณสุนทริการาม ในกลุ่มโรงเรียนรัตนโกสินทร์ จำนวน 40 คน นำไปหาค่าอำนาจจำแนก โดยใช้สถิติ $t - test$ ได้ค่าอำนาจจำแนกดังนี้ ฉบับที่ 1 ปรัชชาเชิงอารมณ์แนวพุทธมีค่าอำนาจจำแนก .05 - .62 ฉบับที่ 2 การอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาประกอบด้วย แบบรักสนับสนุนมีค่าอำนาจจำแนก .17 - .66 และแบบพุทธมีค่าอำนาจจำแนก .19 - .65 ฉบับที่ 3 การอบรมสั่งสอนของครู ประกอบด้วย แบบบอບອຸ່ນมีค่าอำนาจจำแนก .15 - .67 แบบใช้เหตุผลมีค่าอำนาจจำแนก .19 - .67 ฉบับที่ 4 ลักษณะทางพุทธของบิดามารดาประกอบด้วย ความเชื่อทางพุทธศาสนามีค่าอำนาจจำแนก .23 - .69 การปฏิบัติทางพุทธศาสนามีค่าอำนาจจำแนก .18 - .77 วิธีชีวิตทางพุทธศาสนามีค่าอำนาจจำแนก .14 - .64

3. การหาความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามทั้ง 4 ฉบับ ไปหาค่าความเชื่อมั่น ฉบับที่ 1 ปรัชชาเชิงอารมณ์แนวพุทธ จำนวน 20 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น .76 จำแนกเป็นด้านความรู้สึก มีค่าความเชื่อมั่น .66 ด้านความคิด มีค่าความเชื่อมั่น .65 และด้านการกระทำ มีค่าความเชื่อมั่น .57 ฉบับที่ 2 การอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาประกอบด้วย แบบรักสนับสนุน จำนวน 10 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น .70 และแบบพุทธ จำนวน 10 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น .77 ฉบับที่ 3 การอบรมสั่งสอนของครู ประกอบด้วย แบบบอບອຸ່ນ จำนวน 10 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น .78 และแบบใช้เหตุผล จำนวน 10 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น .76 ฉบับที่ 4 ลักษณะทางพุทธของบิดามารดา ประกอบด้วย ความเชื่อทางพุทธศาสนา จำนวน 10 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น .72 การปฏิบัติทางพุทธศาสนา จำนวน 10 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น .84 วิธีชีวิตทางพุทธศาสนาจำนวน 10 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น .75 โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Coefficient alpha) (Cronbach . 1970 : 161)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เมื่อได้สร้างเครื่องมือวัด และหาคุณภาพเครื่องมือแล้ว ผู้วิจัยได้ทำการขออนุญาตจากโรงเรียน เพื่อทำการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยให้เด็กนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามที่ได้เตรียมไว้ โดยผู้วิจัยไปดำเนินการด้วยตนเอง เมื่อดำเนินการให้เด็กนักเรียนตอบแบบสอบถามเสร็จแล้ว นำมาตรวจความสมบูรณ์ แล้วนำคะแนนจากแบบสอบถามไปวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

1. หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. หาค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product-moment correlation) เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อ 1
3. วิเคราะห์ความแปรปรวนแบบ 3 ทาง (3 – Way Analysis of Variance) เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อ 2 และเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีการเชฟเฟ้ (Scheffe') เมื่อพบว่า การวิเคราะห์ความแปรปรวนมีนัยสำคัญทางสถิติ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญคือ ต้องการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง การอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา การอบรมสั่งสอนของครู และลักษณะทางพุทธของบิดามารดา กับ ปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธในด้านรวมและรายด้าน 3 ด้าน คือ ด้านความรู้สึกรู้สึก ความคิด และด้านการกระทำ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร พร้อมกันนั้นยังได้ศึกษาถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นกับปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธในด้านรวมและรายด้านอีกด้วย

สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้ค่าสถิติสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ในการหาความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนเฉลี่ยของตัวแปรการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา การอบรมสั่งสอนของครู และลักษณะทางพุทธของบิดามารดา กับ ปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธในด้านรวมและรายด้าน ใช้สถิติวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบ 3 ทาง (three – way ANOVA) เพื่อวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนความแตกต่างของตัวแปรตามที่พิจารณาตามตัวแปรอิสระตั้งแต่สองตัวขึ้นไป เพื่อความเข้าใจที่ตรงกันผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ต่างๆ ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

n	แทน	จำนวนนักเรียนที่เป็นกลุ่ม
$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง (Mean)
SD	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
df	แทน	ชั้นของความเป็นอิสระ (degree of freedom)
SS	แทน	ผลบวกกำลังสองของคะแนน (Mean of Squares)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยผลบวกกำลังสองของคะแนน (Mean of Squares)
F	แทน	ค่าสถิติในการแจกแจงแบบเอฟ (F – Distribution)
t	แทน	ค่าสถิติในการแจกแจงแบบที (t – Distribution)
r	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
*	แทน	ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
**	แทน	ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

X ₁	แทน	ปรีชาเชิงอารมณ์ด้านความรู้สึก
X ₂	แทน	ปรีชาเชิงอารมณ์ด้านความคิด
X ₃	แทน	ปรีชาเชิงอารมณ์ด้านการกระทำ
X ₄	แทน	ปรีชาเชิงอารมณ์โดยรวม
X ₅	แทน	การอบรมสั่งสอนของครูแบบบอบอุ้ม
X ₆	แทน	การอบรมสั่งสอนของครูแบบใช้เหตุผล
X ₇	แทน	ลักษณะทางพุทธของบิถัมมารดาด้านความเชื่อทางพุทธศาสนา
X ₈	แทน	ลักษณะทางพุทธของบิถัมมารดาด้านการปฏิบัติทางพุทธศาสนา
X ₉	แทน	ลักษณะทางพุทธของบิถัมมารดาด้านวิถีชีวิตแบบพุทธศาสนา
X ₁₀	แทน	การอบรมเลี้ยงดูของบิถัมมารดาแบบรักสนับสุน
X ₁₁	แทน	การอบรมเลี้ยงดูของบิถัมมารดาแบบพุทธ
ก	แทน	การอบรมสั่งสอนของครูแบบบอบอุ้ม
ข	แทน	การอบรมสั่งสอนของครูแบบใช้เหตุผล
ค	แทน	ความเชื่อทางพุทธศาสนา
ง	แทน	การปฏิบัติทางพุทธศาสนา
จ	แทน	วิถีชีวิตทางพุทธศาสนา
ฉ	แทน	การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสุน
ช	แทน	การอบรมเลี้ยงดูแบบพุทธ

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะดำเนินการวิเคราะห์และนำเสนอตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้การคำนวณค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง การอบรมเลี้ยงดูของบิถัมมารดา การอบรมสั่งสอนของครู และลักษณะทางพุทธของบิถัมมารดากับปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธ ด้านความรู้สึก ความคิด และการกระทำ

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนเฉลี่ยของปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธ ด้านความรู้สึก ความคิด และการกระทำของนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยพิจารณาตามลักษณะของการอบรมเลี้ยงดูของบิถัมมารดา การอบรมสั่งสอนของครูและลักษณะทางพุทธของบิถัมมารดา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีดังนี้

แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ตามตัวแปรที่ศึกษา ดังแสดงในตารางดังนี้

ตาราง 1 แสดงจำนวนร้อยละของนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ เขตโรงเรียน ระดับการศึกษาของบิดา ระดับการศึกษาของมารดา อาชีพของบิดา และอาชีพของมารดา

ตัวแปร	N	%
เพศ		
เพศชาย	100	50
เพศหญิง	100	50
รวม	200	100
เขตโรงเรียน		
เขตดินแดง	40	20.0
เขตประเวศ	40	20.0
เขตหลักสี่	39	19.5
เขตบางกอกน้อย	35	17.5
เขตธนบุรี	46	23.0
รวม	200	100.0
ระดับการศึกษาของบิดา		
ต่ำกว่ามัธยมศึกษาปีที่ 1	80	40.0
มัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3	44	22.0
มัธยมศึกษาตอนปลาย - ก่อน		
ปริญญาตรี	60	30.0
ตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป	16	8.0
รวม	200	100.0

ตาราง 1 (ต่อ)

ตัวแปร	N	%
ระดับการศึกษาของมารดา		
ต่ำกว่ามัธยมศึกษาปีที่ 1	108	54.0
มัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3	36	18.0
มัธยมศึกษาตอนปลาย - ก่อน		
ปริญญาตรี	45	22.5
ตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป	11	5.5
รวม	200	100.0
อาชีพของบิดา		
รับราชการ	25	12.5
ทำงานบริษัท	35	17.5
ประกอบธุรกิจส่วนตัว	9	4.5
รับจ้าง	93	46.5
อื่นๆ	38	19.0
รวม	200	100.0
อาชีพของมารดา		
รับราชการ	13	6.5
ทำงานบริษัท	30	15.0
ประกอบธุรกิจส่วนตัว	14	7.0
รับจ้าง	73	36.5
อื่นๆ	70	35
รวม	200	100.0

จากตาราง 1 พบว่า นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 200 คน เป็นเพศชายและเพศหญิงจำนวนเท่ากัน โดยนักเรียนส่วนใหญ่มาจากโรงเรียนในเขตชนบุรีมากที่สุดจำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 23.0 รองลงมาได้แก่ โรงเรียนเขตดินแดง เขตประเวศ เขตหลักสี่ และเขตบางกอกน้อย จำนวน 40, 40 ,39 และ 35 คน ตามลำดับ (ร้อยละ 20.0 20.0 19.5 และ 17.5 ตามลำดับ)

เมื่อพิจารณาระดับการศึกษาของบิดาของกลุ่มตัวอย่างพบว่า ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาในระดับต่ำกว่ามัธยมศึกษาปีที่ 1 ร้อยละ 40.0 รองลงมาได้แก่ การศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย - ก่อนปริญญาตรี ร้อยละ 30.0 การศึกษาในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3

ร้อยละ 22.0 และการศึกษาระดับตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป ร้อยละ 8.0 ตามลำดับ ส่วนระดับการศึกษาของมารดา ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาในระดับต่ำกว่ามัธยมศึกษาปีที่ 1 ร้อยละ 54.0 รองลงมาได้แก่ การศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย – ก่อนปริญญาตรี ร้อยละ 22.5 การศึกษาในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 ร้อยละ 18.0 และการศึกษาระดับตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป ร้อยละ 5.5 ตามลำดับ

และในส่วนของอาชีพบิดาของกลุ่มตัวอย่างพบว่า ส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้าง ร้อยละ 46.5 รองลงมาได้แก่ อาชีพอื่นๆ ร้อยละ 19.0 อาชีพทำงานบริษัท ร้อยละ 17.5 อาชีพรับราชการ ร้อยละ 12.5 และมีอาชีพประกอบธุรกิจส่วนตัวน้อยที่สุด ร้อยละ 4.5 ตามลำดับ ส่วนอาชีพของมารดาของกลุ่มตัวอย่างพบว่า ส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้าง ร้อยละ 36.5 รองลงมาได้แก่ อาชีพอื่นๆ ร้อยละ 35.0 อาชีพทำงานบริษัท ร้อยละ 15.0 อาชีพประกอบธุรกิจส่วนตัว ร้อยละ 7.0 และมีอาชีพรับราชการน้อยที่สุด ร้อยละ 6.5 ตามลำดับ

ตาราง 2 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับปรีชาเชิง
อารมณ์แนวพุทธ ของนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

ตัวแปร	N	$\bar{X}$	SD
ปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธ			
ด้านอารมณ์ความรู้สึก	200	4.04	.45
ด้านความคิด	200	4.43	.43
ด้านการกระทำ	200	4.45	.39
โดยรวม	200	4.31	.54
การอบรมสั่งสอนของครู			
แบบอบอุ่น	200	4.63	.54
แบบใช้เหตุผล	200	4.61	.59
ลักษณะทางพุทธของบิดามารดา			
ความเชื่อทางพุทธศาสนา	200	4.32	.51
การปฏิบัติทางพุทธศาสนา	200	4.43	.79
วิถีชีวิตทางพุทธศาสนา	200	4.18	.64
การอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา			
แบบรักสนับสนุน	200	4.77	.71
แบบพุทธ	200	4.16	.74

จากตาราง 2 แสดงว่า นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธโดยรวม
อยู่ในระดับค่อนข้างมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.31) และมีปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธในด้านต่างๆทุกด้าน
ได้แก่ ด้านอารมณ์ความรู้สึก ด้านความคิด และด้านการกระทำ อยู่ในระดับค่อนข้างมากเช่นกัน
(ค่าเฉลี่ย = 4.04 4.43 และ 4.45 ตามลำดับ) เนื่องจากผู้วิจัยใช้เกณฑ์ดังนี้

- คะแนน 1 – 1.5 หมายถึง การแสดงถึงปรีชาเชิงอารมณ์น้อย
- คะแนน 1.51 – 2.5 หมายถึง การแสดงถึงปรีชาเชิงอารมณ์ค่อนข้างน้อย
- คะแนน 2.51 – 3.5 หมายถึง การแสดงถึงปรีชาเชิงอารมณ์ปานกลาง
- คะแนน 3.51 – 4.5 หมายถึง การแสดงถึงปรีชาเชิงอารมณ์ค่อนข้างมาก
- คะแนน 4.51 – 5.0 หมายถึง การแสดงถึงปรีชาเชิงอารมณ์มาก

เมื่อพิจารณาระดับของตัวแปรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาเชิงอารมณ์ พบว่านักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ได้รับการอบรมสั่งสอนของครูแบบอบอุ่น และแบบใช้เหตุผล อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.63 และ 4.61 ตามลำดับ) มีลักษณะทางพุทธของบิณฑามารดาทุกด้าน ได้แก่ ด้านความเชื่อทางพุทธศาสนา ด้านการปฏิบัติทางพุทธศาสนา และด้านวิถีชีวิตแบบพุทธศาสนา อยู่ในระดับค่อนข้างมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.32 4.43 และ 4.18 ตามลำดับ) และมีการอบรมเลี้ยงดูของบิณฑามารดาแบบรักสนับสนุน และแบบพุทธอยู่ในระดับมากและค่อนข้างมากตามลำดับ (ค่าเฉลี่ย = 4.77 และ 4.16) เนื่องจากผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ดังนี้

- คะแนน 1.0 – 1.5 หมายถึง การมีลักษณะตามตัวแปรนั้นน้อยที่สุด
- คะแนน 1.51 – 2.5 หมายถึง การมีลักษณะตามตัวแปรนั้นน้อย
- คะแนน 2.51 – 3.5 หมายถึง การมีลักษณะตามตัวแปรนั้นค่อนข้างน้อย
- คะแนน 3.51 – 4.5 หมายถึง การมีลักษณะตามตัวแปรนั้นค่อนข้างมาก
- คะแนน 4.51 – 5.5 หมายถึง การมีลักษณะตามตัวแปรนั้นมาก
- คะแนน 5.51 – 6.0 หมายถึง การมีลักษณะตามตัวแปรนั้นมากที่สุด

ตาราง 3 ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทุกตัว ของนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X ₆	X ₇	X ₈	X ₉	X ₁₀	X ₁₁
ด้านความรู้สึกรู้สึก											
X ₁	-	.783**	.772**	.916**	.378**	.258**	.155**	.271**	.353**	.318**	.448**
ด้านความคิด											
X ₂		-	.884**	.949**	.479**	.298**	.202**	.340**	.345**	.309**	.373**
ด้านการกระทำ											
X ₃			-	.942**	.428**	.214**	.178**	.290**	.256**	.256**	.343**
ด้านรวม											
X ₄				-	.457**	.276**	.190**	.321**	.342**	.316**	.417**
แบบบอบอุ้ม											
X ₅					-	.500**	.379**	.366**	.408**	.413**	.407**
แบบไร้เหตุผล											
X ₆						-	.422**	.354**	.332**	.282**	.222**
ความเชื่อทางพุทธ											
X ₇							-	.498**	.416**	.277**	.197**
การปฏิบัติทางพุทธ											
X ₈								-	.554**	.366**	.365**
วิถีชีวิตทางพุทธ											
X ₉									-	.458**	.549**
แบบรักสันนิบาสนุน											
X ₁₀										-	.534**
แบบพุทธ											
X ₁₁											-

หมายเหตุ : X₁ – X₄ คือ คะแนนปรีชาเชิงอารมณ์ , X₅ – X₆ คือ การอบรมสั่งสอนของครู , X₇ – X₉ คือ ลักษณะทางพุทธของบิดามารดา และ X₁₀ –X₁₁ คือ การอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา

จากตาราง 3 แสดงว่า ปรีชาเชิงอารมณ์ด้านความรู้สึกรู้สึก(X₁) ด้านความคิด (X₂) และด้านการกระทำ (X₃) ของนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความสัมพันธ์กันค่อนข้างสูง(r= .772 - .884) ตัวแปรอิสระทุกตัวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับปรีชาเชิงอารมณ์รายด้าน และปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธโดยรวม และตัวแปรอิสระทุกตัวมีความสัมพันธ์ทางบวกในปริมาณน้อยถึงปานกลาง (r= .155 - .554)กับปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธ ความสัมพันธ์ทุกคู่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 4 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนปริชาเชิงอารมณ์แนวพุทธโดยรวมและรายด้าน โดยพิจารณาตามการอบรมสั่งสอนของครูแบบความอบอุ่น ความเชื่อทางพุทธศาสนา และการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน

ตัวแปร	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
ปริชาเชิง อารมณ์แนว พุทธด้าน ความรู้สึ	การอบรมสั่งสอนของ ครูแบบอบอุ่น (ก)	1	3.641	3.641	19.882	.000
	ความเชื่อทางพุทธ ศาสนา (ข)	1	.001	.001	.108	.743
	การอบรมเลี้ยงดูแบบ รักสนับสนุน (ค)	1	.547	.547	2.987	.086
	ก x ข	1	.002	.002	.129	.720
	ก x ค	1	.001	.001	.085	.770
	ข x ค	1	.000	.000	.032	.859
	ก x ข x ค	1	.409	.409	2.232	.137
	ส่วนที่เหลือ	192	35.166	.183		
ปริชาเชิง อารมณ์แนว พุทธด้าน ความคิด	การอบรมสั่งสอนของ ครูแบบอบอุ่น (ก)	1	4.555	4.555	29.396	.000
	ความเชื่อทางพุทธ ศาสนา (ข)	1	.152	.152	.979	.324
	การอบรมเลี้ยงดูแบบ รักสนับสนุน (ค)	1	.235	.235	1.514	.220
	ก x ข	1	.002	.002	.185	.668
	ก x ค	1	.360	.360	2.325	.129
	ข x ค	1	.004	.004	.298	.586
	ก x ข x ค	1	.243	.243	1.568	.212
	ส่วนที่เหลือ	192	29.750	.155		

ตาราง 4 (ต่อ)

ตัวแปร	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
ปรีชาเชิง อารมณ์แนว พุทธด้านการ กระทำ	การอบรมสั่งสอนของ ครูแบบบอบอุ้น (ก)	1	3.793	3.793	27.665	.000
	ความเชื่อทางพุทธ ศาสนา (ข)	1	.142	.142	1.032	.311
	การอบรมเลี้ยงดูแบบ รักสันทัน (ค)	1	.152	.152	1.112	.293
	ก x ข	1	.005	.005	.431	.512
	ก x ค	1	.008	.008	.629	.429
	ข x ค	1	.112	.112	.815	.368
	ก x ข x ค	1	.414	.414	3.017	.084
	ส่วนที่เหลือ	192	26.325	.137		
	การอบรมสั่งสอนของ ครูแบบบอบอุ้น (ก)	1	3.987	3.987	29.577	.000
	ความเชื่อทางพุทธ ศาสนา (ข)	1	.009	.009	.677	.412
ปรีชาเชิง อารมณ์แนว พุทธด้านโดย รวม	การอบรมเลี้ยงดูแบบ รักสันทัน (ค)	1	.290	.290	2.148	.144
	ก x ข	1	.003	.003	.264	.608
	ก x ค	1	.115	.115	.856	.356
	ข x ค	1	.004	.004	.323	.571
	ก x ข x ค	1	.350	.350	2.599	.109
	ส่วนที่เหลือ	192	25.880	.135		

จากตาราง 4 เป็นผลของการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนน การอบรมสั่งสอน
ของครูแบบบอบอุ้น ความเชื่อทางพุทธศาสนา การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสันทัน มีปรีชาเชิง
อารมณ์แนวพุทธโดยรวม และรายด้าน ได้แก่ ปรีชาเชิงอารมณ์ด้านอารมณ์ความรู้สึก ปรีชาเชิง
อารมณ์ด้านความคิด และปรีชาเชิงอารมณ์ด้านการกระทำ โดยพบผลดังนี้

ก ไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างการอบรมสั่งสอนของครูแบบอบอุ่น ความเชื่อทางพุทธศาสนา การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสลับสับสั่น มีปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธโดยรวม และรายด้านทุกด้าน

ข พบความแตกต่างของการมีปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธโดยรวม และรายด้านทุกด้าน ได้แก่ ปรีชาเชิงอารมณ์ด้านอารมณ์ความรู้สึก ปรีชาเชิงอารมณ์ด้านความคิด และปรีชาเชิงอารมณ์ด้านการกระทำระหว่าง กลุ่มนักเรียนที่ได้รับการอบรมสั่งสอนของครูแบบอบอุ่นในระดับสูงและต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($F = 29.577 \ 19.882 \ 29.396$ และ 27.665 ตามลำดับ)

ค ไม่พบความแตกต่างของการมีปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธโดยรวม และรายด้านทุกด้าน ได้แก่ ปรีชาเชิงอารมณ์ด้านอารมณ์ความรู้สึก ปรีชาเชิงอารมณ์ด้านความคิด และปรีชาเชิงอารมณ์ด้านการกระทำระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีความเชื่อทางพุทธศาสนาสูงและต่ำ

ง ไม่พบความแตกต่างของการมีปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธโดยรวม และรายด้านทุกด้าน ได้แก่ ปรีชาเชิงอารมณ์ด้านอารมณ์ความรู้สึก ปรีชาเชิงอารมณ์ด้านความคิด และปรีชาเชิงอารมณ์ด้านการกระทำระหว่างกลุ่มนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสลับสับสั่นสูงและต่ำ

ตาราง 5 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนปริชาเชิงอารมณ์แนวพุทธโดยรวมและรายด้าน โดยพิจารณาตามการอบรมสั่งสอนของครูแบบอบอุ่น ความเชื่อทางพุทธศาสนา และการอบรมเลี้ยงดูแบบพุทธ

ตัวแปร	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
ปริชาเชิง อารมณ์แนว พุทธด้าน ความรู้สึก	การอบรมสั่งสอนของ ครูแบบอบอุ่น (ก)	1	2.144	2.144	12.563	.000
	ความเชื่อทางพุทธ ศาสนา (ข)	1	.000	.000	.005	.941
	การอบรมเลี้ยงดูแบบ พุทธ (ง)	1	2.607	2.607	15.275	.000
	ก x ข	1	.001	.001	.068	.795
	ก x ง	1	.001	.001	.077	.782
	ข x ง	1	.510	.510	2.988	.085
	ก x ข x ง	1	.005	.005	.302	.583
	ส่วนที่เหลือ	192	32.767	.171		
ปริชาเชิง อารมณ์แนว พุทธด้าน ความคิด	การอบรมสั่งสอนของ ครูแบบอบอุ่น (ก)	1	3.497	3.497	22.894	.000
	ความเชื่อทางพุทธ ศาสนา (ข)	1	.105	.105	.686	.408
	การอบรมเลี้ยงดูแบบ พุทธ (ง)	1	.739	.739	4.840	.029
	ก x ข	1	.000	.000	.026	.871
	ก x ง	1	.337	.337	2.208	.139
	ข x ง	1	.009	.009	.617	.433
	ก x ข x ง	1	.002	.002	.182	.670
	ส่วนที่เหลือ	192	29.330	.153		

ตาราง 5 (ต่อ)

ตัวแปร	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
ปรีชาเชิง อารมณ์แนว พุทธด้านการ กระทำ	การอบรมสั่งสอนของ ครูแบบบอบอุ้น (ก)	1	3.017	3.017	22.226	.000
	ความเชื่อทางพุทธ ศาสนา (ข)	1	.148	.148	1.090	.298
	การอบรมเลี้ยงดูแบบ พุทธ (ง)	1	.492	.492	3.627	.058
	ก x ข	1	.004	.004	.365	.547
	ก x ง	1	.171	.171	1.257	.264
	ข x ง	1	.005	.005	.375	.541
	ก x ข x ง	1	.286	.286	2.109	.148
	ส่วนที่เหลือ	192	26.065	.136		
	การอบรมสั่งสอนของ ครูแบบบอบอุ้น (ก)	1	2.858	2.858	21.904	.000
	ความเชื่อทางพุทธ ศาสนา (ข)	1	.005	.005	.391	.532
ปรีชาเชิง อารมณ์แนว พุทธด้านโดย รวม	การอบรมเลี้ยงดูแบบ พุทธ (ง)	1	1.121	1.121	8.592	.004
	ก x ข	1	.000	.000	.027	.870
	ก x ง	1	.137	.137	1.047	.308
	ข x ง	1	.173	.173	1.324	.251
	ก x ข x ง	1	.009	.009	.735	.392
	ส่วนที่เหลือ	192	25.048	.130		

จากตาราง 5 เป็นผลของการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนน การอบรมสั่งสอน
ของครูแบบบอบอุ้น ความเชื่อทางพุทธศาสนา การอบรมเลี้ยงดูแบบพุทธ มีปรีชาเชิงอารมณ์แนว
พุทธโดยรวม และรายด้าน ได้แก่ ปรีชาเชิงอารมณ์ด้านอารมณ์ความรู้สึก ปรีชาเชิงอารมณ์ด้าน
ความคิด และปรีชาเชิงอารมณ์ด้านการกระทำ โดยพบผลดังนี้

ก ไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างการอบรมสั่งสอนของครูแบบอบอุ่น ความเชื่อทางพุทธศาสนา การอบรมเลี้ยงดูแบบพุทธ มีปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธโดยรวม และรายด้านทุกด้าน

ข พบความแตกต่างของการมีปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธโดยรวม และรายด้านทุกด้าน ได้แก่ ปรีชาเชิงอารมณ์ด้านอารมณ์ความรู้สึก ปรีชาเชิงอารมณ์ด้านความคิด และปรีชาเชิงอารมณ์ด้านการกระทำระหว่าง กลุ่มนักเรียนที่ได้รับการอบรมสั่งสอนของครูแบบอบอุ่นในระดับสูงและต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($F = 21.904$ 12.563 22.894 และ 22.226 ตามลำดับ)

ค ไม่พบความแตกต่างของการมีปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธโดยรวม และรายด้านทุกด้าน ได้แก่ ปรีชาเชิงอารมณ์ด้านอารมณ์ความรู้สึก ปรีชาเชิงอารมณ์ด้านความคิด และปรีชาเชิงอารมณ์ด้านการกระทำระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีความเชื่อทางพุทธศาสนาสูงและต่ำ

ง พบความแตกต่างของการมีปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธโดยรวม และรายด้าน 2 ด้าน ได้แก่ ปรีชาเชิงอารมณ์ด้านอารมณ์ความรู้สึก และปรีชาเชิงอารมณ์ด้านความคิด ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบพุทธสูงและต่ำ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และ .01 ตามลำดับ ($F = 4.840$ 8.592 และ 15.275 ตามลำดับ)

ตาราง 6 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนปริชาเชิงอารมณ์แนวพุทธโดยรวม และรายด้าน โดยพิจารณาตามการอบรมสั่งสอนของครูแบบบ่ออุ่น การปฏิบัติทางพุทธศาสนา และการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสันทนุ

ตัวแปร	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
ปริชาเชิง อารมณ์แนว พุทธด้าน ความรู้สึก	การอบรมสั่งสอนของ ครูแบบบ่ออุ่น (ก)	1	2.722	2.722	15.277	.000
	การปฏิบัติทางพุทธ ศาสนา (จ)	1	1.081	1.081	6.064	.015
	การอบรมเลี้ยงดูแบบ รักสันทนุ (ค)	1	.156	.156	.877	.350
	ก x จ	1	.150	.150	.842	.360
	ก x ค	1	.006	.006	.363	.547
	จ x ค	1	.153	.153	.859	.355
	ก x จ x ค	1	.000	.000	.018	.893
	ส่วนที่เหลือ	192	34.216	.178		
ปริชาเชิง อารมณ์แนว พุทธด้าน ความคิด	การอบรมสั่งสอนของ ครูแบบบ่ออุ่น (ก)	1	3.882	3.882	26.102	.000
	การปฏิบัติทางพุทธ ศาสนา (จ)	1	1.416	1.416	9.523	.002
	การอบรมเลี้ยงดูแบบ รักสันทนุ (ค)	1	.004	.004	.317	.574
	ก x จ	1	.000	.000	.003	.954
	ก x ค	1	.372	.372	2.498	.116
	จ x ค	1	.135	.135	.908	.342
	ก x จ x ค	1	.005	.005	.393	.532
	ส่วนที่เหลือ	192	28.557	.149		

ตาราง 6 (ต่อ)

ตัวแปร	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
ปรีชาเชิง อารมณ์แนว พุทธด้านการ กระทำ	การอบรมสั่งสอนของ ครูแบบบออุ้น (ก)	1	3.202	3.202	23.733	.000
	การปฏิบัติทางพุทธ ศาสนา (จ)	1	1.125	1.125	8.342	.004
	การอบรมเลี้ยงดูแบบ รักษนัับสนุน (ค)	1	.001	.001	.124	.725
	ก x จ	1	.001	.001	.101	.752
	ก x ค	1	.001	.001	.545	.461
	จ x ค	1	.000	.000	.066	.797
	ก x จ x ค	1	.008	.008	.638	.425
	ส่วนที่เหลือ	192	25.904	.135		
ปรีชาเชิง อารมณ์แนว พุทธด้านโดย รวม	การอบรมสั่งสอนของ ครูแบบบออุ้น (ก)	1	3.252	3.252	24.903	.000
	การปฏิบัติทางพุทธ ศาสนา (จ)	1	1.203	1.203	9.214	.003
	การอบรมเลี้ยงดูแบบ รักษนัสนับสนุน (ค)	1	.006	.006	.469	.494
	ก x จ	1	.002	.002	.197	.658
	ก x ค	1	.143	.143	1.096	.296
	จ x ค	1	.008	.008	.619	.432
	ก x จ x ค	1	.002	.002	.195	.660
	ส่วนที่เหลือ	192	25.070	.131		

จากตาราง 6 เป็นผลของการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนน การอบรมสั่งสอน
ของครูแบบบออุ้น การปฏิบัติทางพุทธศาสนา การอบรมเลี้ยงดูแบบรักษนัสนับสนุน มีปรีชาเชิง
อารมณ์แนวพุทธโดยรวม และรายด้าน ได้แก่ ปรีชาเชิงอารมณ์ด้านอารมณ์ความรู้สึก ปรีชาเชิง
อารมณ์ด้านความคิด และปรีชาเชิงอารมณ์ด้านการกระทำ โดยพบผลดังนี้

ก ไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างการอบรมสั่งสอนของครูแบบอบอุ่น การปฏิบัติทางพุทธศาสนา การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน มีปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธโดยรวม และรายด้านทุกด้าน

ข พบความแตกต่างของการมีปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธโดยรวม และรายด้านทุกด้าน ได้แก่ ปรีชาเชิงอารมณ์ด้านอารมณ์ความรู้สึก ปรีชาเชิงอารมณ์ด้านความคิด และปรีชาเชิงอารมณ์ด้านการกระทำระหว่าง กลุ่มนักเรียนที่ได้รับการอบรมสั่งสอนของครูแบบอบอุ่นในระดับสูงและต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($F = 24.903$ 15.277 26.102 และ 23.733 ตามลำดับ)

ค พบความแตกต่างของการมีปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธโดยรวม และรายด้านทุกด้าน ได้แก่ ปรีชาเชิงอารมณ์ด้านอารมณ์ความรู้สึก ปรีชาเชิงอารมณ์ด้านความคิด และปรีชาเชิงอารมณ์ด้านการกระทำระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีการปฏิบัติทางพุทธศาสนาสูงและต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($F = 9.214$ 6.064 9.523 และ 8.342 ตามลำดับ)

ง ไม่พบความแตกต่างของการมีปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธโดยรวม และรายด้านทุกด้าน ได้แก่ ปรีชาเชิงอารมณ์ด้านอารมณ์ความรู้สึก ปรีชาเชิงอารมณ์ด้านความคิด และปรีชาเชิงอารมณ์ด้านการกระทำ ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนสูงและต่ำ

ตาราง 7 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนปริชาเชิงอารมณ์แนวพุทธโดยรวม และรายด้าน โดยพิจารณาตามการอบรมสั่งสอนของครูแบบบออ่อน การปฏิบัติทางพุทธศาสนา และการอบรมเลี้ยงดูแบบพุทธ

ตัวแปร	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
ปริชาเชิง อารมณ์แนว พุทธด้าน ความรู้สึก	การอบรมสั่งสอนของ ครูแบบบออ่อน (ก)	1	1.739	1.739	10.295	.002
	การปฏิบัติทางพุทธ ศาสนา (จ)	1	.724	.724	4.290	.040
	การอบรมเลี้ยงดูแบบ พุทธ (ง)	1	2.095	2.095	12.407	.001
	ก x จ	1	.278	.278	1.646	.201
	ก x ง	1	.000	.000	.017	.896
	จ x ง	1	.000	.000	.059	.808
	ก x จ x ง	1	.000	.000	.052	.820
	ส่วนที่เหลือ	192	32.423	.169		
ปริชาเชิง อารมณ์แนว พุทธด้าน ความคิด	การอบรมสั่งสอนของ ครูแบบบออ่อน (ก)	1	3.160	3.160	21.364	.000
	การปฏิบัติทางพุทธ ศาสนา (จ)	1	1.071	1.071	7.243	.008
	การอบรมเลี้ยงดูแบบ พุทธ (ง)	1	.449	.449	3.032	.083
	ก x จ	1	.000	.000	.001	.977
	ก x ง	1	.191	.191	1.290	.257
	จ x ง	1	.003	.003	.234	.629
	ก x จ x ง	1	.003	.003	.135	.714
	ส่วนที่เหลือ	192	28.402	.148		

ตาราง 7 (ต่อ)

ตัวแปร	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
ปรีชาเชิง อารมณ์แนว พุทธด้านการ กระทำ	การอบรมสั่งสอนของ ครูแบบบอบอุ้น (ก)	1	2.525	2.525	18.883	.000
	การปฏิบัติทางพุทธ ศาสนา (จ)	1	.885	.885	6.614	.011
	การอบรมเลี้ยงดูแบบ พุทธ (ง)	1	.255	.255	1.907	.169
	ก x จ	1	.004	.004	.362	.548
	ก x ง	1	.007	.007	.552	.458
	จ x ง	1	.002	.002	.189	.664
	ก x จ x ง	1	.002	.002	.177	.674
	ส่วนที่เหลือ	192	25.677	.134		
ปรีชาเชิง อารมณ์แนว พุทธด้านโดย รวม	การอบรมสั่งสอนของ ครูแบบบอบอุ้น (ก)	1	2.439	2.439	19.135	.000
	การปฏิบัติทางพุทธ ศาสนา (จ)	1	.888	.888	6.965	.009
	การอบรมเลี้ยงดูแบบ พุทธ (ง)	1	.764	.764	5.993	.015
	ก x จ	1	.006	.006	.501	.480
	ก x ง	1	.006	.006	.507	.477
	จ x ง	1	.000	.000	.014	.906
	ก x จ x ง	1	.001	.001	.132	.717
	ส่วนที่เหลือ	192	24.475	.127		

จากตาราง 7 เป็นผลของการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนน การอบรมสั่งสอน
ของครูแบบบอบอุ้น การปฏิบัติทางพุทธศาสนา การอบรมเลี้ยงดูแบบพุทธ มีปรีชาเชิงอารมณ์
แนวพุทธโดยรวม และรายด้าน ได้แก่ ปรีชาเชิงอารมณ์ด้านอารมณ์ความรู้สึก ปรีชาเชิงอารมณ์
ด้านความคิด และปรีชาเชิงอารมณ์ด้านการกระทำ โดยพบผลดังนี้

ก ไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างการอบรมสั่งสอนของครูแบบบอบอุ้น การปฏิบัติทางพุทธศาสนา การอบรมเลี้ยงดูแบบพุทธ มีปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธโดยรวม และรายด้านทุกด้าน

ข พบความแตกต่างของการมีปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธโดยรวม และรายด้านทุกด้าน ได้แก่ ปรีชาเชิงอารมณ์ด้านอารมณ์ความรู้สึก ปรีชาเชิงอารมณ์ด้านความคิด และปรีชาเชิงอารมณ์ด้านการกระทำระหว่าง กลุ่มนักเรียนที่ได้รับการอบรมสั่งสอนของครูแบบบอบอุ้นในระดับสูงและต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($F = 19.135$ 10.295 21.364 และ 18.883 ตามลำดับ)

ค พบความแตกต่างของการมีปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธโดยรวม และรายด้านทุกด้าน ได้แก่ ปรีชาเชิงอารมณ์ด้านอารมณ์ความรู้สึก ปรีชาเชิงอารมณ์ด้านความคิด และปรีชาเชิงอารมณ์ด้านการกระทำระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีการปฏิบัติทางพุทธศาสนาสูงและต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01 ตามลำดับ ($F = 4.290$ 6.965 7.243 และ 6.614 ตามลำดับ)

ง พบความแตกต่างของการมีปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธโดยรวม และรายด้าน ได้แก่ ปรีชาเชิงอารมณ์ด้านอารมณ์ความรู้สึก ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบพุทธสูงและต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($F = 5.993$ และ 12.407 ตามลำดับ)

ตาราง 8 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนปริชาเชิงอารมณ์แนวพุทธโดยรวม และรายด้าน โดยพิจารณาตามการอบรมสั่งสอนของครูแบบบออ่อน วิธีชีวิตทางพุทธศาสนา และการอบรมเลี้ยงดูแบบรักษนัสนุน

ตัวแปร	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
ปริชาเชิง อารมณ์แนว พุทธด้าน ความรู้สึก	การอบรมสั่งสอนของ ครูแบบบออ่อน (ก)	1	2.551	2.551	14.263	.000
	วิธีชีวิตทางพุทธ ศาสนา (จ)	1	.502	.502	2.809	.095
	การอบรมเลี้ยงดูแบบ รักษนัสนุน (ค)	1	.144	.144	.804	.371
	ก x จ	1	.197	.197	1.103	.295
	ก x ค	1	.007	.007	.405	.525
	จ x ค	1	.294	.294	1.645	.201
	ก x จ x ค	1	.133	.133	.742	.309
	ส่วนที่เหลือ	192	34.337	.179		
ปริชาเชิง อารมณ์แนว พุทธด้าน ความคิด	การอบรมสั่งสอนของ ครูแบบบออ่อน (ก)	1	3.633	3.633	23.710	.000
	วิธีชีวิตทางพุทธ ศาสนา (จ)	1	.297	.297	1.938	.166
	การอบรมเลี้ยงดูแบบ รักษนัสนุน (ค)	1	.005	.005	.389	.534
	ก x จ	1	.000	.000	.018	.893
	ก x ค	1	.303	.303	1.976	.161
	จ x ค	1	.340	.340	2.222	.138
	ก x จ x ค	1	.006	.006	.433	.511
	ส่วนที่เหลือ	192	29.416	.153		

ตาราง 8 (ต่อ)

ตัวแปร	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
ปรีชาเชิง อารมณ์แนว พุทธด้านการ กระทำ	การอบรมสั่งสอนของ ครูแบบบอบอุ้น (ก)	1	3.113	3.113	22.301	.000
	วิธีชีวีตทางพุทธ ศาสนา (ฉ)	1	.002	.002	.154	.695
	การอบรมเลี้ยงดูแบบ รักสันทนุ (ค)	1	.007	.007	.542	.463
	ก x ฉ	1	.000	.000	.058	.809
	ก x ค	1	.008	.008	.597	.441
	ฉ x ค	1	.185	.185	1.325	.251
	ก x ฉ x ค	1	.003	.003	.279	.598
	ส่วนที่เหลือ	192	26.800	.140		
ปรีชาเชิง อารมณ์แนว พุทธด้านโดย รวม	การอบรมสั่งสอนของ ครูแบบบอบอุ้น (ก)	1	3.083	3.083	23.003	.000
	วิธีชีวีตทางพุทธ ศาสนา (ฉ)	1	.218	.218	1.626	.204
	การอบรมเลี้ยงดูแบบ รักสันทนุ (ค)	1	.008	.008	.669	.414
	ก x ฉ	1	.002	.002	.192	.661
	ก x ค	1	.136	.136	1.018	.314
	ฉ x ค	1	.269	.269	2.007	.158
	ก x ฉ x ค	1	.007	.007	.556	.457
	ส่วนที่เหลือ	192	25.732	.134		

จากตาราง 8 เป็นผลของการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนน การอบรมสั่งสอน
ของครูแบบบอบอุ้น วิธีชีวีตทางพุทธศาสนา การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสันทนุ มีปรีชาเชิง
อารมณ์แนวพุทธโดยรวม และรายด้าน ได้แก่ ปรีชาเชิงอารมณ์ด้านอารมณ์ความรู้สึก ปรีชาเชิง
อารมณ์ด้านความคิด และปรีชาเชิงอารมณ์ด้านการกระทำ โดยพบผลดังนี้

ก ไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างการอบรมสั่งสอนของครูแบบบออ่อน วิธีชีวิตทางพุทธศาสนา การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสับสนุน มีปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธโดยรวม และรายด้านทุกด้าน

ข พบความแตกต่างของการมีปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธโดยรวม และรายด้านทุกด้าน ได้แก่ ปรีชาเชิงอารมณ์ด้านอารมณ์ความรู้สึก ปรีชาเชิงอารมณ์ด้านความคิด และปรีชาเชิงอารมณ์ด้านการกระทำระหว่าง กลุ่มนักเรียนที่ได้รับการอบรมสั่งสอนของครูแบบบออ่อนในระดับสูงและต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($F = 23.003$ 14.263 23.710 และ 22.301 ตามลำดับ)

ค ไม่พบความแตกต่างของการมีปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธโดยรวม และรายด้านทุกด้าน ได้แก่ ปรีชาเชิงอารมณ์ด้านอารมณ์ความรู้สึก ปรีชาเชิงอารมณ์ด้านความคิด และปรีชาเชิงอารมณ์ด้านการกระทำระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีวิถีชีวิตทางพุทธศาสนาสูงและต่ำ

ง ไม่พบความแตกต่างของการมีปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธโดยรวม และรายด้านทุกด้าน ได้แก่ ปรีชาเชิงอารมณ์ด้านอารมณ์ความรู้สึก ปรีชาเชิงอารมณ์ด้านความคิด และปรีชาเชิงอารมณ์ด้านการกระทำ ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสับสนุนสูงและต่ำ

ตาราง 9 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธโดยรวม และรายด้าน โดยพิจารณาตามการอบรมสั่งสอนของครูแบบบออ่อน วิถีชีวิตทางพุทธศาสนา และการอบรมเลี้ยงดูแบบพุทธ

ตัวแปร	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
ปรีชาเชิง อารมณ์แนว พุทธด้าน ความรู้สึก	การอบรมสั่งสอนของ ครูแบบบออ่อน (ก)	1	1.475	1.475	8.780	.003
	วิถีชีวิตทางพุทธ ศาสนา (จ)	1	.223	.223	1.326	.251
	การอบรมเลี้ยงดูแบบ พุทธ (ง)	1	1.671	1.671	9.943	.002
	ก x จ	1	.000	.000	.051	.822
	ก x ง	1	.004	.004	.278	.599
	จ x ง	1	.540	.540	3.215	.075
	ก x จ x ง	1	.008	.008	.478	.490
	ส่วนที่เหลือ	192	32.258	.168		
ปรีชาเชิง อารมณ์แนว พุทธด้าน ความคิด	การอบรมสั่งสอนของ ครูแบบบออ่อน (ก)	1	2.642	2.642	18.210	.000
	วิถีชีวิตทางพุทธ ศาสนา (จ)	1	.346	.346	2.386	.124
	การอบรมเลี้ยงดูแบบ พุทธ (ง)	1	.514	.514	3.543	.061
	ก x จ	1	.005	.005	.391	.532
	ก x ง	1	.332	.332	2.291	.132
	จ x ง	1	.700	.700	4.827	.029
	ก x จ x ง	1	.203	.203	1.401	.238
	ส่วนที่เหลือ	192	27.855	27.855		

ตาราง 9 (ต่อ)

ตัวแปร	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
ปรีชาเชิง อารมณ์แนว พุทธด้านการ กระทำ	การอบรมสั่งสอนของ ครูแบบบอบอุ้ม (ก)	1	2.221	2.221	16.516	.000
	วิถีชีวิตทางพุทธ ศาสนา (จ)	1	.002	.002	.220	.639
	การอบรมเลี้ยงดูแบบ พุทธ (ง)	1	.400	.400	2.971	.086
	ก x จ	1	.000	.000	.035	.851
	ก x ง	1	.150	.150	1.118	.292
	จ x ง	1	.429	.429	3.189	.076
	ก x จ x ง	1	.007	.007	.592	.443
	ส่วนที่เหลือ	192	25.817	.134		
	การอบรมสั่งสอนของ ครูแบบบอบอุ้ม (ก)	1	2.083	2.083	16.475	.000
	วิถีชีวิตทางพุทธ ศาสนา (จ)	1	.169	.169	1.334	.249
ปรีชาเชิง อารมณ์แนว พุทธด้านโดย รวม	การอบรมเลี้ยงดูแบบ พุทธ (ง)	1	.775	.775	6.131	.014
	ก x จ	1	.000	.000	.040	.841
	ก x ง	1	.155	.155	1.224	.270
	จ x ง	1	.551	.551	4.356	.038
	ก x จ x ง	1	.115	.115	.908	.342
	ส่วนที่เหลือ	192	24.280	.126		

จากตาราง 9 เป็นผลของการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนน การอบรมสั่งสอน
ของครูแบบบอบอุ้ม วิถีชีวิตทางพุทธศาสนา การอบรมเลี้ยงดูแบบพุทธ มีปรีชาเชิงอารมณ์แนว
พุทธโดยรวม และรายด้าน ได้แก่ ปรีชาเชิงอารมณ์ด้านอารมณ์ความรู้สึก ปรีชาเชิงอารมณ์ด้าน
ความคิด และปรีชาเชิงอารมณ์ด้านการกระทำ โดยพบผลดังนี้

ก พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูแบบพุทธ กับวิถีชีวิตทางพุทธศาสนา มีปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธโดยรวม และรายด้าน 1 ด้าน ได้แก่ ปรีชาเชิงอารมณ์ด้านความคิด อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ($F = 4.356$ และ 4.827 ตามลำดับ)

ข พบความแตกต่างของการมีปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธโดยรวม และรายด้านทุกด้าน ได้แก่ ปรีชาเชิงอารมณ์ด้านอารมณ์ความรู้สึก ปรีชาเชิงอารมณ์ด้านความคิด และปรีชาเชิงอารมณ์ด้านการกระทำระหว่าง กลุ่มนักเรียนที่ได้รับการอบรมสั่งสอนของครูแบบอบอุ่นในระดับสูงและต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($F = 16.475$ 8.780 18.210 และ 16.516 ตามลำดับ)

ค ไม่พบความแตกต่างของการมีปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธโดยรวม และรายด้านทุกด้าน ได้แก่ ปรีชาเชิงอารมณ์ด้านอารมณ์ความรู้สึก ปรีชาเชิงอารมณ์ด้านความคิด และปรีชาเชิงอารมณ์ด้านการกระทำระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีวิถีชีวิตทางพุทธศาสนาสูงและต่ำ

ง พบความแตกต่างของการมีปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธโดยรวม และรายด้าน 1 ด้าน ได้แก่ ปรีชาเชิงอารมณ์ด้านอารมณ์ความรู้สึก ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบพุทธสูงและต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($F = 6.131$ และ 9.943 ตามลำดับ)

เพื่อให้เห็นความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธโดยรวม และด้านความคิด ระหว่างกลุ่มทั้ง 4 คือ กลุ่มที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบพุทธต่ำที่มีวิถีชีวิตทางพุทธต่ำ กลุ่มที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบพุทธต่ำที่มีวิถีชีวิตทางพุทธสูง กลุ่มที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบพุทธสูงที่มีวิถีชีวิตทางพุทธต่ำ และกลุ่มที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบพุทธสูงที่มีวิถีชีวิตทางพุทธสูง จึงได้ทำการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยระหว่างกลุ่มทั้ง 4 โดยใช้สถิติการเปรียบเทียบรายคู่ตามวิธีของเชฟเฟ (Scheffe) ดังผลในตาราง 10 และตาราง 11

ตาราง 10 คะแนนเฉลี่ยของปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธโดยรวม พิจารณาตามการอบรมเลี้ยงดู
แบบพุทธและวิถีชีวิตทางพุทธ

คะแนนเฉลี่ย	$\bar{X}_{11}$	$\bar{X}_{12}$	$\bar{X}_{21}$	$\bar{X}_{22}$
	4.1427	4.2310	4.4171	4.5413
$\bar{X}_{11}$ = 4.1427	-	0.0883	0.2744*	0.3986*
$\bar{X}_{12}$ = 4.2310		-	0.1861	0.3103*
$\bar{X}_{21}$ = 4.4171			-	0.1242
$\bar{X}_{22}$ = 4.5413				-

หมายเหตุ

$\bar{X}_{ij}$ คือ คะแนนเฉลี่ยของปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธโดยรวม พิจารณาตามการ
อบรมเลี้ยงดูแบบพุทธ และวิถีชีวิตทางพุทธ

i คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบพุทธ โดยที่ 1 = กลุ่มต่ำ ; 2 = กลุ่มสูง

j คือ วิถีชีวิตทางพุทธ โดยที่ 1 = กลุ่มต่ำ ; 2 = กลุ่มสูง

Fคำนวณ คือ 0.2663

จากตาราง 10 พบว่า กลุ่มที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบพุทธสูง ที่มีวิถีชีวิตทางพุทธต่ำ (21) และกลุ่มที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบพุทธสูง ที่มีวิถีชีวิตทางพุทธสูง(22) มีปรีชาเชิง
อารมณ์แนวพุทธโดยรวมสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบพุทธต่ำ ที่มีวิถีชีวิตทางพุทธ
ต่ำ(11) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และกลุ่มที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบพุทธสูง ที่มี
วิถีชีวิตทางพุทธสูง(22) มีปรีชาเชิงอารมณ์ทางพุทธโดยรวมสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดู
แบบพุทธต่ำที่มีวิถีชีวิตทางพุทธสูง(12) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 11 คะแนนเฉลี่ยของปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธด้านความคิด พิจารณาตามวิถีชีวิตทางพุทธ และการอบรมเลี้ยงดูแบบพุทธ

คะแนนเฉลี่ย		$\overline{X}_{21}$	$\overline{X}_{11}$	$\overline{X}_{12}$	$\overline{X}_{22}$
		4.2315	4.3373	4.3618	4.6523
$\overline{X}_{21}$	= 4.2315	-	0.1058	0.1303	0.4208*
$\overline{X}_{11}$	= 4.3373		-	0.0245	0.3150*
$\overline{X}_{12}$	= 4.3618			-	0.2905*
$\overline{X}_{22}$	= 4.6523				-

หมายเหตุ

$\overline{X}_{ij}$ คือ คะแนนเฉลี่ยของปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธด้านความคิด พิจารณาตามวิถีชีวิตทางพุทธ และการอบรมเลี้ยงดูแบบพุทธ

i คือ วิถีชีวิตทางพุทธ โดยที่ 1 = กลุ่มต่ำ ; 2 = กลุ่มสูง

j คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบพุทธ โดยที่ 1 = กลุ่มต่ำ ; 2 = กลุ่มสูง

Fคำนวณ คือ 0.2857

จากตาราง 11 พบว่า กลุ่มที่มีวิถีชีวิตทางพุทธสูงที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบพุทธสูง (22) มีปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธด้านความคิด สูงกว่ากลุ่มที่มีวิถีชีวิตทางพุทธสูงที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบพุทธต่ำ(21) กลุ่มที่มีวิถีชีวิตทางพุทธต่ำที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบพุทธต่ำ (11) และกลุ่มที่มีวิถีชีวิตทางพุทธต่ำที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบพุทธสูง(12) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 12 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนปริชาเชิงอารมณ์แนวพุทธโดยรวมและรายด้าน โดยพิจารณาตามการอบรมสั่งสอนของครูแบบใช้เหตุผล ความเชื่อทางพุทธศาสนา และการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน

ตัวแปร	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
ปริชาเชิง อารมณ์แนว พุทธด้าน ความรู้สึก	การอบรมสั่งสอนของ ครูแบบใช้เหตุผล (ข)	1	.224	.224	1.141	.287
	ความเชื่อทางพุทธ ศาสนา (ข)	1	.008	.008	.416	.520
	การอบรมเลี้ยงดูแบบ รักสนับสนุน (ค)	1	1.229	1.229	6.261	.013
	ข x ข	1	1.100	1.100	5.605	.019
	ข x ค	1	.000	.000	.006	.939
	ข x ค	1	.000	.000	.015	.903
	ข x ข x ค	1	.001	.001	.071	.790
	ส่วนที่เหลือ	192	37.677	.196		
ปริชาเชิง อารมณ์แนว พุทธด้าน ความคิด	การอบรมสั่งสอนของ ครูแบบใช้เหตุผล (ข)	1	.748	.748	4.410	.037
	ความเชื่อทางพุทธ ศาสนา (ข)	1	.301	.301	1.773	.185
	การอบรมเลี้ยงดูแบบ รักสนับสนุน (ค)	1	.937	.937	5.529	.020
	ข x ข	1	1.206	1.206	7.116	.008
	ข x ค	1	.274	.274	1.614	.205
	ข x ค	1	.003	.003	.197	.657
	ข x ข x ค	1	.008	.008	.528	.468
	ส่วนที่เหลือ	192	32.547	.170		

ตาราง 12 (ต่อ)

ตัวแปร	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
ปริชาเชิง อารมณ์แนว พุทธด้านการ กระทำ	การอบรมสั่งสอนของ ครูแบบใช้เหตุผล (ข)	1	.312	.312	2.057	.153
	ความเชื่อทางพุทธ ศาสนา (ข)	1	.227	.227	1.501	.222
	การอบรมเลี้ยงดูแบบ รักสนับสนุน (ค)	1	.561	.561	3.699	.056
	ข x ข	1	.885	.885	5.841	.017
	ข x ค	1	.266	.266	1.753	.187
	ข x ค	1	.161	.161	1.061	.304
	ข x ข x ค	1	.001	.001	.102	.750
	ส่วนที่เหลือ	192	.29.098	.152		
	การอบรมสั่งสอนของ ครูแบบใช้เหตุผล (ข)	1	.399	.399	2.681	.103
	ความเชื่อทางพุทธ ศาสนา (ข)	1	.191	.191	1.281	.259
ปริชาเชิง อารมณ์แนว พุทธด้านโดย รวม	การอบรมเลี้ยงดูแบบ รักสนับสนุน (ค)	1	.887	.887	5.951	.016
	ข x ข	1	1.059	1.059	7.110	.008
	ข x ค	1	.128	.128	.858	.356
	ข x ค	1	.004	.004	.304	.582
	ข x ข x ค	1	.003	.003	.218	.641
	ส่วนที่เหลือ	192	28.612	.149		

จากตาราง 12 เป็นผลของการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนน การอบรมสั่งสอน
ของครูแบบใช้เหตุผล ความเชื่อทางพุทธศาสนา การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน มีปริชาเชิง
อารมณ์แนวพุทธโดยรวม และรายด้าน ได้แก่ ปริชาเชิงอารมณ์ด้านอารมณ์ความรู้สึก ปริชาเชิง
อารมณ์ด้านความคิด และปริชาเชิงอารมณ์ด้านการกระทำ โดยพบผลดังนี้

ก พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างการอบรมสั่งสอนของครูแบบใช้เหตุผล กับความเชื่อทางพุทธศาสนา มีปรีชาเชิงอารมณ์ทางพุทธโดยรวม และรายด้านทุกด้าน ได้แก่ ปรีชาเชิงอารมณ์ด้านอารมณ์ความรู้สึก ปรีชาเชิงอารมณ์ด้านความคิด และปรีชาเชิงอารมณ์ด้านการกระทำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข พบความแตกต่างของการมีปรีชาเชิงอารมณ์ด้านความคิด ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่ได้รับการอบรมสั่งสอนของครูแบบใช้เหตุผลในระดับสูงและต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F = 4.410$)

ค ไม่พบความแตกต่างของการมีปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธโดยรวม และรายด้านทุกด้าน ได้แก่ ปรีชาเชิงอารมณ์ด้านอารมณ์ความรู้สึก ปรีชาเชิงอารมณ์ด้านความคิด และปรีชาเชิงอารมณ์ด้านการกระทำระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีความเชื่อทางพุทธศาสนาสูงและต่ำ

ง พบความแตกต่างของการมีปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธโดยรวม และรายด้าน 2 ด้าน ได้แก่ ปรีชาเชิงอารมณ์ด้านอารมณ์ความรู้สึก และปรีชาเชิงอารมณ์ด้านความคิด ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักษนัสนุนสูงและต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F = 5.951$ 6.261 และ 5.529 ตามลำดับ)

เพื่อให้เห็นความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธโดยรวม และรายด้านทุกด้าน ได้แก่ เชิงอารมณ์ด้านอารมณ์ความรู้สึก ปรีชาเชิงอารมณ์ด้านความคิด และปรีชาเชิงอารมณ์ด้านการกระทำ ระหว่างกลุ่มทั้ง 4 คือ กลุ่มที่ได้รับการอบรมสั่งสอนของครูแบบใช้เหตุผลต่ำที่มีความเชื่อทางพุทธศาสนาต่ำ กลุ่มที่ได้รับการอบรมสั่งสอนของครูแบบใช้เหตุผลต่ำที่มีความเชื่อทางพุทธศาสนาสูง กลุ่มที่ได้รับการอบรมสั่งสอนของครูแบบใช้เหตุผลสูงที่มีความเชื่อทางพุทธศาสนาต่ำ และกลุ่มที่ได้รับการอบรมสั่งสอนของครูแบบใช้เหตุผลสูงที่มีความเชื่อทางพุทธศาสนาสูง จึงได้ทำการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยระหว่างกลุ่มทั้ง 4 โดยใช้สถิติการเปรียบเทียบรายคู่ตามวิธีของเชฟเฟ้(Scheffe) ดังผลในตาราง 13, 14, 15 และตาราง 16

ตาราง 13 คะแนนเฉลี่ยของปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธโดยรวม พิจารณาตามการอบรมสั่งสอน
ของครูแบบใช้เหตุผล และความเชื่อทางพุทธศาสนา

คะแนนเฉลี่ย		$\overline{X}_{12}$	$\overline{X}_{21}$	$\overline{X}_{11}$	$\overline{X}_{22}$
		4.2264	4.2338	4.2696	4.4604
$\overline{X}_{12}$	= 4.2264	-	0.0074	0.0432	0.2340
$\overline{X}_{21}$	= 4.2338		-	0.0358	0.2266
$\overline{X}_{11}$	= 4.2696			-	0.1908
$\overline{X}_{22}$	= 4.4604				-

หมายเหตุ

$\overline{X}_{ij}$ คือ คะแนนเฉลี่ยของปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธโดยรวม พิจารณาตามการ
อบรมสั่งสอนของครูแบบใช้เหตุผล และความเชื่อทางพุทธศาสนา

i คือ การอบรมสั่งสอนของครูแบบใช้เหตุผล โดยที่ 1 = กลุ่มต่ำ ; 2 = กลุ่ม
สูง

j คือ ความเชื่อทางพุทธศาสนา โดยที่ 1 = กลุ่มต่ำ ; 2 = กลุ่มสูง

Fคำนวณ คือ 0.2896

จากตาราง 13 พบว่า กลุ่มที่ได้รับการอบรมสั่งสอนของครูแบบใช้เหตุผลที่มีความเชื่อ
ทางพุทธศาสนาทุกกลุ่ม มีปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธโดยรวมไม่แตกต่างกัน

ตาราง 14 คะแนนเฉลี่ยของปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธด้านอารมณ์ความรู้สึก พิจารณาตามการอบรมสั่งสอนของครูแบบใช้เหตุผล และความเชื่อทางพุทธศาสนา

คะแนนเฉลี่ย	$\bar{X}_{12}$	$\bar{X}_{21}$	$\bar{X}_{11}$	$\bar{X}_{22}$
	3.9570	3.9667	4.0282	4.1812
$\bar{X}_{12}$ = 3.9570	-	0.0097	0.0712	0.2242
$\bar{X}_{21}$ = 3.9667		-	0.0615	0.2145
$\bar{X}_{11}$ = 4.0282			-	0.1530
$\bar{X}_{22}$ = 4.1812				-

หมายเหตุ
 $\bar{X}_{ij}$ คือ คะแนนเฉลี่ยของปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธด้านอารมณ์ความรู้สึก พิจารณาตามการอบรมสั่งสอนของครูแบบใช้เหตุผล และความเชื่อทางพุทธศาสนา
i คือ การอบรมสั่งสอนของครูแบบใช้เหตุผล โดยที่ 1 = กลุ่มต่ำ ; 2 = กลุ่มสูง
j คือ ความเชื่อทางพุทธศาสนา โดยที่ 1 = กลุ่มต่ำ ; 2 = กลุ่มสูง
Fคำนวณ คือ 0.3321

จากตาราง 14 พบว่า กลุ่มที่ได้รับการอบรมสั่งสอนของครูแบบใช้เหตุผลที่มีความเชื่อทางพุทธศาสนาทุกกลุ่ม มีปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธด้านอารมณ์ความรู้สึก ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 15 คะแนนเฉลี่ยของปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธด้านความคิด พิจารณาตามการอบรม
สั่งสอนของครูแบบใช้เหตุผล และความเชื่อทางพุทธศาสนา

คะแนนเฉลี่ย	$\bar{X}_{12}$	$\bar{X}_{21}$	$\bar{X}_{11}$	$\bar{X}_{22}$
	4.3384	4.3603	4.3694	4.6089
$\bar{X}_{12}$ = 4.3384	-	0.0219	0.0310	0.2705
$\bar{X}_{21}$ = 4.3603		-	0.0091	0.2486
$\bar{X}_{11}$ = 4.3694			-	0.2395
$\bar{X}_{22}$ = 4.6089				-

หมายเหตุ

$\bar{X}_{ij}$ คือ คะแนนเฉลี่ยของปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธด้านความคิด พิจารณาตาม
การอบรมสั่งสอนของครูแบบใช้เหตุผล และความเชื่อทางพุทธศาสนา

i คือ การอบรมสั่งสอนของครูแบบใช้เหตุผล โดยที่ 1 = กลุ่มต่ำ ; 2 = กลุ่ม
สูง

j คือ ความเชื่อทางพุทธศาสนา โดยที่ 1 = กลุ่มต่ำ ; 2 = กลุ่มสูง

Fคำนวณ คือ 0.3093

จากตาราง 15 พบว่า กลุ่มที่ได้รับการอบรมสั่งสอนของครูแบบใช้เหตุผลที่มีความเชื่อทางพุทธศาสนาทุกกลุ่ม มีปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธด้านความคิด ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 16 คะแนนเฉลี่ยของปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธเชิงอารมณ์ด้านการกระทำ พิจารณาตาม การอบรมสั่งสอนของครูแบบใช้เหตุผล และความเชื่อทางพุทธศาสนา

คะแนนเฉลี่ย		$\overline{X}_{21}$	$\overline{X}_{12}$	$\overline{X}_{11}$	$\overline{X}_{22}$
		4.3744	4.3837	4.4113	4.5911
$\overline{X}_{21}$	= 4.3744	-	0.0093	0.0369	0.2167
$\overline{X}_{12}$	= 4.3837		-	0.0276	0.2074
$\overline{X}_{11}$	= 4.4113			-	0.1798
$\overline{X}_{22}$	= 4.5911				-

หมายเหตุ

$\overline{X}_{ij}$ คือ คะแนนเฉลี่ยของปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธด้านการกระทำ พิจารณาตามการอบรมสั่งสอนของครูแบบใช้เหตุผล และความเชื่อทางพุทธศาสนา

i คือ การอบรมสั่งสอนของครูแบบใช้เหตุผล โดยที่ 1 = กลุ่มต่ำ ; 2 = กลุ่มสูง

j คือ ความเชื่อทางพุทธศาสนา โดยที่ 1 = กลุ่มต่ำ ; 2 = กลุ่มสูง

Fค่าวิกฤต คือ 0.2925

จากตาราง 16 พบว่า กลุ่มที่ได้รับการอบรมสั่งสอนของครูแบบใช้เหตุผลที่มีความเชื่อทางพุทธศาสนาทุกกลุ่ม มีปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธด้านการกระทำ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 17 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนปริชาเชิงอารมณ์แนวพุทธโดยรวมและรายด้าน โดยพิจารณาตามการอบรมสั่งสอนของครูแบบใช้เหตุผล ความเชื่อทางพุทธศาสนา และการอบรมเลี้ยงดูแบบพุทธ

ตัวแปร	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
ปริชาเชิง อารมณ์แนว พุทธด้าน ความรู้สึก	การอบรมสั่งสอนของ ครูแบบใช้เหตุผล (ช)	1	.180	.180	1.018	.314
	ความเชื่อทางพุทธ ศาสนา (ข)	1	.002	.002	.123	.726
	การอบรมเลี้ยงดูแบบ พุทธ (ง)	1	4.492	4.492	25.464	.000
	ช x ข	1	.828	.828	4.691	.032
	ช x ง	1	.001	.001	.069	.793
	ข x ง	1	.505	.505	2.862	.092
	ช x ข x ง	1	.005	.005	.339	.561
	ส่วนที่เหลือ	192	33.871	.176		
ปริชาเชิง อารมณ์แนว พุทธด้าน ความคิด	การอบรมสั่งสอนของ ครูแบบใช้เหตุผล (ช)	1	.710	.710	4.371	.038
	ความเชื่อทางพุทธ ศาสนา (ข)	1	.268	.268	1.653	.200
	การอบรมเลี้ยงดูแบบ พุทธ (ง)	1	2.320	2.320	14.284	.000
	ช x ข	1	.949	.949	5.840	.017
	ช x ง	1	.146	.146	.899	.344
	ข x ง	1	.007	.007	.490	.485
	ช x ข x ง	1	.195	.195	1.197	.275
	ส่วนที่เหลือ	192	31.190	.162		

ตาราง 17 (ต่อ)

ตัวแปร	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
ปรีชาเชิง อารมณ์แนว พุทธด้านการ กระทำ	การอบรมสั่งสอนของ ครูแบบใช้เหตุผล (ช)	1	.309	.309	2.095	.149
	ความเชื่อทางพุทธ ศาสนา (ข)	1	.211	.211	1.431	.233
	การอบรมเลี้ยงดูแบบ พุทธ (ง)	1	1.623	1.623	11.018	.001
	ช x ข	1	.623	.623	4.232	.041
	ช x ง	1	.000	.000	.000	.991
	ข x ง	1	.008	.008	.555	.457
	ช x ข x ง	1	.185	.185	1.258	.263
	ส่วนที่เหลือ	192	28.283	.147		
	การอบรมสั่งสอนของ ครูแบบใช้เหตุผล (ช)	1	.369	.369	2.648	.105
	ความเชื่อทางพุทธ ศาสนา (ข)	1	.141	.141	1.009	.316
ปรีชาเชิง อารมณ์แนว พุทธด้านโดย รวม	การอบรมเลี้ยงดูแบบ พุทธ (ง)	1	2.686	2.686	19.287	.000
	ช x ข	1	.794	.794	5.701	.018
	ช x ง	1	.002	.002	.197	.658
	ข x ง	1	.182	.182	1.304	.255
	ช x ข x ง	1	.138	.138	.994	.320
	ส่วนที่เหลือ	192	26.739	.139		

จากตาราง 17 เป็นผลของการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนน การอบรมสั่งสอน
ของครูแบบใช้เหตุผล ความเชื่อทางพุทธศาสนา การอบรมเลี้ยงดูแบบพุทธ มีปรีชาเชิงอารมณ์
แนวพุทธโดยรวม และรายด้าน ได้แก่ ปรีชาเชิงอารมณ์ด้านอารมณ์ความรู้สึก ปรีชาเชิงอารมณ์
ด้านความคิด และปรีชาเชิงอารมณ์ด้านการกระทำ โดยพบผลดังนี้

ก พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างการอบรมสั่งสอนของครูแบบใช้เหตุผล กับความเชื่อทางพุทธศาสนา ในการมีปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธโดยรวม และรายด้านทุกด้าน ได้แก่ ปรีชาเชิงอารมณ์ด้านอารมณ์ความรู้สึก ปรีชาเชิงอารมณ์ด้านความคิด และปรีชาเชิงอารมณ์ด้านการกระทำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F = 5.701$ 4.691 5.840 และ 4.232 ตามลำดับ)

ข พบความแตกต่างของการมีปรีชาเชิงอารมณ์ด้านความคิด ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่ได้รับการอบรมสั่งสอนของครูแบบใช้เหตุผลในระดับสูงและต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F = 4.371$)

ค ไม่พบความแตกต่างของปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธโดยรวม และรายด้านทุกด้าน ได้แก่ ปรีชาเชิงอารมณ์ด้านอารมณ์ความรู้สึก ปรีชาเชิงอารมณ์ด้านความคิด และปรีชาเชิงอารมณ์ด้านการกระทำระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีความเชื่อทางพุทธศาสนาสูงและต่ำ

ง พบความแตกต่างของการมีปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธโดยรวม และรายด้านทุกด้าน ได้แก่ ปรีชาเชิงอารมณ์ด้านอารมณ์ความรู้สึก ปรีชาเชิงอารมณ์ด้านความคิด และปรีชาเชิงอารมณ์ด้านการกระทำ ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบพุทธอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($F = 19.287$ 25.464 14.284 และ 11.018 ตามลำดับ)

เพื่อให้เห็นความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธโดยรวม และรายด้านทุกด้าน ได้แก่ เชิงอารมณ์ด้านอารมณ์ความรู้สึก ปรีชาเชิงอารมณ์ด้านความคิด และปรีชาเชิงอารมณ์ด้านการกระทำ ระหว่างกลุ่มทั้ง 4 คือ กลุ่มที่ได้รับการอบรมสั่งสอนของครูแบบใช้เหตุผลต่ำที่มีความเชื่อทางพุทธศาสนาต่ำ กลุ่มที่ได้รับการอบรมสั่งสอนของครูแบบใช้เหตุผลต่ำที่มีความเชื่อทางพุทธศาสนาสูง กลุ่มที่ได้รับการอบรมสั่งสอนของครูแบบใช้เหตุผลสูงที่มีความเชื่อทางพุทธศาสนาต่ำ และกลุ่มที่ได้รับการอบรมสั่งสอนของครูแบบใช้เหตุผลสูงที่มีความเชื่อทางพุทธศาสนาสูง จึงได้ทำการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยระหว่างกลุ่มทั้ง 4 โดยใช้สถิติการเปรียบเทียบรายคู่ตามวิธีของเชฟเฟ้(Scheffe) ดังผลในตาราง 13 ,14, 15 และตาราง 16 และมีค่า $F = 0.2797$ 0.3147 0.3019 และ 0.2876 ตามลำดับ

ตาราง 18 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนปริชาเชิงอารมณ์แนวพุทธโดยรวมและรายด้าน โดยพิจารณาจากการอบรมสั่งสอนของครูแบบใช้เหตุผล การปฏิบัติทางพุทธศาสนา และการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสันทนุ

ตัวแปร	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
ปริชาเชิง อารมณ์แนว พุทธด้าน ความรู้สึก	การอบรมสั่งสอนของ ครูแบบใช้เหตุผล (ข)	1	.320	.320	1.708	.193
	การปฏิบัติทางพุทธ ศาสนา (ง)	1	1.731	1.731	9.242	.003
	การอบรมเลี้ยงดูแบบ รักสันทนุ (ค)	1	.656	.656	3.502	.063
	ข x ง	1	.756	.756	4.037	.046
	ข x ค	1	.002	.002	.106	.745
	ข x ค	1	.115	.115	.612	.435
	ข x ง x ค	1	.430	.430	2.294	.131
	ส่วนที่เหลือ	192	35.953	.187		
ปริชาเชิง อารมณ์แนว พุทธด้าน ความคิด	การอบรมสั่งสอนของ ครูแบบใช้เหตุผล (ข)	1	.669	.669	4.076	.045
	การปฏิบัติทางพุทธ ศาสนา (จ)	1	2.087	2.087	12.711	.000
	การอบรมเลี้ยงดูแบบ รักสันทนุ (ค)	1	.367	.367	2.235	.137
	ข x จ	1	.449	.449	2.736	.100
	ข x ค	1	.289	.289	1.762	.186
	ข x ค	1	.009	.009	.561	.455
	ข x จ x ค	1	.006	.006	.364	.547
	ส่วนที่เหลือ	192	31.523	.164		

ตาราง 18 (ต่อ)

ตัวแปร	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
ปรีชาเชิง อารมณ์แนว พุทธด้านการ กระทำ	การอบรมสั่งสอนของ ครูแบบใช้เหตุผล (ข)	1	.238	.238	1.612	.206
	การปฏิบัติทางพุทธ ศาสนา (จ)	1	1.620	1.620	10.981	.001
	การอบรมเลี้ยงดูแบบ รักสนับสนุน (ค)	1	.185	.185	1.251	.256
	ข x จ	1	.496	.496	3.363	.068
	ข x ค	1	.248	.248	1.683	.196
	ข x ค	1	.001	.001	.081	.776
	ข x จ x ค	1	.000	.000	.015	.902
	ส่วนที่เหลือ	192	28.325	.148		
	การอบรมสั่งสอนของ ครูแบบใช้เหตุผล (ข)	1	.389	.389	2.718	.101
	การปฏิบัติทางพุทธ ศาสนา (จ)	1	1.807	1.807	12.624	.000
ปรีชาเชิง อารมณ์แนว พุทธด้านโดย รวม	การอบรมเลี้ยงดูแบบ รักสนับสนุน (ค)	1	.378	.378	2.643	.106
	ข x จ	1	.559	.559	3.908	.049
	ข x ค	1	.154	.154	1.075	.301
	ข x ค	1	.006	.006	.438	.509
	ข x จ x ค	1	.009	.009	.697	.405
	ส่วนที่เหลือ	192	27.485	.143		

จากตาราง 18 เป็นผลของการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนน การอบรมสั่งสอนของครูแบบใช้เหตุผล การปฏิบัติทางพุทธศาสนา การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน มีปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธโดยรวม และรายด้าน ได้แก่ ปรีชาเชิงอารมณ์ด้านอารมณ์ความรู้สึก ปรีชาเชิงอารมณ์ด้านความคิด และปรีชาเชิงอารมณ์ด้านการกระทำ โดยพบผลดังนี้

ก พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างการอบรมสั่งสอนของครูแบบใช้เหตุผล การปฏิบัติทางพุทธศาสนา ในการเปลี่ยนแปลงปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธโดยรวม และรายด้าน 1 ด้าน ได้แก่ ปรีชาเชิงอารมณ์ด้านอารมณ์ความรู้สึก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F = 3.908$ และ 4.037 ตามลำดับ)

ข พบความแตกต่างของการมีปรีชาเชิงอารมณ์ด้านความคิด ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่ได้รับการอบรมสั่งสอนของครูแบบใช้เหตุผลในระดับสูงและต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F = 4.076$)

ค พบความแตกต่างของการมีปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธโดยรวม และรายด้านทุกด้าน ได้แก่ ปรีชาเชิงอารมณ์ด้านอารมณ์ความรู้สึก ปรีชาเชิงอารมณ์ด้านความคิด และปรีชาเชิงอารมณ์ด้านการกระทำระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีการปฏิบัติทางพุทธศาสนาสูงและต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($F = 12.624$ 6.242 12.711 และ 10.981 ตามลำดับ)

ง ไม่พบความแตกต่างของการมีปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธโดยรวม และรายด้านทุกด้านได้แก่ ปรีชาเชิงอารมณ์ด้านอารมณ์ความรู้สึก ปรีชาเชิงอารมณ์ด้านความคิด และปรีชาเชิงอารมณ์ด้านการกระทำ ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนสูงและต่ำ

เพื่อให้เห็นความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธโดยรวม และด้านอารมณ์ความรู้สึก ระหว่างกลุ่มทั้ง 4 คือ กลุ่มที่ได้รับการอบรมสั่งสอนของครูแบบใช้เหตุผลต่ำที่มีการปฏิบัติทางพุทธศาสนาต่ำ กลุ่มที่ได้รับการอบรมสั่งสอนของครูแบบใช้เหตุผลต่ำที่มีการปฏิบัติทางพุทธศาสนาสูง กลุ่มที่ได้รับการอบรมสั่งสอนของครูแบบใช้เหตุผลสูงที่มีการปฏิบัติทางพุทธศาสนาต่ำ และกลุ่มที่ได้รับการอบรมสั่งสอนของครูแบบใช้เหตุผลสูงที่มีการปฏิบัติทางพุทธศาสนาสูง จึงได้ทำการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยระหว่างกลุ่มทั้ง 4 โดยใช้สถิติการเปรียบเทียบรายคู่ตามวิธีของเชฟเฟ (Scheffe) ดังผลในตาราง 19 และตาราง 20

ตาราง 19 คะแนนเฉลี่ยของปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธโดยรวม พิจารณาตามการอบรมสั่งสอนของครูแบบใช้เหตุผล และการปฏิบัติทางพุทธศาสนา

คะแนนเฉลี่ย		$\overline{X}_{21}$	$\overline{X}_{11}$	$\overline{X}_{12}$	$\overline{X}_{22}$
		4.1926	4.2026	4.3258	4.5119
$\overline{X}_{21}$	= 4.1926	-	0.0100	0.1332	0.3193*
$\overline{X}_{11}$	= 4.2026		-	0.1232	0.3093*
$\overline{X}_{12}$	= 4.3258			-	0.1861
$\overline{X}_{22}$	= 4.5119				-

หมายเหตุ

$\overline{X}_{ij}$ คือ คะแนนเฉลี่ยของปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธโดยรวม พิจารณาตามการอบรมสั่งสอนของครูแบบใช้เหตุผล และการปฏิบัติทางพุทธศาสนา

i คือ การอบรมสั่งสอนของครูแบบใช้เหตุผล โดยที่ 1 = กลุ่มต่ำ ; 2 = กลุ่มสูง

j คือ การปฏิบัติทางพุทธศาสนา โดยที่ 1 = กลุ่มต่ำ ; 2 = กลุ่มสูง

Fคำนวณ คือ 0.2837

จากตาราง 19 พบว่า กลุ่มที่ได้รับการอบรมสั่งสอนของครูแบบใช้เหตุผลสูงที่มีการปฏิบัติทางพุทธศาสนาสูง(22) มีปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธโดยรวมสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการอบรมสั่งสอนของครูแบบใช้เหตุผลสูงที่มีการปฏิบัติทางพุทธศาสนาต่ำ(21) และกลุ่มที่ได้รับการอบรมสั่งสอนของครูแบบใช้เหตุผลต่ำที่มีการปฏิบัติทางพุทธศาสนาต่ำ(11) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 20 คะแนนเฉลี่ยของปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธด้านอารมณ์ความรู้สึก พิจารณาตาม การอบรมสั่งสอนของครูแบบใช้เหตุผล และการปฏิบัติทางพุทธศาสนา

คะแนนเฉลี่ย	$\overline{X}_{21}$	$\overline{X}_{11}$	$\overline{X}_{12}$	$\overline{X}_{22}$
	3.9035	3.9619	4.0548	4.250
$\overline{X}_{21}$ = 3.9035	-	0.0584	0.1513	0.3465*
$\overline{X}_{11}$ = 3.9619		-	0.0929	0.2881
$\overline{X}_{12}$ = 4.0548			-	0.1952
$\overline{X}_{22}$ = 4.250				-

หมายเหตุ

$\overline{X}_{ij}$ คือ คะแนนเฉลี่ยของปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธด้านอารมณ์ความรู้สึก พิจารณาตามการอบรมสั่งสอนของครูแบบใช้เหตุผล และการปฏิบัติทางพุทธศาสนา

i คือ การอบรมสั่งสอนของครูแบบใช้เหตุผล โดยที่ 1 = กลุ่มต่ำ ; 2 = กลุ่มสูง

j คือ การปฏิบัติทางพุทธศาสนา โดยที่ 1 = กลุ่มต่ำ ; 2 = กลุ่มสูง

Fคำนวณ คือ 0.3244

จากตาราง 20 พบว่า กลุ่มที่ได้รับการอบรมสั่งสอนของครูแบบใช้เหตุผลสูงที่มีการปฏิบัติทางพุทธศาสนาสูง(22) มีปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธด้านอารมณ์ความรู้สึกสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการอบรมสั่งสอนของครูแบบใช้เหตุผลสูงที่มีการปฏิบัติทางพุทธศาสนาต่ำ(11) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 21 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนปริชาเชิงอารมณ์แนวพุทธโดยรวมและรายด้าน โดยพิจารณาตามการอบรมสั่งสอนของครูแบบใช้เหตุผล การปฏิบัติทางพุทธศาสนา และการอบรมเลี้ยงดูแบบพุทธ

ตัวแปร	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
ปริชาเชิง อารมณ์แนว พุทธด้าน ความรู้สึก	การอบรมสั่งสอนของ ครูแบบใช้เหตุผล (ซ)	1	.130	.130	.742	.390
	การปฏิบัติทางพุทธ ศาสนา (จ)	1	.957	.957	5.475	.020
	การอบรมเลี้ยงดูแบบ พุทธ (ง)	1	3.477	3.477	19.891	.000
	ซ x จ	1	.859	.859	4.915	.028
	ซ x ง	1	.000	.000	.029	.864
	ข x ง	1	.001	.001	.051	.822
	ซ x จ x ง	1	.000	.000	.046	.830
	ส่วนที่เหลือ	192	33.558	.175		
ปริชาเชิง อารมณ์แนว พุทธด้าน ความคิด	การอบรมสั่งสอนของ ครูแบบใช้เหตุผล (ซ)	1	.591	.591	3.703	.056
	การปฏิบัติทางพุทธ ศาสนา (จ)	1	1.593	1.593	9.983	.002
	การอบรมเลี้ยงดูแบบ พุทธ (ง)	1	1.525	1.525	9.556	.002
	ซ x จ	1	.450	.450	2.823	.095
	ซ x ง	1	.009	.009	.598	.440
	ข x ง	1	.000	.000	.000	.989
	ซ x จ x ง	1	.003	.003	.202	.653
	ส่วนที่เหลือ	192	30.634	.160		

ตาราง 21 (ต่อ)

ตัวแปร	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
ปรีชาเชิง อารมณ์แนว พุทธด้านการ กระทำ	การอบรมสั่งสอนของ ครูแบบใช้เหตุผล (ช)	1	.232	.232	1.614	.205
	การปฏิบัติทางพุทธ ศาสนา (จ)	1	1.297	1.297	9.004	.003
	การอบรมเลี้ยงดูแบบ พุทธ (ง)	1	.992	.992	6.888	.009
	ช x จ	1	.372	.372	2.583	.110
	ช x ง	1	.000	.000	.046	.831
	ช x จ	1	.009	.009	.668	.415
	ช x จ x ง	1	.003	.003	.233	.630
	ส่วนที่เหลือ	192	27.647	.144		
ปรีชาเชิง อารมณ์แนว พุทธด้านโดย รวม	การอบรมสั่งสอนของ ครูแบบใช้เหตุผล (ช)	1	.288	.288	2.111	.148
	การปฏิบัติทางพุทธ ศาสนา (จ)	1	1.269	1.269	9.288	.003
	การอบรมเลี้ยงดูแบบ พุทธ (ง)	1	1.863	1.863	13.644	.000
	ช x จ	1	.542	.542	3.965	.048
	ช x ง	1	.001	.001	.073	.787
	ช x จ	1	.000	.000	.036	.850
	ช x จ x ง	1	.002	.002	.166	.684
	ส่วนที่เหลือ	192	26.224	.137		

จากตาราง 21 เป็นผลของการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนน การอบรมสั่งสอน
ของครูแบบใช้เหตุผล การปฏิบัติทางพุทธศาสนา การอบรมเลี้ยงดูแบบพุทธ มีปรีชาเชิง
อารมณ์แนวพุทธโดยรวม และรายด้าน ได้แก่ ปรีชาเชิงอารมณ์ด้านอารมณ์ความรู้สึก ปรีชาเชิง
อารมณ์ด้านความคิด และปรีชาเชิงอารมณ์ด้านการกระทำ โดยพบผลดังนี้

ก พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างการอบรมสั่งสอนของครูแบบใช้เหตุผล การปฏิบัติทางพุทธศาสนา การอบรมเลี้ยงดูแบบพุทธ มีปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธโดยรวม และรายด้าน 1 ด้าน ได้แก่ ปรีชาเชิงอารมณ์ด้านอารมณ์ความรู้สึก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F = 3.965$ และ 4.915 ตามลำดับ)

ข ไม่พบความแตกต่างของการมีปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธโดยรวม และรายด้านทุกด้าน ได้แก่ ปรีชาเชิงอารมณ์ด้านอารมณ์ความรู้สึก ปรีชาเชิงอารมณ์ด้านความคิด และปรีชาเชิงอารมณ์ด้านการกระทำระหว่างกลุ่มนักเรียนที่ได้รับการอบรมสั่งสอนของครูแบบใช้เหตุผลในระดับสูงและต่ำ

ค พบความแตกต่างของการมีปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธโดยรวม และรายด้านทุกด้าน ได้แก่ ปรีชาเชิงอารมณ์ด้านอารมณ์ความรู้สึก ปรีชาเชิงอารมณ์ด้านความคิด และปรีชาเชิงอารมณ์ด้านการกระทำระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีการปฏิบัติทางพุทธศาสนาสูงและต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($F = 9.288$ 5.475 9.983 และ 9.004 ตามลำดับ)

ง พบความแตกต่างของการมีปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธโดยรวม และรายด้านทุกด้าน ได้แก่ ปรีชาเชิงอารมณ์ด้านอารมณ์ความรู้สึก ปรีชาเชิงอารมณ์ด้านความคิด และปรีชาเชิงอารมณ์ด้านการกระทำระหว่างกลุ่มนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบพุทธสูงและต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($F = 13.644$ 19.891 9.556 และ 6.888 ตามลำดับ)

เพื่อให้เห็นความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธโดยรวม และด้านอารมณ์ความรู้สึก ระหว่างกลุ่มทั้ง 4 คือ กลุ่มที่ได้รับการอบรมสั่งสอนของครูแบบใช้เหตุผลต่ำที่มีการปฏิบัติทางพุทธศาสนาต่ำ กลุ่มที่ได้รับการอบรมสั่งสอนของครูแบบใช้เหตุผลต่ำที่มีการปฏิบัติทางพุทธสูง กลุ่มที่ได้รับการอบรมสั่งสอนของครูแบบใช้เหตุผลสูงที่มีการปฏิบัติทางพุทธศาสนาต่ำ และกลุ่มที่ได้รับการอบรมสั่งสอนของครูแบบใช้เหตุผลสูงที่มีการปฏิบัติทางพุทธศาสนาสูง จึงได้ทำการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยระหว่างกลุ่มทั้ง 4 โดยใช้สถิติการเปรียบเทียบรายคู่ตามวิธีของเชฟเฟ (Scheffe') ดังผลในตาราง 19 และตาราง 20 และมีค่า $F = 0.2777$ 0.3138 ตามลำดับ

ตาราง 22 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนปริชาเชิงอารมณ์แนวพุทธโดยรวม และรายด้าน โดยพิจารณาตามการอบรมสั่งสอนของครูแบบใช้เหตุผล วิธีชีวิตทางพุทธศาสนา และการอบรมเลี้ยงดูแบบรักษนัสนุน

ตัวแปร	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
ปริชาเชิง อารมณ์แนว พุทธด้าน ความรู้สึก	การอบรมสั่งสอนของ ครูแบบใช้เหตุผล (ข)	1	.351	.351	1.797	.182
	วิธีชีวิตทางพุทธ ศาสนา (ฉ)	1	.821	.821	4.209	.042
	การอบรมเลี้ยงดูแบบ รักษนัสนุน (ค)	1	.616	.616	3.158	.077
	ข x ฉ	1	.005	.005	.272	.603
	ข x ค	1	.000	.000	.001	.972
	ข x ค	1	.205	.205	1.051	.307
	ข x ฉ x ค	1	.302	.302	1.550	.215
	ส่วนที่เหลือ	192	37.453	.195		
ปริชาเชิง อารมณ์แนว พุทธด้าน ความคิด	การอบรมสั่งสอนของ ครูแบบใช้เหตุผล (ข)	1	.992	.992	5.781	.017
	วิธีชีวิตทางพุทธ ศาสนา (ฉ)	1	.581	.581	3.385	.067
	การอบรมเลี้ยงดูแบบ รักษนัสนุน (ค)	1	.531	.531	3.093	.080
	ข x ฉ	1	.000	.000	.019	.892
	ข x ค	1	.171	.171	.995	.320
	ข x ค	1	.200	.200	1.165	.282
	ข x ฉ x ค	1	.400	.400	2.329	.129
	ส่วนที่เหลือ	192	32.946	.172		

ตาราง 22 (ต่อ)

ตัวแปร	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
ปรีชาเชิง อารมณ์แนว พุทธด้านการ กระทำ	การอบรมสั่งสอนของ ครูแบบใช้เหตุผล (ช)	1	.517	.517	3.319	.070
	วิธีชีวิตทางพุทธ ศาสนา (ฉ)	1	.107	.107	.687	.408
	การอบรมเลี้ยงดูแบบ รักสนับสนุน (ค)	1	.471	.471	3.024	.084
	ช x ฉ	1	.005	.005	.326	.569
	ช x ค	1	.200	.200	1.285	.258
	ช x ค	1	.124	.124	.799	.372
	ช x ฉ x ค	1	.227	.227	1.457	.229
	ส่วนที่เหลือ	192	29.911	.156		
	การอบรมสั่งสอนของ ครูแบบใช้เหตุผล (ช)	1	.591	.591	3.919	.049
	วิธีชีวิตทางพุทธ ศาสนา (ฉ)	1	.442	.442	2.932	.088
ปรีชาเชิง อารมณ์แนว พุทธด้านโดย รวม	การอบรมเลี้ยงดูแบบ รักสนับสนุน (ค)	1	.538	.538	3.563	.061
	ช x ฉ	1	.003	.003	.193	.661
	ช x ค	1	.008	.008	.565	.453
	ช x ค	1	.174	.174	1.156	.284
	ช x ฉ x ค	1	.306	.306	2.025	.156
	ส่วนที่เหลือ	192	28.974	.151		

จากตาราง 22 เป็นผลของการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนน การอบรมสั่งสอน
ของครูแบบใช้เหตุผล วิธีชีวิตทางพุทธศาสนา การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน มีปรีชา
เชิงอารมณ์แนวพุทธโดยรวม และรายด้าน ได้แก่ ปรีชาเชิงอารมณ์ด้านอารมณ์ความรู้สึก ปรีชา
เชิงอารมณ์ด้านความคิด และปรีชาเชิงอารมณ์ด้านการกระทำ โดยพบผลดังนี้

ก ไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างการอบรมสั่งสอนของครูแบบใช้เหตุผล วิธีชีวิตทางพุทธศาสนา การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน มีปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธโดยรวม และรายด้านทุกด้าน

ข พบความแตกต่างของการมีปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธโดยรวม และรายด้าน 1 ด้าน ได้แก่ ปรีชาเชิงอารมณ์ด้านความคิด ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่ได้รับการอบรมสั่งสอนของครูแบบใช้เหตุผลในระดับสูงและต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F = 3.919$ และ 5.781 ตามลำดับ)

ค พบความแตกต่างของการมีปรีชาเชิงอารมณ์ด้านอารมณ์ความรู้สึก ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีวิถีชีวิตทางพุทธศาสนาสูงและต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F = 4.209$)

ง ไม่พบความแตกต่างของการมีปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธโดยรวม และรายด้านทุกด้าน ได้แก่ ปรีชาเชิงอารมณ์ด้านอารมณ์ความรู้สึก ปรีชาเชิงอารมณ์ด้านความคิด และปรีชาเชิงอารมณ์ด้านการกระทำ ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนสูงและต่ำ

ตาราง 23 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธโดยรวม และรายด้าน โดยพิจารณาตามการอบรมสั่งสอนของครูแบบใช้เหตุผล วิธีชีวิตทางพุทธศาสนา และการอบรมเลี้ยงดูแบบพุทธ

ตัวแปร	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
ปรีชาเชิง อารมณ์แนว พุทธด้าน ความรู้สึกร	การอบรมสั่งสอนของ ครูแบบใช้เหตุผล (ซ)	1	.128	.128	.728	.395
	วิธีชีวิตทางพุทธ ศาสนา (ณ)	1	.196	.196	1.116	.292
	การอบรมเลี้ยงดูแบบ พุทธ (ง)	1	3.747	3.747	21.339	.000
	ซ x ณ	1	.000	.000	.024	.878
	ซ x ง	1	.001	.001	.037	.848
	ซ x ณ	1	1.277	1.277	7.274	.008
	ซ x ณ x ง	1	.007	.007	.451	.503
	ส่วนที่เหลือ	192	33.717	.176		
ปรีชาเชิง อารมณ์แนว พุทธด้าน ความคิด	การอบรมสั่งสอนของ ครูแบบใช้เหตุผล (ซ)	1	.635	.635	4.000	.047
	วิธีชีวิตทางพุทธ ศาสนา (ณ)	1	.257	.257	1.617	.205
	การอบรมเลี้ยงดูแบบ พุทธ (ง)	1	2.048	2.048	12.894	.000
	ซ x ณ	1	.001	.001	.106	.745
	ซ x ง	1	.118	.118	.743	.390
	ซ x ณ	1	1.530	1.530	9.630	.002
	ซ x ณ x ง	1	.199	.199	1.251	.265
	ส่วนที่เหลือ	192	30.500	.159		

ตาราง 23 (ต่อ)

ตัวแปร	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
ปรีชาเชิง อารมณ์แนว พุทธด้านการ กระทำ	การอบรมสั่งสอนของ ครูแบบใช้เหตุผล (ช)	1	.471	.471	3.246	.073
	วิถีชีวิตทางพุทธ ศาสนา (ณ)	1	.001	.001	.052	.820
	การอบรมเลี้ยงดูแบบ พุทธ (ง)	1	1.831	1.831	12.628	.000
	ช x ณ	1	.001	.001	.060	.806
	ช x ง	1	.000	.000	.001	.974
	ช x ง	1	.946	.946	6.524	.011
	ช x ณ x ง	1	.451	.451	3.111	.079
	ส่วนที่เหลือ	192	27.835	.145		
	การอบรมสั่งสอนของ ครูแบบใช้เหตุผล (ช)	1	.376	.376	2.747	.099
	วิถีชีวิตทางพุทธ ศาสนา (ณ)	1	.119	.119	.870	.352
ปรีชาเชิง อารมณ์แนว พุทธด้านโดย รวม	การอบรมเลี้ยงดูแบบ พุทธ (ง)	1	2.475	2.475	18.066	.000
	ช x ณ	1	.000	.000	.020	.886
	ช x ง	1	.001	.001	.137	.711
	ช x ง	1	1.239	1.239	9.044	.003
	ช x ณ x ง	1	.217	.217	1.586	.209
	ส่วนที่เหลือ	192	26.308	.137		

จากตาราง 23 เป็นผลของการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนน การอบรมสั่งสอน
ของครูแบบใช้เหตุผล วิถีชีวิตทางพุทธศาสนา การอบรมเลี้ยงดูแบบพุทธ ในการมีปรีชาเชิง
อารมณ์แนวพุทธโดยรวม และรายด้าน ได้แก่ ปรีชาเชิงอารมณ์ด้านอารมณ์ความรู้สึก ปรีชาเชิง
อารมณ์ด้านความคิด และปรีชาเชิงอารมณ์ด้านการกระทำ โดยพบผลดังนี้

ก พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิถีชีวิตทางพุทธศาสนา กับการอบรมเลี้ยงดูแบบพุทธ มีปรัชชาเชิงอารมณ์แนวพุทธโดยรวม และรายด้านทุกด้าน ได้แก่ ปรัชชาเชิงอารมณ์ด้านอารมณ์ความรู้สึก ปรัชชาเชิงอารมณ์ด้านความคิด และปรัชชาเชิงอารมณ์ด้านการกระทำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($F = 9.044 \ 7.274 \ 9.630$ และ 6.524 ตามลำดับ)

ข พบความแตกต่างของปรัชชาเชิงอารมณ์ด้านความคิด ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่ได้รับการอบรมสั่งสอนของครูแบบใช้เหตุผลในระดับสูงและต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F = 4.000$)

ค ไม่พบความแตกต่างของปรัชชาเชิงอารมณ์แนวพุทธโดยรวม และรายด้านทุกด้าน ได้แก่ ปรัชชาเชิงอารมณ์ด้านอารมณ์ความรู้สึก ปรัชชาเชิงอารมณ์ด้านความคิด และปรัชชาเชิงอารมณ์ด้านการกระทำระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีวิถีชีวิตทางพุทธศาสนาสูงและต่ำ

ง พบความแตกต่างของปรัชชาเชิงอารมณ์แนวพุทธโดยรวม และรายด้านทุกด้าน ได้แก่ ปรัชชาเชิงอารมณ์ด้านอารมณ์ความรู้สึก ปรัชชาเชิงอารมณ์ด้านความคิด และปรัชชาเชิงอารมณ์ด้านการกระทำ ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบพุทธสูงและต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 ($F = 18.066 \ 21.339 \ 12.894$ และ 12.628 ตามลำดับ)

เพื่อให้เห็นความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยปรัชชาเชิงอารมณ์แนวพุทธโดยรวม และรายด้านทุกด้าน ได้แก่ เชิงอารมณ์ด้านอารมณ์ความรู้สึก ปรัชชาเชิงอารมณ์ด้านความคิด และปรัชชาเชิงอารมณ์ด้านการกระทำ ระหว่างกลุ่มทั้ง 4 คือ กลุ่มที่มีวิถีชีวิตทางพุทธศาสนาต่ำที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบพุทธต่ำ กลุ่มที่มีวิถีชีวิตทางพุทธศาสนาต่ำที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบพุทธสูง กลุ่มที่มีวิถีชีวิตทางพุทธศาสนาสูงที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบพุทธต่ำ และกลุ่มที่มีวิถีชีวิตทางพุทธศาสนาสูงที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบพุทธสูง จึงได้ทำการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยระหว่างกลุ่มทั้ง 4 โดยใช้สถิติการเปรียบเทียบรายคู่ตามวิธีของเชฟเฟ้(Scheffe') ดังผลในตาราง 24 ,25, 26 และตาราง 27

ตาราง 24 คะแนนเฉลี่ยของปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธโดยรวม พิจารณาตามวิถีชีวิตทางพุทธศาสนา และการอบรมเลี้ยงดูแบบพุทธ

คะแนนเฉลี่ย	$\bar{X}_{21}$	$\bar{X}_{11}$	$\bar{X}_{12}$	$\bar{X}_{22}$
	4.0963	4.2149	4.2740	4.5206
$\bar{X}_{21}$ = 4.0963	-	0.1186	0.1777	0.4243*
$\bar{X}_{11}$ = 4.2149		-	0.0591	0.3057*
$\bar{X}_{12}$ = 4.2740			-	0.2466
$\bar{X}_{22}$ = 4.5206				-

หมายเหตุ

$\bar{X}_{ij}$ คือ คะแนนเฉลี่ยของปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธโดยรวม พิจารณาตามวิถีชีวิตทางพุทธศาสนา และการอบรมเลี้ยงดูแบบพุทธ

i คือ วิถีชีวิตทางพุทธศาสนา โดยที่ 1 = กลุ่มต่ำ ; 2 = กลุ่มสูง

j คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบพุทธ โดยที่ 1 = กลุ่มต่ำ ; 2 = กลุ่มสูง

Fคำนวณ คือ 0.2777

จากตาราง 24 พบว่า กลุ่มที่มีวิถีชีวิตทางพุทธศาสนาสูงที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบพุทธสูง(22) มีปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธโดยรวมสูงกว่ากลุ่มที่มีวิถีชีวิตทางพุทธศาสนาสูงที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบพุทธต่ำ(21) และกลุ่มที่มีวิถีชีวิตทางพุทธศาสนาต่ำที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบพุทธต่ำ(11) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 25 คะแนนเฉลี่ยของปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธด้านอารมณ์ความรู้สึก พิจารณาตาม
วิถีชีวิตทางพุทธศาสนา และการอบรมเลี้ยงดูแบบพุทธ

คะแนนเฉลี่ย	$\overline{X}_{21}$	$\overline{X}_{11}$	$\overline{X}_{12}$	$\overline{X}_{22}$
	3.8093	3.9180	4.0368	4.2938
$\overline{X}_{21}$ = 3.8093	-	0.1087	0.2275	0.4845*
$\overline{X}_{11}$ = 3.9180		-	0.1188	0.3758*
$\overline{X}_{12}$ = 4.0368			-	0.2570
$\overline{X}_{22}$ = 4.2938				-

หมายเหตุ

$\overline{X}_{ij}$ คือ คะแนนเฉลี่ยของปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธด้านอารมณ์ความรู้สึก พิจารณาตามวิถีชีวิตทางพุทธศาสนา และการอบรมเลี้ยงดูแบบพุทธ

i คือ วิถีชีวิตทางพุทธศาสนา โดยที่ 1 = กลุ่มต่ำ ; 2 = กลุ่มสูง

j คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบพุทธ โดยที่ 1 = กลุ่มต่ำ ; 2 = กลุ่มสูง

Fคำนวณ คือ 0.3147

จากตาราง 25 พบว่า กลุ่มที่มีวิถีชีวิตทางพุทธศาสนาสูงที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบพุทธสูง(22) มีปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธด้านอารมณ์ความรู้สึกสูงกว่ากลุ่มที่มีวิถีชีวิตทางพุทธศาสนาสูงที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบพุทธต่ำ(21) และกลุ่มที่มีวิถีชีวิตทางพุทธศาสนาต่ำที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบพุทธต่ำ(11) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 26 คะแนนเฉลี่ยของปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธด้านความคิด พิจารณาตามวิถีชีวิตทางพุทธศาสนา และการอบรมเลี้ยงดูแบบพุทธ

คะแนนเฉลี่ย	$\bar{X}_{21}$	$\bar{X}_{11}$	$\bar{X}_{12}$	$\bar{X}_{22}$
	4.2315	4.3373	4.3618	4.6523
$\bar{X}_{21}$ = 4.2315	-	0.1058	0.1303	0.4208*
$\bar{X}_{11}$ = 4.3373		-	0.0245	0.3150*
$\bar{X}_{12}$ = 4.3618			-	0.2905
$\bar{X}_{22}$ = 4.6523				-

หมายเหตุ

$\bar{X}_{ij}$ คือ คะแนนเฉลี่ยของปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธด้านความคิด พิจารณาตามวิถีชีวิตทางพุทธศาสนา และการอบรมเลี้ยงดูแบบพุทธ

i คือ วิถีชีวิตทางพุทธศาสนา โดยที่ 1 = กลุ่มต่ำ ; 2 = กลุ่มสูง

j คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบพุทธ โดยที่ 1 = กลุ่มต่ำ ; 2 = กลุ่มสูง

Fคำนวณ คือ 0.2991

จากตาราง 26 พบว่า กลุ่มที่มีวิถีชีวิตทางพุทธศาสนาสูงที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบพุทธสูง(22) มีปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธด้านความคิดสูงกว่ากลุ่มที่มีวิถีชีวิตทางพุทธศาสนาสูงที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบพุทธต่ำ(21) และกลุ่มที่มีวิถีชีวิตทางพุทธศาสนาต่ำที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบพุทธต่ำ(11) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 27 คะแนนเฉลี่ยของปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธด้านการกระทำ พิจารณาตามวิถีชีวิตทางพุทธศาสนา และการอบรมเลี้ยงดูแบบพุทธ

คะแนนเฉลี่ย	$\bar{X}_{21}$	$\bar{X}_{11}$	$\bar{X}_{12}$	$\bar{X}_{22}$
	4.2481	4.3893	4.4235	4.6156
$\bar{X}_{21}$ = 4.2481	-	0.1412	0.1754	0.3975*
$\bar{X}_{11}$ = 4.3893		-	0.0342	0.2263
$\bar{X}_{12}$ = 4.4235			-	0.1921
$\bar{X}_{22}$ = 4.6156				-

หมายเหตุ

$\bar{X}_{ij}$ คือ คะแนนเฉลี่ยของปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธด้านการกระทำ พิจารณาตามวิถีชีวิตทางพุทธศาสนา และการอบรมเลี้ยงดูแบบพุทธ

i คือ วิถีชีวิตทางพุทธศาสนา โดยที่ 1 = กลุ่มต่ำ ; 2 = กลุ่มสูง

j คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบพุทธ โดยที่ 1 = กลุ่มต่ำ ; 2 = กลุ่มสูง

Fคำนวณ คือ 0.2857

จากตาราง 27 พบว่า กลุ่มที่มีวิถีชีวิตทางพุทธศาสนาสูงที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบพุทธสูง(22) มีปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธด้านการกระทำสูงกว่ากลุ่มที่มีวิถีชีวิตทางพุทธศาสนาสูงที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบพุทธต่ำ(21) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

งานวิจัยเรื่อง ปัจจัยด้านครอบครัว โรงเรียน และลักษณะทางพุทธของบิณฑามารดาที่เกี่ยวข้องกับปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในครั้งนี้เป็นงานวิจัยที่เก็บรวบรวมข้อมูลจากนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยจะได้ทำการประมวลผลการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปและอภิปรายผลตาม สมมติฐาน ที่ตั้งไว้เป็นอันดับแรก เพื่อให้ทราบว่าข้อมูลที่รวบรวมมาสนับสนุนการคาดหมาย หรือเป็นไปตามจุดประสงค์ ที่ตั้งไว้มากน้อยเพียงใด ต่อจากนั้นจะเป็นการอภิปรายผล ในประเด็นที่เชื่อมโยงกับตัวแปรต่างๆที่เกี่ยวข้องกับปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธโดยรวมและรายด้านทุกด้าน ซึ่งสามารถสรุปขั้นตอนการวิจัยและผลของการวิจัยได้ดังนี้

สังเขปความมุ่งหมาย สมมติฐาน และวิธีการศึกษาค้นคว้า

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูของบิณฑามารดา การอบรมสั่งสอนของครู และลักษณะทางพุทธของบิณฑามารดา กับปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธด้านอารมณ์ความรู้สึก ด้านความคิด และด้านการกระทำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
2. เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูของบิณฑามารดา การอบรมสั่งสอนของครู และลักษณะทางพุทธของบิณฑามารดา ที่มีต่อปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชายและหญิงที่นับถือพุทธศาสนา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2546 โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชายและหญิงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2546 สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) ตามเขตภูมิศาสตร์ได้ 5 กลุ่มใหญ่ ในแต่ละกลุ่ม สุ่มมา 1 เขต ในแต่ละเขตสุ่มมา 1

โรงเรียน และสุ่มห้องเรียนโรงเรียนละ 1 ห้องเรียน และศึกษานักเรียนทั้งห้องที่สุ่มได้ ซึ่งเป็นจำนวนห้องละประมาณ 40 คน รวมเป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 200 คน

จำนวนเขตและโรงเรียนที่สุ่มได้มีรายชื่อดังนี้

กลุ่มเจ้าพระยา	โรงเรียนนิชากร เขตดินแดง
กลุ่มศรีนครินทร์	โรงเรียนวัดกระทู้มเสื่อปลา เขตประเวศ
กลุ่มบูรพา	โรงเรียนวัดดอนเมือง เขตหลักสี่
กลุ่มกรุงธนเหนือ	โรงเรียนวัดเจ้าอาม เขตบางกอกน้อย
กลุ่มกรุงธนใต้	โรงเรียนก้นตฬาราราม เขตธนบุรี

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

1.1 การอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา ประกอบด้วย แบบรักสนับสนุน และแบบพหุ

1.2 การอบรมสั่งสอนของครู ประกอบด้วย แบบอบอุ่น และแบบใช้เหตุผล

1.3 ลักษณะทางพุทธศาสนาของบิดามารดา ประกอบด้วย ความเชื่อทางพุทธศาสนา

การปฏิบัติทางพุทธศาสนา และวิถีชีวิตทางพุทธศาสนา

2. ตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือ ปรัชญาเชิงอารมณ์แนวพุทธ แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ประกอบด้วยคุณลักษณะคือ

2.1 ด้านความรู้สึก

2.2 ด้านความคิด

2.3 ด้านการกระทำ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยให้เด็กนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามที่ได้เตรียมไว้ โดยผู้วิจัยไปดำเนินการด้วยตนเอง เมื่อดำเนินการให้เด็กนักเรียนตอบแบบสอบถามเสร็จแล้ว จะนำแบบสอบถามมาตรวจความสมบูรณ์ แล้วนำคะแนนจากแบบสอบถามไปวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปต่อไป

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

1. หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. หาค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product-moment correlation)
3. วิเคราะห์ความแปรปรวนแบบ 3 ทาง (three – way ANOVA)

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

จากการศึกษาค้นคว้าสามารถสรุปผลการทดลองได้ดังนี้

1. การอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา (แบบรักสนับสนุน และแบบพุทธ) การอบรมสั่งสอนของครู (แบบอบอุ่น และแบบใช้เหตุผล) และลักษณะทางพุทธของบิดามารดา (แบบความเชื่อทางพุทธศาสนา แบบการปฏิบัติทางพุทธศาสนา และแบบวิถีชีวิตทางพุทธศาสนา) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธโดยรวมและรายด้านทุกด้าน ได้แก่ ด้านอารมณ์ความรู้สึก ด้านความคิด และด้านการกระทำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนจากบิดามารดามาก มีปรีชาเชิงอารมณ์สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนน้อย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. นักเรียนที่ได้รับการอบรมสั่งสอนของครูแบบอบอุ่นมาก มีปรีชาเชิงอารมณ์สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนน้อย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูแบบพุทธของบิดามารดา กับวิถีชีวิตทางพุทธศาสนาของบิดามารดา และการปฏิบัติทางพุทธศาสนาของบิดามารดากับการอบรมสั่งสอนแบบใช้เหตุผลของครู โดยเมื่อเปรียบเทียบคะแนนเป็นรายคู่ พบผลการวิจัยดังนี้

4.1 นักเรียนที่บิดามารดามีวิถีชีวิตทางพุทธศาสนามาก และเลี้ยงดูบุตรแบบพุทธมาก มีปรีชาเชิงอารมณ์สูงกว่านักเรียนที่บิดามารดามีวิถีชีวิตตามแนวพุทธ และเลี้ยงดูแบบพุทธอย่างใดอย่างหนึ่งน้อย หรือน้อยทั้งสองอย่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.2 นักเรียนที่บิดามารดามีการปฏิบัติทางพุทธศาสนามาก และได้รับการสั่งสอนแบบใช้เหตุผลจากครูมาก มีปรีชาเชิงอารมณ์สูงกว่านักเรียนที่บิดามารดาปฏิบัติทางพุทธ และได้รับการสั่งสอนจากครูแบบใช้เหตุผล อย่างใดอย่างหนึ่งน้อย หรือน้อยทั้งสองอย่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

1. จากสมมติฐาน 1 กล่าวว่า “การอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา การอบรมสั่งสอนของครู ลักษณะทางพุทธของบิดามารดา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธของนักเรียน” สมมติฐานนี้ได้คาดหมายว่า การอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา (แบบรักสนับสนุน และแบบพุทธ) การอบรมสั่งสอนของครู (แบบอบอุ่น และแบบใช้เหตุผล) และลักษณะทางพุทธของบิดามารดา (แบบความเชื่อทางพุทธศาสนา แบบการปฏิบัติทางพุทธศาสนา และแบบวิถีชีวิตทางพุทธศาสนา) จะมีความสัมพันธ์ทางบวกกับปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธโดยรวม และรายด้านทุกด้าน ได้แก่ ด้านอารมณ์ความรู้สึก ด้านความคิด และด้านการกระทำ

ผลการวิจัย พบว่า การอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา (แบบรักสนับสนุน และแบบพุทธ) การอบรมสั่งสอนของครู (แบบอบอุ่น และแบบใช้เหตุผล) และลักษณะทางพุทธของบิดามารดา (แบบความเชื่อทางพุทธศาสนา แบบการปฏิบัติทางพุทธศาสนา และแบบวิถีชีวิตทางพุทธศาสนา) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธโดยรวมและรายด้านทุกด้าน ได้แก่ ด้านอารมณ์ความรู้สึก ด้านความคิด และด้านการกระทำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ตัวแปรทั้ง 3 ด้าน (ตัวแปรการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา การอบรมสั่งสอนของครู และลักษณะทางพุทธของบิดามารดา) ต่างก็เป็นส่วนสำคัญในการสร้างเสริมความสามารถทางอารมณ์ของเด็กนักเรียน ตามทฤษฎีของการถ่ายทอดทางสังคม

โดยจุดมุ่งหมายของการถ่ายทอดทางสังคม เป็นวิธีการถ่ายทอดวัฒนธรรมที่ทำให้บุคคลสามารถปรับตัวเข้ากับวิถีชีวิตของกลุ่มที่ตนเป็นสมาชิก ทำให้มนุษย์เกิดความรู้สึกเป็นตัวตนหรือตัวของตัวเอง สามารถควบคุมความรู้สึกนึกคิด ประพฤติปฏิบัติตนตามระเบียบหรือตามความเหมาะสมในสังคมได้ ซึ่งจะเห็นได้ว่าจะมีความสอดคล้องกับปรีชาเชิงอารมณ์ทางพุทธเป็นอย่างยิ่ง โดยที่ปรีชาเชิงอารมณ์นั้นเป็นการใช้ปัญญากำกับอารมณ์ ที่บุคคลแสดงออกมาให้มีเหตุผล เป็นการแสดงอารมณ์ความรู้สึกออกมาในแต่ละสถานการณ์อย่างถูกต้องตามกาลเทศะ (พระราชวรมนี, 2543) นอกจากนี้ ปรีชาเชิงอารมณ์ทางพุทธนั้นยังหมายรวมถึงสภาพจิตที่โยงไปถึงพฤติกรรมความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม เพราะอารมณ์หรือสภาพจิตนั้นอาศัยพฤติกรรมเป็นช่องทางสื่อสารการแสดงออก เมื่ออารมณ์หรือสภาพจิตได้รับการพัฒนาชี้ช่องทางขยายขอบเขต และปลดปล่อยด้วยปัญญาให้สื่อสารแสดงออกได้ผลดีด้วยพฤติกรรมทางกาย วาจา ก็นับได้ว่า ระบบความสัมพันธ์แห่งพฤติกรรม จิตใจและปัญญาเข้ามาประสานบรรจบเป็นองค์รวม ซึ่งเมื่อดำเนินไปอย่างถูกต้องก็จะอยู่ในภาวะสมดุล ให้เกิดผลดีทั้งแก่ตนเองและคนอื่น ตลอดจนสังคมและสิ่งแวดล้อมทั้งหมด (พระธรรมปิฎก, 2542)

เมื่อพิจารณาที่ละตัวแปรพบ ตัวแปรที่มีความสำคัญต่อปรีชาเชิงอารมณ์ของเด็กคือ การอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาแบบรักสนับสนุน และการอบรมสั่งสอนของครูแบบอบอุ่นโดยการ

อบรมเลี้ยงดูแบบรักสันทนจะหมายถึง การที่บิดามารดา ให้การปฏิบัติต่อบุตรด้วยความรักใคร่ เอาใจใส่ สนใจทุกข์สุข มีความใกล้ชิดกับบุตร โดยได้กระทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับบุตร สันทนช่วยเหลือ และให้ความสำคัญแก่บุตร(ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2528 : 5)

ส่วนการอบรมสั่งสอนแบบอบอุ่น คือ การที่ครูพูด หรือกระทำในลักษณะคำนึงถึงอารมณ์ ความรู้สึกของนักเรียน มีความเป็นกันเอง แสดงการยอมรับหรือชมเชย เมื่อนักเรียนทำดี และให้กำลังใจและช่วยเหลือ เมื่อนักเรียนมีปัญหา นักเรียนที่ได้รับการอบรมแบบรักและแบบอบอุ่นทั้งที่บ้านและโรงเรียน เด็กจะเกิดความรักและมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อบรม ซึ่งจะทำให้เด็กเชื่อฟังในสิ่งที่ผู้อบรมสั่งสอน และต้องการทำตามแบบอย่างที่ผู้อบรมแสดง การที่ผู้อบรมแสดงออกด้วยความรักและความอบอุ่นต่อเด็ก แสดงถึงการคำนึงถึงความรู้สึกและจิตใจของเด็ก และเป็นผู้ที่มีอารมณ์ในทางบวก ซึ่งเป็นลักษณะสำคัญของผู้ที่มีปรีชาเชิงอารมณ์ เด็กอาจซึมซับพฤติกรรมของผู้อบรม และทำตามจึงเอื้อต่อการมีปรีชาเชิงอารมณ์ในตัวเด็กด้วย

ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลวิจัยของลัดดาวัลย์ พรศรีสมุทร และวิลาสลักษณ์ ชั่ววัลลี (2524) ได้ศึกษาพบว่า นักเรียนวัยรุ่นในกรุงเทพฯ ที่รายงานว่าได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสันทนมากมีการอนุรักษ์วัฒนธรรมทางจิตใจ อาทิ ความเอื้อเฟื้อ ความกตัญญูทศเวที ความซื่อสัตย์ มีสัมมาคารวะ และยึดถือเรื่องบาปบุญในระดับสูงกว่านักเรียนที่รายงานว่า ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสันทนน้อย

2. จากสมมติฐาน 2 กล่าวว่า “นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา การอบรมสั่งสอนของครู และบิดามารดามีลักษณะทางพุทธแตกต่างกัน จะมีปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธ แตกต่างกัน” สมมติฐานนี้ได้คาดหมายว่า นักเรียนที่ได้รับการ อบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา (แบบรักสันทน และแบบพุทธ) การอบรมสั่งสอนของครู (แบบอบอุ่น และแบบใช้เหตุผล) และบิดามารดา จะมีลักษณะทางพุทธ (การปฏิบัติทางพุทธ) แตกต่างกัน จะมีปรีชาเชิงอารมณ์ทางพุทธแตกต่างกัน และนอกจากนี้ยังคาดหมายว่าจะพบปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในกลุ่มต่างๆ ในการเปลี่ยนแปลงปรีชาเชิงอารมณ์ทางพุทธโดยรวมและรายด้านของนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างด้วย

สำหรับปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระที่เดียว 3 ตัว แต่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระเพียง 2 ตัว ในการวิเคราะห์แต่ละครั้ง ซึ่งแสดงว่าในการพิจารณาปัจจัยที่ส่งผลต่อปรีชาเชิงอารมณ์ของเด็กนักเรียนที่คำนึงถึงปัจจัย 3 ด้าน คือ การเลี้ยงดูของบิดามารดา วิถีชีวิตทางพุทธศาสนาของบิดามารดา และการอบรมสั่งสอนของครู ให้พิจารณาเฉพาะตัวแปรอิสระทีละคู่ ว่าส่งผลต่อตัวแปรปรีชาเชิงอารมณ์หรือไม่ ก็เป็นการเพียงพอแล้ว ถ้าพิจารณาพร้อมกันทั้ง 3 ตัว จะไม่พบผลมากพอที่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้ง 3

สำหรับผลการวิจัยที่พบว่า นักเรียนที่บิดามารดามีวิถีชีวิตทางพุทธศาสนามาก และเลี้ยงดูบุตรแบบพุทธมาก มีปรีชาเชิงอารมณ์มากที่สุด เมื่อเทียบกับกลุ่มที่มีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งน้อย หรือน้อยทั้งสองอย่าง ก็เป็นไปได้ที่ว่า เด็กได้รับการสั่งสอนให้เกิดความรู้ความเข้าใจ และยอมรับที่จะปฏิบัติตามหลักคำสอนของพุทธศาสนาขั้นพื้นฐาน อันได้แก่ การบริจาคทาน การรักษาศีล 5 การฝึกสมาธิภาวนา และเด็กยังได้รับแบบอย่างที่ดีจากบิดามารดาในการปฏิบัติตามคำสอนทางพุทธศาสนา เห็นวิถีชีวิตที่สอดคล้องไปกับความเชื่อของบิดามารดาในเรื่องศาสนา ย่อมส่งผลต่อความสามารถในการใช้ปัญญารักษาสภาพจิตใจที่ดีงามของตน และแสดงออกเป็นพฤติกรรมที่เกื้อกูล และสร้างสรรค์ของเด็ก ซึ่งหมายถึงการมีปรีชาเชิงอารมณ์ของเด็กนั่นเอง

ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรณะ บรรจง และहरषा เลหาเสรีกุล (2537) ได้ทำการศึกษาแหล่งกำเนิดความเชื่อและการปฏิบัติทางพุทธศาสนาของนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลายถึงมัธยมศึกษาตอนต้น (ป.6 – ม.3) ทั้งในกรุงเทพฯ และ ต่างจังหวัด จำนวน 700 คน พบว่า นักเรียนที่รายงานว่าตนเองได้รับการอบรมเลี้ยงดูด้วยวิธีการสื่อสารเพื่อชักจูง 3 ขั้นตอน คือ 1. ชักจูงให้เด็กใกล้ชิดพุทธศาสนา 2. ช่วยให้เด็กเข้าใจหลักธรรม 3. ส่งเสริมสนับสนุนให้เด็กยอมรับและปฏิบัติตามหลักพุทธศาสนา ดังกล่าวจากครอบครัวในปริมาณมากเท่าใด จะเป็นผู้ที่มีความเชื่อทางพุทธ (รับรู้และยอมรับหลักคำสอนทางพุทธศาสนา) และการปฏิบัติทางพุทธ (ด้านให้ทานรักษาศีลและเจริญภาวนา) มากขึ้นเท่านั้น

เด็กนักเรียนที่ได้รับการอบรมสั่งสอนของครูแบบใช้เหตุผลร่วมกับพบเห็นตัวแบบจากบิดามารดาที่มีความเชื่อทางพุทธศาสนาแล้ว จะเป็นผู้ที่มีความสามารถคิดแบบมีเหตุผลในการพิจารณาตนเองและผู้อื่นได้เป็นอย่างดี สามารถเข้าใจความต้องการของผู้อื่น สามารถจัดการกับอารมณ์ของตนเองตามความเชื่อทางพุทธศาสนาได้ ซึ่งผลจากการที่ได้รับการอบรมสั่งสอนจากครูแบบใช้เหตุผลและได้รับตัวแบบจากบิดามารดาในเรื่องการปฏิบัติทางพุทธศาสนานี้ จะส่งผลให้เด็กนักเรียนนำแบบอย่างของบิดามารดาที่ได้รับตั้งแต่ต้นมาไตร่ตรอง ไคร่ครวญ และแสดงออกอย่างมีเหตุผลตามที่ได้รับมาจากครู อาจารย์ ซึ่งก็จะทำให้เด็กนักเรียนนั้นเป็นผู้ที่มีปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธได้เป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิบัติ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัจจัยด้านครอบครัว โรงเรียนและลักษณะทางพุทธของบิดามารดาที่เกี่ยวข้องกับปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการเสนอแนะไว้ ดังนี้

1. บุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก ควรจะคำนึงถึงวิธีการจัดประสบการณ์ปฐษาเชิง อารมณัณวพุททไม่ว่าจะออกมาในรูปของการพาไปฟังเทศน์จากภิกษุผู้ทรงคุณวุฒิในวันสำคัญ ต่าง ๆ มีการเชิญผู้ปกครองที่เป็นแบบอย่างในการอบรมเลี้ยงดูบุตรที่ประสบความสำเร็จของ การมีชีวิตครอบครัวที่มีความสุข มาเล่าประสบการณ์ให้นักเรียนฟัง เป็นต้น

2. ครอบครัวและโรงเรียนควรจะให้การดูแลเอาใจใส่ต่อเด็กให้มาก โดยพยายามสั่ง สอนชี้แนะความประพฤติ เป็นแบบอย่างอันดีให้แก่เด็ก ซึ่งจะเป็นการส่งผลให้เด็กมีความ พร้อมจะพัฒนาปฐษาเชิงอารมณัณวพุททต่อไป

3. ควรมีการฝึกอบรมครู-อาจารย์ และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองมีความรู้ ความเข้าใจในการอบรมเลี้ยงดู และเห็นความสำคัญของปฐษาเชิงอารมณัณวพุทท เพื่อใช้เป็น แรงกระตุ้นในการส่งเสริมให้เด็กมีปฐษาเชิงอารมณัณวพุททมากขึ้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

1. ในการวิจัยครั้งต่อไป การวิเคราะห์ข้อมูลควรใช้คะแนนดิบของกลุ่มตัวอย่างแทน คะแนนเฉลี่ย ซึ่งเทียบเท่าคะแนนเฉลี่ยรายข้อดังงานวิจัยนี้ จะทำให้เห็นภาพความแตกต่างได้ ชัดเจนขึ้น

2. ควรมีการศึกษาวิจัยในเชิงทดลอง ฝึกปฏิบัติจริง เพื่อใช้เป็นรูปแบบในการพัฒนา ปฐษาเชิงอารมณัณวพุทท รวมทั้งการติดตามและประเมินผลทางด้านปฐษาเชิงอารมณัณวพุทท และเสริมสร้างชุดฝึกอบรมปฐษาเชิงอารมณัณวพุททให้มีประสิทธิภาพ

3. ในการที่จะนำเครื่องมือหรือแบบวัด , แบบสอบถามของผู้ใดมาใช้ นั้น ควรที่จะ พิจารณาให้เหมาะสมกับงานวิจัยนั้น ควรที่จะหาต้นฉบับของเครื่องมือนั้นมาใช้ และต้องเป็น เครื่องมือที่มีประสิทธิภาพและมีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับของการทำวิจัย เพราะเมื่อนำมาใช้แล้ว จะได้ความหมายตรงกับตัวแปรที่ต้องการศึกษาอย่างแท้จริง และผลของการวิจัยที่ได้ก็จะไม่ผิด พลาดจากการศึกษาค้นคว้า

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. (2524). **สุขภาพจิตในโรงเรียน**. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการแนะแนว และจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พระเชมานันท์ภิกขุ. (2518). **ความหมายของชีวิต**. บรรยาย ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางเขน 14 สิงหาคม 2518 นนทบุรี : สถานสงเคราะห์หญิงปากเกร็ด กรมประชาสงเคราะห์ .
- คณะอนุกรรมการเฉพาะกิจเรื่องการศึกษาและอบรม.(2526).**ประมวลผลงานวิจัยในประเทศไทยเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กไทย**. กรุงเทพฯ :โครงการพัฒนาสังคมศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.
- คมเพชร จัตรสุกุล. (2542,กรกฎาคม - สิงหาคม). "ความเฉลียวฉลาดทางอารมณ์ : ปัจจัยส่งเสริมความสำเร็จในชีวิต", **วารสารจิตทางานปริทัศน์** 4(4) : 30 – 33.
- _____. (2542,กันยายน - ธันวาคม). " ความเฉลียวฉลาดทางอารมณ์ : ปัจจัยส่งเสริมความสำเร็จในชีวิต", **วารสารการศึกษาศาสตร์** 1(1) : 15 – 18.
- โครงการการปฏิรูปการฝึกหัดครู. (2529). **การศึกษาสภาพแวดล้อมในห้องเรียน พฤติกรรมของครูและพฤติกรรมของนักเรียน โรงเรียนประถมศึกษา**. โครงการพัฒนศึกษาอาเซียน ศูนย์พัฒนาแห่งชาติของประเทศไทย ทบวงมหาวิทยาลัยด้วยความช่วยเหลือจากรัฐบาลออสเตรเลีย.
- งามดา วณิชานนท์. (2537). **วารสารจิตวิทยา**. สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 1(1).
- จรรยา สุวรรณทัต และลัดดาวัลย์ เกษมเนตร. (2533). **ประมวลสังเคราะห์ผลงานวิจัยในประเทศไทยเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กไทย เล่ม 2**. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จรวพร กาญจนโชติ. (2536). **การปรับตัวและสุขภาพจิตของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒภาคใต้**. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาศาสตร์) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จอม ชุ่มช่วย. (2540,กรกฎาคม). "ความฉลาดทางอารมณ์". **วารสารศึกษาปฐมวัย** 1 (3) :

- ชนมน สุวงศ์. (2543). **ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูกับความฉลาดทางอารมณ์ของวัยรุ่นตอนต้น**. (เอกสารประกอบคำบรรยาย). กรุงเทพฯ : บรรยาย ณ ห้องบอลรูม ชั้น 9 โรงแรม MAXX
- ดวงเดือน พันธุมนาวินและเพ็ญแข ประจันปัจจนึก. (2520). **จริยธรรมของเยาวชนไทย**. รายงานการวิจัยฉบับที่ 21 กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2521). **ปัจจัยทางจิตวิทยากับความสันทัดทางภาษาไทย**. รายงานการวิจัยฉบับที่ 23 กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2523). " บิดามารดาปลูกฝังทัศนคติและนิสัยให้เด็กอย่างไร " **วารสารคหเศรษฐศาสตร์**. 24(4) : 34 - 44
- ดวงเดือน พันธุมนาวินและเพ็ญแข ประจันปัจจนึก. (2524).**ครอบครัวกับการอนุรักษ์วัฒนธรรมทาง จิตใจ**. รายงานการวิจัยฉบับที่ 25 กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ .
- ดวงเดือน พันธุมนาวินและเพ็ญแข ประจันปัจจนึก. (2524). **ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวกับสุขภาพจิตและจริยธรรมของนักเรียนวัยรุ่น**. รายงานการวิจัยฉบับที่ 26 กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ (2533). **ความเชื่อและการปฏิบัติทางพุทธศาสนาที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพจิตการทำงาน และจริยธรรมของคนไทย**. เสนอเพื่อขอรับทุนอุดหนุนการวิจัยจากสำนัก คณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (เอกสารโรเนียว).
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน อรพินทร์ ชูชม และงามตา วรินทร์านนท์ (2528). **ปัจจัยทางจิตวิทยาในวชนที่เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กของมารดาไทย**. รายงานการวิจัยฉบับที่ 32 กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ทศพร ประเสริฐสุข. (2542,สิงหาคม). " ความฉลาดทางอารมณ์กับการศึกษา". **วารสารพฤติกรรมศาสตร์** 5(1) : 19 – 35
- ทินวัฒน์ มฤคพิทักษ์ (2524). " กลไกสร้างความสำเร็จในชีวิต " **ลูกเล่น – ลูกฮา รวมป้าลูกฮา** โอเดียนสโตร์
- เทอดศักดิ์ เดชคง. (2542,เมษายน). "ความเฉลียวฉลาดทางอารมณ์กับการศึกษายุคใหม่". **วารสารการศึกษา** กทม. 22(7) : 12 - 16

- _____ (2542,มกราคม). ความเฉลียวฉลาดทางอารมณ์กับการศึกษายุคใหม่. *วารสารวิชาการ* 2(1) : 62 – 65
- เทอดศักดิ์ เดชคง (2543). *จากความฉลาดทางอารมณ์ สู่วิถีชีวิตและปัญญา*. กรุงเทพฯ : มติชน.
- นิมมวล อินทะชัย. (2532). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอัตมโนทัศน์กับการปรับตัวด้านสัมพันธภาพกับเพื่อนต่างเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนมัธยมศึกษาหญิงโรงเรียนมัธยมศึกษาชาย และโรงเรียนมัธยมศึกษาแบบสหศึกษา จังหวัดอุดรธานี*. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาศาสตร). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- บุญกอบ วิสมิตะนันท์.(2527). *ธรรมจริยาของครูไทยในภาคกลาง*. รายงานการวิจัยฉบับที่ 44 กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พระปัญญาพิสิภย์. (2507). *เดือนใจ*. กรุงเทพฯ : อรุณการพิมพ์.
- ผจงจิต อินทรสุวรรณ และคณะ (2545). *การสร้างและพัฒนามาตรวัดปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธศาสนาสำหรับวัยรุ่นไทย*. รายงานการวิจัยฉบับที่ 84. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. (2542). *E.Q. นั้นสำคัญไฉน*. (เอกสารคำบรรยาย) ภาคเรียนวิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). (2542,19 ตุลาคม). *สนทนาธรรมที่วัดญาณเวศก*. กรุงเทพฯ พระราชธรรมนิเทศ (2531). *พระธรรมนำชีวิต*. กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมพระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย วัดบวรนิเวศวิหาร
- พระราชวรมนี (ประยูร ชมมจิตโต). (2543).“*อีคิวในแนวทางพุทธศาสนา*.” ในอัจฉรา สุขารมณ์ วิลาสลักษณ์ ชั่ววัลลี และอรพินทร์ ชูชม(บรรณาธิการ). *รวมบทความทางวิชาการ EQ*. กรุงเทพฯ : DESKTOP
- พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตโต). (2536). *พระพุทธศาสนากับการพัฒนามนุษย์*. กรุงเทพฯ : สหธรรมมิก.
- พระพุทธรักษา (2533). *ความเป็นอุบาสกอุบาสิกาที่ท่านทั้งหลายยังไม่รู้จัก*. กรุงเทพฯ เพ็ญศรี วรสัมปติ. (2537). *ความสัมพันธ์ระหว่างความเครียด สติปัญญา และการสนับสนุนทางสังคมกับพฤติกรรมความเครียดในวัยรุ่นตอนต้น*. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษามหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- มยุรี จินตวัณ (2524). **อิทธิพลของลักษณะการอบรมเลี้ยงดูเด็กไทยที่มีต่อการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม**. ปรินญาณินพนธ์ ศศม. (ศิลปศาสตร์) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- ลัดดาวัลย์ พรศรีสมุทร และวิลาสลักษณ์ ชั่ววัลลี (2524). **ครอบครัวกับการอนุรักษ์วัฒนธรรมทางจิตใจของไทย**. รายงานการวิจัยฉบับที่ 25 กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- ลาดทองใบ ภูอภิรมย์. (2531). **บทบาทของครอบครัวในการป้องกันการติดยาเสพติดของเยาวชน** รายงานการวิจัยฉบับที่ 37 กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ล้นจี อมาตยกุล (2510). **อนุศาสน์เยาวชน** กรุงเทพฯ : มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- วันเพ็ญ พิศาลพงศ์. (2536). **การถ่ายทอดทางสังคม กับพัฒนาการของมนุษย์**. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิภา สุขกิจ. (2535, 10 มกราคม). รายงาน โรคเครียด. " ผลลัพธ์ทวนกระแสในสังคมไทยยุค".
มติชนรายวัน. หน้า 18
- วิจัยและพัฒนาวิชาชีพครู, กอง สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2523). **รายงานการสัมมนามาตรฐานวิชาชีพครู**. กรุงเทพฯ : คุรุสภา ลาดพร้าว.
- วิรัตน์ ปานศิลา.(2542). **การถ่ายทอดทางสังคมในการทำงาน จิตลักษณะและการรับรู้เกี่ยวกับบทบาท ที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการทำงานของบุคลากรสาธารณสุขระดับตำบลภาคเหนือในประเทศไทย**. ปรินญาณินพนธ์ วท.ด. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วีณา วโรตมะวิชัย. (2543). **สภาพแวดล้อมและปฏิสัมพันธ์เพื่อการเรียนรู้คณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง เชียงใหม่**. ภาควิชาประถมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ศรีธรรม ฐานะภูมิ. (2535). **พัฒนาการทางอารมณ์และบุคลิกภาพ**. กรุงเทพฯ : ชวนพิมพ์.
- ศรีเรือน แก้วกังวาล.(2518). **จิตวิทยาพัฒนาการ**. ภาควิชาจิตวิทยา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สมชาย ธีรชนกุล. (2526). **จิตวิทยาวัยรุ่น**. กรุงเทพฯ : โครงการตำรา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก. กรุงเทพฯ : พิมพ์.

- สมศรี ทองนุช. (2528). **ทัศนคติเกี่ยวกับค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียน มัธยมศึกษาปีที่ 5 จังหวัดสกลนคร**. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาศาสตร) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- การอบรมสั่งสอนของครูในยุคปัจจุบัน. (2522, มกราคม). **สยามรัฐ**. หน้า 12.
- สาโรช คำรัตน์. (2522). **สุขภาพจิตของผู้อยู่ในวัยเรียน**. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา กรุงเทพฯ : เจริญผล .
- สุจินต์ บริหารวนเขตต์. (2536). **ปรมาัตถธรรมสังเขป จิตสังเขป และภาคผนวก**. กรุงเทพฯ : ชวนพิมพ์.
- สุจินต์ ปรีชามารเถ. (2535). **สุขภาพจิตเบื้องต้น**. กรุงเทพฯ : ภาควิชาสุขศึกษาและพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุชีพ ปุญญานุภาพ. (2542, 24 มิถุนายน). **สนทนารธรรมที่สำนักงานพุทธศาสนิกสัมพันธ์แห่งโลก**. กรุงเทพฯ
- สุชีโว ภิกขุ (2532). **หลักพระพุทธศาสนา**. อันดับหนังสือเล่มที่ 2 กรุงเทพฯ : สภาการศึกษา มหามงกุฎราชวิทยาลัย
- สุดใจ เหล่าสุนทร (2525). **ความเข้าใจเกี่ยวกับการศึกษา**. อนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพ ดร.สุดใจ เหล่าสุนทร กรุงเทพฯ : จุฑารัตน์
- สุธา ธรรมมิตร (2504). **การอบรมศาสนาและศีลธรรมทางบ้าน**. ปรินญานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- สุพัตรา สุภาพ. (2536). **สังคมวิทยา**. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- _____. (2537). **สังคมและวัฒนธรรม**. คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำรวย วรเดชะคงคา. (2534). **ผลของการฝึกอบรมทางศาสนาที่มีต่อการพัฒนาจิตลักษณะของนักเรียนที่เข้าโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน ที่วัดม่วง เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร**. ปรินญานิพนธ์ วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อ้อมเดือน สดมณี. (2539, ธันวาคม). **ลักษณะทางพุทธศาสนาและจิตสังคมของครูมัธยมศึกษาที่เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนา**. รายงานการวิจัยฉบับที่ 58 กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อริยะ สุพรรณเกษ. (2542). **คัมภีร์อภิธรรมสมถะ**. กรุงเทพฯ : มหาจุฬาลงกรณ์วิทยาลัย

อำนวย ทะพิงค์แก และชยันต์ วรธนฤติ. (2522). “จริยธรรมในสังคมไทยในทัศนะของนักการศึกษา.” *รายงานการสัมมนาจริยธรรมในสังคมไทยปัจจุบัน*. สำนักงานคณะกรรมการศึกษาแห่งชาติ.

อินทรมนตรี, พระยา. (2523, ตุลาคม - ธันวาคม). “การศึกษาเกี่ยวกับจรรยาและศาสนา.”

Cooper R.K. & Sawaf, A. (1997). *Executive EQ intelligence in leadership and organization*. New York : Grosset & Putnum.

Dunn, J. Brown, J. ., Slomkowski, C., Telsa, C., & Youghblade, L. (1991). Young Childers' Understanding of other people's feelings and beliefs : Individaul differences And Their antecedents. *Child Development*, 62, 1352 –1366.

Eisenberg, N., Fabes, R.A., Carlo, G., Troyer, D., Speer, A. L., Karbon, M., & Switzer, G. (1992). The relations of maternal practices and characteristics to children's Vicarious emotional responsiveness. *Child Development*. 63, 583-620.

Frandsen, N. *Educational Psychology*. New York : McGraw – Hill Book Company. (1961).

Gibbs, N. (1995, October , 9). “ The EQ factors,” *Time*. P. 24 – 31.

Goleman, D. (1995). *Emotional intelligence*. New York : Bantamm Books.

_____. (1998). *Working with emotional intelligence*. New York : Bantam Books.

Greener, S.H. (1989). *The relationship between emotional predispositions, emotional coding and regulation skills and children's prosocial behavior*. Dissertation Abstract International, 59 –08, Section B, 4509.

Hoffman, M. L. (1970). Moral development . In P. H. Mussen (Ed.) *Carmichael's Manusl of Child Psychology , Vol. 2*. pp. 261 – 359. New York : John Wiley and Sons,

Mayer , J.D. & Salovey , P. (1997). “ What is emotional intelligence? ” In P. Salovey & D. J. Sluyter (eds.), *Emotional development and emotional intelligence*. Pp. 3 – 31. New York : Basic Books.

- McGuire, W.J. (1969). The nature of attitudes and attitudes change. In G.L. Linzey And E. Aronson (Eds.) *The Handbook of Social Psychology, Vol. III : The Individual and Social Context*. Second Edition. pp.136 – 314. Massachusetts. : Addison – Wesley Publishing Company.
- Thomas, D.L., Gecas, V., Weigert, A. and Rooney, E. (1974). *Family Socialization and the Adolescent*. Lexington, MA : D.C. Heath.
- Watson, R.I. and Lindgren, C.W (1979). *Psychology of the Child and the Adolescent*. Fourth Edition, New York : Macmillan Publishing Company.

ภาคผนวก

แบบสอบถาม

เรียน ท่านผู้ตอบแบบสอบถาม

ดิฉันนางสาวสุภาวรัตน์ แซ่ตั้ง เป็นนิสิตปริญญาโท สาขาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ ประยุกต์ สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ซึ่งกำลังอยู่ในระหว่างการทำปริญญาานิพนธ์เรื่อง “ ปัจจัยด้านครอบครัว โรงเรียนและลักษณะทางพุทธของบิดามารดาที่เกี่ยวข้องกับปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ”

ผู้ปกครองและนักเรียนเป็นผู้หนึ่งที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นตัวแทนของผู้ปกครอง และนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร ที่จะได้ร่วมกันให้ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธ ข้อมูลที่ได้จากผู้ปกครอง และนักเรียนอย่างครบถ้วนตามความเป็นจริงมากที่สุด จะช่วยให้ผลการวิจัยที่ได้รับมีความถูกต้อง และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธ ดังนั้นดิฉันจึงใคร่ขอความร่วมมือจากผู้ปกครองและนักเรียนในการตอบแบบสอบถาม ข้อมูลทั้งหมดที่ได้รับจะเก็บเป็นความลับเพื่อประโยชน์ในเชิงวิชาการเท่านั้น ดิฉันหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

รายละเอียดของแบบสอบถาม

แบบสอบถามฉบับนี้มี 5 ตอน ดังนี้

- ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธ
- ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการอบรมสั่งสอนของบิดามารดา
- ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับการอบรมสั่งสอนของครู
- ตอนที่ 5 แบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะทางพุทธของบิดามารดา

ขอแสดงความนับถือ

สุภาวรัตน์ แซ่ตั้ง

นิสิตปริญญาโท

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ตารางแสดงจำนวนข้อของปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธประกอบด้วยคุณลักษณะต่อไปนี้

- 1. ตนมีความสุข ประกอบด้วยคุณลักษณะส่วนบุคคลดังนี้ สุขภาพจิตดี มองโลกในแง่ดี รู้ให้อภัย เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา
- 2. สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ดี ประกอบด้วยคุณลักษณะที่สำคัญในความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับผู้อื่นดังนี้ ช่วยเหลือ-เสียสละ มีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ สามัคคี เห็นแก่ส่วนรวม
- 3. ทำงานได้ประสบความสำเร็จ ประกอบด้วยคุณลักษณะที่สำคัญในการทำงานร่วมกับผู้อื่นดังนี้ จันทะ มีความรับผิดชอบ ตรงต่อเวลา วางแผนการทำงาน รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น กล้าคิด กล้าแสดงออก

ตนเองมีความสุข	ข้อ	อยู่ร่วมกับผู้อื่น	ข้อ	ทำงาน	ข้อ
สุขภาพจิตดี	2	ช่วยเหลือ	19	จันทะ	11
มองโลกดี	17	เสียสละ	20	รับผิดชอบ	16
รู้ภัย	8	น้ำใจ	6	ตรงต่อเวลา	13
เมตตา	18	เอื้อเฟื้อ	7	วางแผน	15
กรุณา	4	สามัคคี	5	รับฟังความคิด	12
มุทิตา	1	เห็นแก่ส่วนรวม	9	กล้าคิด	14
อุเบกขา	3			กล้าแสดง	10

แบบสอบถามเบื้องต้น

คำแนะนำในการตอบ

ขอให้นักเรียนตอบโดยเติมข้อความลงในช่องว่างหรือทำเครื่องหมาย / ลงในช่อง () ที่ตรงกับความเป็นจริงของนักเรียน

โรงเรียนเขต..... ห้อง ป.6 /..... เลขที่.....

1. เพศ

() ชาย

() หญิง

2. ระดับการศึกษาของบิดา

() ต่ำกว่า ม.1

() ม. 1 – ม. 3

() มัธยมศึกษาตอนปลาย - ก่อนปริญญาตรี

() ตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป

3. ระดับการศึกษาของมารดา

() ต่ำกว่า ม.1

() ม. 1 – ม. 3

() มัธยมศึกษาตอนปลาย - ก่อนปริญญาตรี

() ตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป

4. อาชีพของบิดา

() รับราชการ

() ทำงานบริษัท

() ประกอบธุรกิจส่วนตัว

() รับจ้าง

() อื่น ๆ (ระบุ)

5. อาชีพของมารดา

() รับราชการ

() ทำงานบริษัท

() ประกอบธุรกิจส่วนตัว

() รับจ้าง

() อื่น ๆ (ระบุ)

แบบสอบถามวัดปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธ

คำแนะนำในการตอบ

ต่อไปนี้เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในชีวิตประจำวันของคนทั่ว ๆ ไป ให้นักเรียนอ่านคำบรรยายเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ละข้อ แล้วสำรวจตนเองว่า ถ้านักเรียนอยู่ในเหตุการณ์นั้น นักเรียนจะมีอารมณ์ความรู้สึกอย่างไร คิดอย่างไร และจะอย่างไร ทำเครื่องหมาย / ตอบตามความเป็นจริงคำถามละเพียง 1 แห่ง

1. นักเรียนเห็นเพื่อนได้รับรางวัลลูกกตัญญูในวันแม่ นักเรียนมีอารมณ์ความรู้สึกอย่างไร

- ☐ ยินดีด้วยมาก
- ☐ ยินดีด้วย
- ☐ เฉย ๆ
- ☐ ไม่พอใจ
- ☐ อิจฉา

นักเรียนคิดอย่างไร

- ☐ ต้องแสดงความยินดีด้วย
- ☐ ควรแสดงความยินดี
- ☐ ไม่แสดงอาการแต่อย่างใด
- ☐ น่าจะเป็นคนอื่นที่ได้
- ☐ คิดหาอุบายแกล้งเพื่อน

นักเรียนจะอย่างไร

- ☐ พุดแสดงความยินดี
- ☐ จะพุดแสดงความยินดี
- ☐ ไม่พุดด้วย
- ☐ พุดกับเพื่อนว่าไม่น่าเชื่อจะเป็นเธอได้
- ☐ พุดกระแทกกระแทกให้เธอไม่สบายใจ

2. นักเรียนยืนรอเข้าแถวซื้อขนมเป็นเวลานาน 10 นาที นักเรียนมีอารมณ์ความรู้สึกอย่างไร

- ☐ เข้าใจ
- ☐ ยอมรับ
- ☐ เฉย ๆ
- ☐ น่าเบื่อ
- ☐ ไม่พอใจ

นักเรียนคิดอย่างไร

- ☐ เป็นการสร้างนิสัยที่ดี
- ☐ นักเรียนคนอื่นก็เข้าคิวเหมือนเรา
- ☐ อยากทานก็ต้องรอ
- ☐ ซื้อทานวันหลัง
- ☐ หาโอกาสแซงคิว

นักเรียนจะอย่างไร

- ☐ ยืนเข้าแถวต่อไป
- ☐ บ่นกับตนเองว่านานจัง
- ☐ ฝากเพื่อนซื้อ และยืนรอรับอยู่ด้านนอก
- ☐ มองหาเพื่อนที่รู้จักและขอเข้าในตำแหน่งที่เพื่อนอยู่
- ☐ แกล้งทำเป็นไม่รู้ไม่ชี้ แล้วแซงคิว

3. นักเรียนเห็นเพื่อนสนิทถูกคุณครูทำโทษ เพราะไม่ส่งการบ้านเป็นประจำ นักเรียนมีอารมณ์ความรู้สึกอย่างไร

- ☐ เข้าใจ
- ☐ เฉย ๆ
- ☐ เห็นใจเพื่อน
- ☐ ไม่พอใจครู
- ☐ โกรธครู

นักเรียนคิดอย่างไร

- ☐ เขาน่าจะปรับตัวใหม่
- ☐ เขาได้รับผลจากการกระทำของเขาเอง
- ☐ เขาไม่น่าถูกทำโทษ
- ☐ ครูทำเกินไป
- ☐ คุณครูใจร้าย

นักเรียนจะอย่างไร

- ☐ เข้าไปแนะนำให้เขาทำตัวใหม่และช่วยสอนการบ้านให้
- ☐ ถามเขาว่าต้องการให้ช่วยเรื่องการบ้านไหม
- ☐ ให้ลอกการบ้าน
- ☐ รอดูสถานการณ์
- ☐ ตอว่าครูให้เขาฟัง

4. นักเรียนเห็นสุนัขเดินโซเซ และล้มลงด้วยอาการของการขาดอาหาร นักเรียนมีอารมณ์ความรู้สึกอย่างไร

- ☐ สงสาร
- ☐ เห็นใจ
- ☐ เฉย ๆ
- ☐ ไม่สนใจ
- ☐ รังเกียจ

นักเรียนคิดอย่างไร

- ☐ ต้องช่วยเหลือ
- ☐ ควรจะช่วยเหลือ
- ☐ ไม่ต้องไปสนใจมาก
- ☐ เสียเวลาของเรา
- ☐ ไม่เกี่ยวกับเรา

นักเรียนจะอย่างไร

- ☐ พาไปหาหมอ
- ☐ ซื้ออาหารให้กิน
- ☐ เดินและหยุดพักท่ายเล็กน้อย
- ☐ ยืนดูเฉย ๆ
- ☐ เดินผ่านไปเหมือนไม่เห็น

5. ในวันกีฬา เมื่อถึงเวลาประกวดกองเชียร์ นักเรียนทุกคนต้องร่วมมือกัน นักเรียนมีอารมณ์ความรู้สึกอย่างไร

- ☐ ยินดีมาก
- ☐ น่ายินดี
- ☐ เฉย ๆ
- ☐ ยุ่งยาก
- ☐ เบื่อหน่าย

นักเรียนคิดอย่างไร

- ☐ ทุกคนต้องพร้อมและสามัคคี
- ☐ น่าจะตั้งใจทำให้ดี
- ☐ ลองให้ความร่วมมือ
- ☐ ทำไปก็เท่านั้น
- ☐ แพ้อยอยู่แล้วตั้งแต่ยังไม่แข่ง

นักเรียนจะอย่างไร

- ☐ ร่วมร้องเพลงและทำจังหวะให้พร้อมเพรียงกัน

- ☐ ทำตามเมื่อรุ่นพี่บอก
- ☐ ทำตามคนอื่น ๆ ไป
- ☐ ร้องเพลงและตบมือตามความพอใจของตนเอง
- ☐ แอบหนีไปหลบไม่ขึ้นสแตนเชียร์

6. นักเรียนได้รับทราบข่าว เพื่อนนักเรียนในห้องเรียนคนหนึ่งอยู่โรงพยาบาล เนื่องจากปวดท้อง กระทันหัน อาจเป็นไส้ติ่งและต้องได้รับการผ่าตัด นักเรียนมีอาการความรู้สึกอย่างไร

- ☐ สงสาร
- ☐ เศร้าใจ
- ☐ ไม่สบายใจ
- ☐ เฉย ๆ
- ☐ สมน้ำหน้า

นักเรียนคิดอย่างไร

- ☐ ต้องไปเยี่ยม
- ☐ น่าจะไปดู
- ☐ ไม่น่าเลย
- ☐ เป็นเรื่องธรรมดา
- ☐ ยังดีไม่เป็นโรคที่หนักไปกว่านี้

นักเรียนจะได้อย่างไร

- ☐ ไปเยี่ยม
- ☐ โทรไปคุย
- ☐ ถามครวข่าวจากเพื่อนคนอื่น
- ☐ รอดูว่าเพื่อนเขาทำกันอย่างไร
- ☐ ทำเป็นไม่รู้เรื่อง

7. เพื่อนสนิทเอาดินสอสีมา ซึ่งคุณครูให้ส่งงานในวันนี้ ถ้าไม่เช่นนั้นจะโดนหักคะแนน จึงมาขอยืมดินสอสีจากนักเรียน นักเรียนมีอาการความรู้สึกอย่างไร

- ☐ เห็นใจ
- ☐ เข้าใจ
- ☐ เฉย ๆ
- ☐ เบื่อหน่าย
- ☐ หงุดหงิด

นักเรียนคิดอย่างไร

- ☐ คงจะลืมจริง ๆ

- ☐ ไม่น่าสืมเลย
- ☐ ไม่เคยคิดใส่ใจอะไรเลย
- ☐ วุ่นวาย
- ☐ น่าโดนหักคะแนน

นักเรียนจะอย่างไร

- ☐ ต้องให้ยืม
- ☐ ให้ยืมบางสี
- ☐ ให้ไปยืมเพื่อนคนอื่น
- ☐ ทำเป็นไม่ได้ยิน
- ☐ บอกว่าไม่ให้ยืม

8. เพื่อนทำงานขำนักเรียนหก ขณะที่รีบจะไปเข้าห้องน้ำ นักเรียนมีอาการความรู้สึกอย่างไร

- ☐ ให้อภัย
- ☐ เข้าใจ
- ☐ เฉย ๆ
- ☐ ไม่พอใจ
- ☐ โมโห

นักเรียนคิดอย่างไร

- ☐ คงไม่เจตนา
- ☐ น่าจะไม่ตั้งใจ
- ☐ จะรีบร้อนไปไหน
- ☐ ชุ่มช้ำ
- ☐ แย่มาก

นักเรียนจะอย่างไร

- ☐ เดินไปเอามาใหม่
- ☐ บอกให้เพื่อนไปหยิบมาให้ใหม่
- ☐ ต่อว่า
- ☐ โวยวาย
- ☐ แก้ก้นวันหลัง

9. นักเรียนและเพื่อน ๆ สลับกันติววิชาที่แต่ละคนถนัด แต่ก็มีนักเรียนบางคนที่ไม่เก่งวิชาใดเลย จึงนั่งฟังอย่างเดียว พอถึงคราวที่นักเรียนเป็นผู้ติวบ้าง นักเรียนมีอาการความรู้สึกอย่างไร

- ☐ ยินดี

- ☐ ภูมิใจ
- ☐ เฉย ๆ
- ☐ ไม่พอใจ
- ☐ เจ็บใจ

นักเรียนคิดอย่างไร

- ☐ จะดิวให้เต็มที่
- ☐ จะดิวให้เฉพาะเพื่อนที่ออกมาสลับกันดิว
- ☐ จะให้ความรู้เท่าที่เขาให้
- ☐ จะเก็บอะไรดี ๆ ไว้บ้าง
- ☐ จะไม่ดิว

นักเรียนจะทำอย่างไร

- ☐ ดิวให้เต็มที่
- ☐ ดิวตามที่รู้
- ☐ ดิวเฉพาะที่เพื่อนถาม
- ☐ ดิวพอเป็นพิธี
- ☐ ไม่ดิว

10. คุณครูให้นักเรียนออกมารายงานข่าวประจำวัน พร้อมทั้งสรุปความคิดเห็น นักเรียนมีอารมณ์ความรู้สึกอย่างไร

- ☐ ยินดี
- ☐ พอใจ
- ☐ เฉย ๆ
- ☐ ไม่ชอบ
- ☐ เบื่อหน่าย

นักเรียนคิดอย่างไร

- ☐ ดีเป็นการฝึกการกล้าแสดงออก
- ☐ ทำให้กระตือรือร้น
- ☐ มองไม่เห็นความสำคัญ
- ☐ ไม่มีความจำเป็น
- ☐ ครูชี้แจงสอนเลยให้นักเรียนออกมาพูด

นักเรียนจะทำอย่างไร

- ☐ ออกไปพูดด้วยความพร้อมและมั่นใจ
- ☐ ออกไปอ่านข่าวตามที่เตรียมมา

- ☐ ไปขอข่าวเพื่อนและพูดตื๋ยวั้น
- ☐ ให้ครูเลือกข่าวให้จะได้ออกไปพูด
- ☐ บอกว่าลืมเอามาจะได้ไม่ต้องพูด

11. คุณครูให้การบ้านคณิตศาสตร์ 5 ข้อ นักเรียนตั้งใจไว้ว่าจะทำให้เสร็จก่อน จึงจะไปเล่น แต่เพื่อนมาชวนเสียก่อน นักเรียนมีอารมณ์รู้สึกอย่างไร

- ☐ ไม่สบายใจ
- ☐ เฉย ๆ
- ☐ ลังเลใจ
- ☐ พอใจ
- ☐ ดีใจ

นักเรียนคิดอย่างไร

- ☐ การบ้านสำคัญกว่า
- ☐ อย่าไปสนใจคำเพื่อนชวน
- ☐ น่าจะไปเล่น
- ☐ ต่อยกลับมาทำก็ได้
- ☐ เล่นสนุกกว่าทำการบ้าน

นักเรียนจะทำอย่างไร

- ☐ ทำให้เสร็จก่อน
- ☐ ทำให้เสร็จบางส่วน
- ☐ บอกว่ารอก่อน
- ☐ เดินตามไปที่หลัง
- ☐ ไปทันที

12. นักเรียนแบ่งงานในกลุ่มให้เพื่อนทำ แต่มีเพื่อนคนหนึ่งเสนอว่า ควรให้ทุกคนร่วมตัดสินใจ และเสนอข้อคิดเห็นก่อน นักเรียนมีอารมณ์ความรู้สึกอย่างไร

- ☐ ยินดี
- ☐ น่าจะดี
- ☐ เฉย ๆ
- ☐ ไม่พอใจ
- ☐ น่าเบื่อ

นักเรียนคิดอย่างไร

- ☐ ยอมรับฟังความคิดเห็น
- ☐ น่าจะเห็นด้วย

- ☐ รอดูสถานการณ์
- ☐ ไม่พอใจ
- ☐ แย่มาก

นักเรียนจะอย่างไร

- ☐ จัดและทำตามข้อเสนอแนะ
- ☐ น่าจะยึดหลักเสียงส่วนใหญ่
- ☐ ทำเป็นเฉย ๆ ไม่สนใจ
- ☐ ไม่เข้าร่วมประชุมกลุ่ม
- ☐ เดินออกไปจากกลุ่ม

13. เพื่อนจะรีบไปธุระวันนี้ แต่เป็นเวอร์ จึงมาขอแลกเวอร์กับนักเรียน นักเรียนมีอารมณ์ความรู้สึกอย่างไร

- ☐ เห็นใจ
- ☐ เข้าใจ
- ☐ ไม่เป็นไร
- ☐ แย่จัง
- ☐ วุ่นวาย

นักเรียนคิดอย่างไร

- ☐ ต้องช่วยเหลือ
- ☐ น่าจะช่วยเหลือได้
- ☐ น่าจะไปแลกเวอร์กับเพื่อนคนอื่น
- ☐ จะไม่เปลี่ยนให้
- ☐ ไม่สนใจ

นักเรียนจะอย่างไร

- ☐ ทำแทนให้ไม่ต้องแลก
- ☐ แลกเวอร์ให้
- ☐ ให้ไปแลกเวอร์กับเพื่อนคนอื่นก่อน
- ☐ บอกว่าไม่เปลี่ยนให้
- ☐ แกล้งทำเป็นไม่ได้ยิน

14. ครูให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ของวัยรุ่นไทยในปัจจุบัน นักเรียนมีอารมณ์ความรู้สึกอย่างไร

- ☐ เต็มใจ
- ☐ ชอบ

- ☐ เคย ๆ
- ☐ เบื่อหน่าย
- ☐ รำคาญ

นักเรียนคิดจะทำอย่างไร

- ☐ เป็นสิ่งที่ดีที่คุณครูกระตุ้นให้นักเรียนได้คิด
- ☐ เป็นเรื่องที่น่าสนใจ
- ☐ รอให้เพื่อนคิดก่อน
- ☐ เสียเวลาที่จะคิด
- ☐ ไม่อยากคิดอะไรทั้งสิ้น

นักเรียนจะทำอย่างไร

- ☐ ตอบอย่างมั่นใจ
- ☐ ตอบตามที่เข้าใจ
- ☐ รอให้เพื่อนตอบก่อน
- ☐ ให้ครูเรียกก่อนจึงตอบ
- ☐ ไม่ตอบ

15. คุณครูให้นักเรียนเขียนบรรยายถึงอนาคตว่า นักเรียนกฝันอยากเป็นอาชีพอะไร และนักเรียนจะประพฤติปฏิบัติตนอย่างไร จึงจะก้าวไปสู่ความฝันของนักเรียนได้สำเร็จ นักเรียนมีอารมณ์ความรู้สึกอย่างไร

- ☐ ดีใจ
- ☐ ชอบ
- ☐ เคย ๆ
- ☐ ไม่พอใจ
- ☐ เบื่อหน่าย

นักเรียนคิดอย่างไร

- ☐ ต้องสร้างจุดมุ่งหมายในชีวิต
- ☐ ต้องหาข้อมูลก่อน
- ☐ น่าจะไปถามเพื่อนก่อน
- ☐ ไม่น่าคิดเป็นเรื่องของอนาคต
- ☐ ถึงเวลาก็รู้เอง

นักเรียนจะทำอย่างไร

- ☐ ขยันและตั้งใจเรียน
- ☐ ปรึกษาพ่อแม่ หรือครู
- ☐ ถามเพื่อน

- ☐ เรียนไปตามปกติ
- ☐ ไม่ต้องทำอะไรไปตามดวง

16. วันนี้คุณครูให้นักเรียนออกมารายงานหน้าชั้นเรียน บังเอิญนักเรียนปวดศีรษะ แต่ก็ยังต้องมาโรงเรียน นักเรียนมีอาการความรู้สึกอย่างไร

- ☐ ดีใจที่มาโรงเรียน
- ☐ สบายใจ
- ☐ เฉย ๆ
- ☐ ไม่ชอบ
- ☐ ไม่พอใจ

นักเรียนคิดอย่างไร

- ☐ ต้องรับผิดชอบ
- ☐ เป็นหน้าที่
- ☐ คงทำได้ไม่ดี
- ☐ คิดว่าทำได้ไม่ดีแน่
- ☐ เบื่อหน่าย

นักเรียนจะทำอย่างไร

- ☐ ทำให้ดีที่สุด
- ☐ ลองพยายามดู
- ☐ พุดเท่าที่จะทำได้
- ☐ พุดให้เสร็จ ๆ ไป
- ☐ ไม่นำมาเลย

17. นักเรียนมีเพื่อนคนหนึ่งที่ชอบพูดจากระทบกระทั่ง นักเรียนมีอาการความรู้สึกอย่างไร

- ☐ เข้าใจ
- ☐ เห็นใจ
- ☐ เฉย ๆ
- ☐ ไม่พอใจ
- ☐ เบื่อหน่าย

นักเรียนคิดอย่างไร

- ☐ เขาน่าจะปรับปรุงตัวเองได้
- ☐ เขาเป็นคนแบบนี้เอง
- ☐ เขาไม่ระวังคำพูด
- ☐ เขานิสัยไม่ดี

☐ เขาคงแก้กันเสียไม่ได้

นักเรียนจะอย่างไร

☐ คบต่อไปและบอกให้เขารู้ตัว

☐ มองหาสิ่งดีในตัวเขาแทน

☐ คบเท่าที่จำเป็น

☐ ไม่พยายามสนิทกับเขา

☐ ไม่คบกับเขา

18. ในห้องเรียนของนักเรียน มีเพื่อนคนหนึ่งแสดงตนเป็นผู้มีอำนาจอิทธิพลในชั้นเรียน ชอบแกล้งเพื่อน แต่มาวันหนึ่งเขานั่งร้องไห้ เพราะมีปัญหาทางบ้าน พ่อแม่ทะเลาะกัน นักเรียนมีอาการความรู้สึกอย่างไร

☐ เห็นใจ

☐ เข้าใจ

☐ เฉย ๆ

☐ ไม่สนใจ

☐ สมน้ำหน้า

นักเรียนคิดอย่างไร

☐ ช่วยเหลือเขา

☐ น่าจะเข้าไปถาม

☐ ดูเหตุการณ์ก่อน

☐ ไม่ใช่เรื่องของเรา

☐ เสียใจชะงักก็ดี

นักเรียนจะอย่างไร

☐ เข้าไปปลอบและคุยด้วย

☐ ถามว่ามีอะไรให้ฉันช่วยไหม

☐ ไม่รับรู้กับเรื่องราวที่เกิดขึ้น

☐ เดินผ่านแล้วมองด้วยสายตาสะใจ

☐ หัวเราะเยาะ

19. นักเรียนเห็นคุณครูถือของที่เอาลงมาจากรถหลายอย่าง นักเรียนมีอาการความรู้สึกอย่างไร

☐ สงสารครู

☐ เห็นใจครู

☐ เฉย ๆ

☐ ไม่ชอบ

☐ น่าเบื่อ

นักเรียนคิดจะทำอย่างไร

- ☐ ต้องเข้าไปช่วย
- ☐ น่าจะเข้าไปช่วย
- ☐ รอคูสถานการณ์
- ☐ จะช่วยแค่คนเดียว
- ☐ นั่นคือเรื่องส่วนตัวของคุณครู

นักเรียนจะทำอย่างไร

- ☐ รีบเข้าไปช่วย
- ☐ บอกคุณครูว่าหนูช่วยด้วยค่ะ
- ☐ ช่วยยกแต่ทำช้า ๆ
- ☐ ไปเรียกเพื่อนให้มาช่วยคุณครูด้วย
- ☐ รอให้คุณครูเรียกก่อน จึงช่วยยกของให้

20. นักเรียนได้ที่นั่งก่อนอยู่แล้ว ในขณะที่เห็นน้องอนุบาลขึ้นรถประจำทางสายเดียวกันกับนักเรียน แต่น้องอนุบาลต้องยืนบนรถประจำทาง นักเรียนมีอารมณ์ความรู้สึกอย่างไร

- ☐ สงสาร
- ☐ เห็นใจ
- ☐ เฉย ๆ
- ☐ รำคาญ
- ☐ เบื่อหน่าย

นักเรียนคิดจะทำอย่างไร

- ☐ ต้องลุกให้นั่ง
- ☐ จะให้นั่งด้วยกัน
- ☐ รอคูสถานการณ์
- ☐ จะมองออกนอกหน้าต่าง
- ☐ จะนั่งหลับ

นักเรียนจะทำอย่างไร

- ☐ ลุกให้นั่ง
- ☐ เอาน้องอนุบาลนั่งข้าง ๆ ด้วย
- ☐ รอให้คนอื่นลุกก่อน
- ☐ แกล้งทำเป็นมองไม่เห็น
- ☐ นั่งหลับตา

แบบสอบถามวัดการอบรมเลี้ยงดูเด็กแบบรักสนับสนุน ชุดที่ 1

คำแนะนำในการตอบ

เมื่ออ่านข้อความนี้แล้ว โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ตรงกับความรู้สึกที่เป็นจริง
เพียง 1 แห่ง จากที่ให้ไว้ 6 คำตอบ

1. พ่อแม่แสดงให้เห็นว่าคุณรักลูกมาก

.....

จริงที่สุด

จริง

ค่อนข้างจริง

ค่อนข้างไม่จริง

ไม่จริง

ไม่จริงเลย
2. พ่อแม่ชอบพูดคุยหยอกล้อฉันกับเพื่อนกับลูก

.....

จริงที่สุด

จริง

ค่อนข้างจริง

ค่อนข้างไม่จริง

ไม่จริง

ไม่จริงเลย
3. พ่อแม่ต้องการให้ลูกมีส่วนร่วมในกิจกรรมแทบทุกอย่าง

.....

จริงที่สุด

จริง

ค่อนข้างจริง

ค่อนข้างไม่จริง

ไม่จริง

ไม่จริงเลย
4. พ่อแม่เอาใจใส่ดูแลทุกข์สุขของลูกอยู่เสมอ

.....

จริงที่สุด

จริง

ค่อนข้างจริง

ค่อนข้างไม่จริง

ไม่จริง

ไม่จริงเลย
5. พ่อแม่มักแสดงให้เห็นว่าคุณทำนุใจในตัวลูกมาก

.....

จริงที่สุด

จริง

ค่อนข้างจริง

ค่อนข้างไม่จริง

ไม่จริง

ไม่จริงเลย
6. พ่อแม่ให้คำปรึกษาหรือคำแนะนำแก่ลูกเสมอ

.....

จริงที่สุด

จริง

ค่อนข้างจริง

ค่อนข้างไม่จริง

ไม่จริง

ไม่จริงเลย
7. พ่อแม่พูดคุยกับลูกด้วยเสียงไพเราะนุ่มนวล

.....

จริงที่สุด

จริง

ค่อนข้างจริง

ค่อนข้างไม่จริง

ไม่จริง

ไม่จริงเลย
8. พ่อแม่ช่วยผ่อนคลายความทุกข์ ความกังวลของลูก

.....

จริงที่สุด

จริง

ค่อนข้างจริง

ค่อนข้างไม่จริง

ไม่จริง

ไม่จริงเลย
9. พ่อแม่ไม่เคยแสดงให้เห็นว่าคุณรักลูกมากเพียงใด

.....

จริงที่สุด

จริง

ค่อนข้างจริง

ค่อนข้างไม่จริง

ไม่จริง

ไม่จริงเลย

10. พ่อแม่มักเห็นลูกดีกว่าคนอื่น

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

แบบสอบถามวัดการอบรมเลี้ยงดูเด็กแบบพุทธ ชุดที่ 2

คำแนะนำในการตอบ

เมื่ออ่านข้อความนี้แล้ว โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ตรงกับความรู้สึกที่เป็นจริง
เพียง 1 แห่ง จากที่ให้ไว้ 6 คำตอบ

1. พ่อแม่ไม่มีเวลาพาลูกไปทำบุญที่วัด

.....

จริงที่สุด

จริง

ค่อนข้างจริง

ค่อนข้างไม่จริง

ไม่จริง

ไม่จริงเลย
2. พ่อแม่ใช้ลูกไปซื้อเบียร์หรือเหล้าให้ท่าน

.....

จริงที่สุด

จริง

ค่อนข้างจริง

ค่อนข้างไม่จริง

ไม่จริง

ไม่จริงเลย
3. พ่อแม่ชี้नाให้ลูกชมรายการปฏิบัติธรรมทางโทรทัศน์ ซึ่งมีเด็ก ๆ เข้าร่วมฝึกสมาธิด้วย

.....

จริงที่สุด

จริง

ค่อนข้างจริง

ค่อนข้างไม่จริง

ไม่จริง

ไม่จริงเลย
4. พ่อแม่เปิดเทปธรรมะให้ลูกฟังบ่อยครั้ง

.....

จริงที่สุด

จริง

ค่อนข้างจริง

ค่อนข้างไม่จริง

ไม่จริง

ไม่จริงเลย
5. พ่อแม่เรียกลูกให้มาร่วมใส่บาตรพระสงฆ์ด้วยทุกครั้งที่มีโอกาส

.....

จริงที่สุด

จริง

ค่อนข้างจริง

ค่อนข้างไม่จริง

ไม่จริง

ไม่จริงเลย
6. พ่อแม่ให้ลูกช่วยเหลือและเตรียมสิ่งของใส่บาตรด้วยตนเอง

.....

จริงที่สุด

จริง

ค่อนข้างจริง

ค่อนข้างไม่จริง

ไม่จริง

ไม่จริงเลย
7. พ่อแม่นำลูกรักษาศีล 5 ข้อ อย่างเคร่งครัดในโอกาสวันสำคัญทางศาสนา เช่น วันวิสาขบูชา

.....

จริงที่สุด

จริง

ค่อนข้างจริง

ค่อนข้างไม่จริง

ไม่จริง

ไม่จริงเลย
8. พ่อแม่ไม่กล้าทำผิดศีล เพราะกลัวลูกจะเลียนแบบ

.....

จริงที่สุด

จริง

ค่อนข้างจริง

ค่อนข้างไม่จริง

ไม่จริง

ไม่จริงเลย
9. พ่อแม่นำลูกสวดมนต์ไหว้พระก่อนเข้านอนทุกคืน

.....

จริงที่สุด

จริง

ค่อนข้างจริง

ค่อนข้างไม่จริง

ไม่จริง

ไม่จริงเลย

10. พ่อแม่สอนลูกไม่ให้ทำร้ายสัตว์แม้แต่แมลงเล็ก ๆ

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

แบบสอบถามวัดการอบรมสั่งสอนของครูแบบความอบอุ่น ชุดที่ 1

คำแนะนำในการตอบ

เมื่อนักเรียนอ่านข้อความแล้ว โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ตรงกับความรู้สึกของนักเรียนที่เป็นจริงเกี่ยวกับครูทุกคนที่สอนนักเรียนขณะนี้ เพียง 1 แห่ง จากที่ให้ไว้ 6 คำตอบ

1. ครูส่วนมากหวังดีต่อฉันมาก

.....

จริงที่สุด

จริง

ค่อนข้างจริง

ค่อนข้างไม่จริง

ไม่จริง

ไม่จริงเลย
2. ครูส่วนมากไม่เคยพูดเล่นกับฉันเลย

.....

จริงที่สุด

จริง

ค่อนข้างจริง

ค่อนข้างไม่จริง

ไม่จริง

ไม่จริงเลย
3. ครูส่วนมากแสดงความดีใจเมื่อฉันมีเรื่องเข้าไปปรึกษา

.....

จริงที่สุด

จริง

ค่อนข้างจริง

ค่อนข้างไม่จริง

ไม่จริง

ไม่จริงเลย
4. ครูส่วนมากชอบให้ฉันมีส่วนร่วมงานโรงเรียนเหมือนครู

.....

จริงที่สุด

จริง

ค่อนข้างจริง

ค่อนข้างไม่จริง

ไม่จริง

ไม่จริงเลย
5. ครูส่วนมากไม่สนใจฉัน

.....

จริงที่สุด

จริง

ค่อนข้างจริง

ค่อนข้างไม่จริง

ไม่จริง

ไม่จริงเลย
6. ครูส่วนมากแสดงให้เห็นว่าครูภูมิใจที่มีนักเรียนอย่างฉัน

.....

จริงที่สุด

จริง

ค่อนข้างจริง

ค่อนข้างไม่จริง

ไม่จริง

ไม่จริงเลย
7. ครูส่วนมากพูดกับฉันด้วยวาจาที่น่ารักน่าฟัง

.....

จริงที่สุด

จริง

ค่อนข้างจริง

ค่อนข้างไม่จริง

ไม่จริง

ไม่จริงเลย
8. ครูส่วนมากทำให้ฉันท้อใจ

.....

จริงที่สุด

จริง

ค่อนข้างจริง

ค่อนข้างไม่จริง

ไม่จริง

ไม่จริงเลย
9. ครูส่วนมากยกย่องชมเชยนักเรียนที่ประพฤติดีต่อหน้าเพื่อนเสมอ

.....

จริงที่สุด

จริง

ค่อนข้างจริง

ค่อนข้างไม่จริง

ไม่จริง

ไม่จริงเลย

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
10. ครูส่วนมากช่วยเหลือนักเรียนที่ทำแบบฝึกหัดไม่ค่อยได้					
.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

แบบสอบถามวัดการอบรมสั่งสอนของครูแบบใช้เหตุผล ชุดที่ 2

คำแนะนำในการตอบ

เมื่อนักเรียนอ่านข้อความแล้ว โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ตรงกับความรู้สึกของนักเรียนที่เป็นจริงเกี่ยวกับครูทุกคนที่สอนนักเรียนขณะนี้ เพียง 1 แห่ง จากที่ให้ไว้ 6 คำตอบ

1. ครูส่วนมากจะอธิบายเหตุผลให้นักเรียนทราบก่อนลงโทษ

.....

จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย
2. ครูส่วนมากให้รางวัลนักเรียนตามความชอบใจของครู ถ้านักเรียนคนนั้นเป็นคนโปรดของครู

.....

จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย
3. ครูส่วนมากมีข้อตกลงกับนักเรียนก่อนว่า นักเรียนทำอย่างไรจึงจะถูกลงโทษ

.....

จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย
4. ครูส่วนมากกำหนดไว้ให้นักเรียนทราบว่าทำอย่างไรจึงจะได้รางวัล

.....

จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย
5. ครูส่วนมากมีอารมณ์ค้างมาจากที่อื่นจะมาพาลดูและลงโทษนักเรียนเสมอ

.....

จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย
6. ครูส่วนมากมีเหตุผลว่าการให้นักเรียนรู้จักให้เหตุผลเป็นการดี

.....

จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย
7. ครูส่วนมากดักเตือนมากกว่าจะลงโทษทันทีเมื่อฉันทำผิด

.....

จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย
8. ครูส่วนมากรอฟังคำชี้แจงของนักเรียนก่อนที่จะตัดสินลงโทษ

.....

จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

9. ฉันคิดว่าครูส่วนมากมีเหตุผลดีเสมอ

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

10. ฉันไม่ทราบว่าการทำความผิดอย่างเดียวกันกับเพื่อน ซึ่งเพื่อนเป็นคนโปรดของครู ครูจะลงโทษหรือให้รางวัลฉัน

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

แบบสอบถามวัดความเชื่อทางพุทธศาสนา ชุดที่ 1

คำแนะนำในการตอบ

เมื่ออ่านข้อความนี้แล้ว โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ตรงกับความรู้สึกที่เป็นจริง
เพียง 1 แห่ง จากที่ให้ไว้ 6 คำตอบ

1. ฉันเชื่อว่าการปฏิบัติตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าจะทำให้ฉันมีความสุขอย่างแท้จริง

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
2. พระสงฆ์บางรูปได้ช่วยให้ฉันใกล้ชิดและศรัทธาในศาสนามากยิ่งขึ้น

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
3. ฉันเชื่อว่ามนุษย์เราเมื่อตายแล้วก็จบสิ้นเพียงแค่นั้น

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
4. ความเชื่อที่ว่า "ชีวิตเป็นทุกข์" เป็นการมองโลกในแง่ร้าย และเป็นเรื่องเหลวไหล

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
5. ฉันเชื่อว่าบุญกุศลเป็นสิ่งเดียวที่ฉันสามารถนำติดตัวไปได้ทุกภพทุกชาติ

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
6. ฉันเชื่อว่านรกสวรรค์และภพภูมิต่างๆ เป็นเรื่องมกมาย

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
7. พระพุทธเจ้ามีความสำคัญต่อชีวิตของฉัน

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
8. ฉันเป็นคนดีได้โดยไม่จำเป็นต้องสนใจคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
9. การพัฒนาตนเองเพื่อเข้านิพพาน เป็นสิ่งที่เกินความพยายามของมนุษย์

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

10. ฉันซาบซึ้งในความเมตตาของพระพุทธเจ้าต่อมวลมนุษย์

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

แบบสอบถามวัดการปฏิบัติทางพุทธศาสนา ชุดที่ 2

คำแนะนำในการตอบ

เมื่ออ่านข้อความนี้แล้ว โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ตรงกับความรู้สึกที่เป็นจริง
เพียง 1 แห่ง จากที่ให้ไว้ 6 คำตอบ

1. ฉันพร้อมที่จะหยุดปด ถ้าคำพูดนั้นจะช่วยให้ฉันได้รับประโยชน์

.....

จริงที่สุด

จริง

ค่อนข้างจริง

ค่อนข้างไม่จริง

ไม่จริง

ไม่จริงเลย
2. ฉันเห็นว่าการสวดมนต์ให้ไว้พระก่อนเข้านอน เป็นการกระทำที่ไร้สาระ

.....

จริงที่สุด

จริง

ค่อนข้างจริง

ค่อนข้างไม่จริง

ไม่จริง

ไม่จริงเลย
3. คงต้องรอให้ร่ำรวยกว่านี้ก่อน ฉันจึงจะทำบุญให้ทานแก่ผู้อื่น

.....

จริงที่สุด

จริง

ค่อนข้างจริง

ค่อนข้างไม่จริง

ไม่จริง

ไม่จริงเลย
4. ฉันดื่มสุรา/ หรือเบียร์ โดยไม่สนใจว่าจะผิดศีลหรือไม่

.....

จริงที่สุด

จริง

ค่อนข้างจริง

ค่อนข้างไม่จริง

ไม่จริง

ไม่จริงเลย
5. ฉันไม่คิดว่าการทำสมาธิจะให้ประโยชน์อะไรแก่ฉันได้

.....

จริงที่สุด

จริง

ค่อนข้างจริง

ค่อนข้างไม่จริง

ไม่จริง

ไม่จริงเลย
6. การแอบหยิบของราคาเพียงเล็กน้อยจากร้านค้า ไม่น่าจะเป็นความผิด เพราะเจ้าของร้านได้กำไรจากสินค้าอื่น ๆ มากอยู่แล้ว

.....

จริงที่สุด

จริง

ค่อนข้างจริง

ค่อนข้างไม่จริง

ไม่จริง

ไม่จริงเลย
7. ฉันชอบแนะนำให้คนอื่นอ่านหนังสือเกี่ยวกับพุทธศาสนา

.....

จริงที่สุด

จริง

ค่อนข้างจริง

ค่อนข้างไม่จริง

ไม่จริง

ไม่จริงเลย
8. ฉันจะอาฆาตเคียดแค้นคนที่งใจทำให้ฉันเจ็บช้ำน้ำใจ

.....

จริงที่สุด

จริง

ค่อนข้างจริง

ค่อนข้างไม่จริง

ไม่จริง

ไม่จริงเลย

9. การตกปลาเป็นเกมกีฬาที่น่าตื่นเต้น

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

10. ฉันจะคำนึงถึงเรื่องบาปบุญก่อนตัดสินใจกระทำการหนึ่งสิ่งใดเสมอ

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

แบบสอบถามวัดวิถีชีวิตทางพุทธศาสนา ชุดที่ 3

คำแนะนำในการตอบ

เมื่ออ่านข้อความนี้แล้ว โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ตรงกับความรู้สึกที่เป็นจริง
เพียง 1 แห่ง จากที่ให้ไว้ 6 คำตอบ

1. ฉันชอบที่จะไปเที่ยวตามวัดวาอารามมากกว่าสถานที่อื่น ๆ

.....

จริงที่สุด

จริง

ค่อนข้างจริง

ค่อนข้างไม่จริง

ไม่จริง

ไม่จริงเลย
2. ฉันมักจะระลึกถึงพระพุทธ พระธรรม หรือพระสงฆ์เมื่อผ่านสถานที่ทางศาสนา

.....

จริงที่สุด

จริง

ค่อนข้างจริง

ค่อนข้างไม่จริง

ไม่จริง

ไม่จริงเลย
3. อาชีพของฉันไม่ว่าในปัจจุบันหรืออนาคต ต้องเป็นอาชีพที่ไม่ทำให้ฉันผิดศีล เช่น ไม่ต้องฆ่าสัตว์ ไม่ต้องโกหก

.....

จริงที่สุด

จริง

ค่อนข้างจริง

ค่อนข้างไม่จริง

ไม่จริง

ไม่จริงเลย
4. ฉันใช้เวลาส่วนใหญ่ในชีวิตไปในการทำความคิดและทำบุญสุนทาน

.....

จริงที่สุด

จริง

ค่อนข้างจริง

ค่อนข้างไม่จริง

ไม่จริง

ไม่จริงเลย
5. ฉันมักใช้เวลาว่างไปในการศึกษาธรรมะหรือปฏิบัติธรรม

.....

จริงที่สุด

จริง

ค่อนข้างจริง

ค่อนข้างไม่จริง

ไม่จริง

ไม่จริงเลย
6. ขณะเที่ยวเตร่กับเพื่อนฝูงฉันมักไม่สนใจว่า สิ่งที่เราทำลงไปนั้นผิดศีลหรือไม่

.....

จริงที่สุด

จริง

ค่อนข้างจริง

ค่อนข้างไม่จริง

ไม่จริง

ไม่จริงเลย
7. ฉันเคยคุยทางด้านธรรมะกับผู้อื่น

.....

จริงที่สุด

จริง

ค่อนข้างจริง

ค่อนข้างไม่จริง

ไม่จริง

ไม่จริงเลย
8. ฉันรู้สึกว่า ตนเองเป็นพุทธแต่เพียงในนามหรือในทะเบียนเท่านั้น

.....

จริงที่สุด

จริง

ค่อนข้างจริง

ค่อนข้างไม่จริง

ไม่จริง

ไม่จริงเลย

9. การหมกมุ่นกับศาสนาทำให้คนเรามีความก้าวหน้าในชีวิตไม่มากเท่าที่ควร

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

10. ฉันช่วยเหลือคนอื่นและสังคมอยู่เสมอเพื่อสร้างกุศล

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

ตาราง 28 แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามปรีชาเชิง
 อารมณ์แนวพุทธทั้งฉบับเท่ากับ .7627

ข้อที่	Item total correlation
1	.35
2	.46
3	.34
4	.41
5	.32
6	.51
7	.57
8	.53
9	.40
10	.33
11	.28
12	.43
13	.62
14	.44
15	.35
16	.22
17	.13
18	.12
19	.05
20	.11

ตาราง 29 แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาแบบรักสันนับสนุนทั้งฉบับเท่ากับ .7006

ข้อที่	Item total correlation
1	.39
2	.33
3	.54
4	.66
5	.61
6	.32
7	.56
8	.56
9	.17
10	.25

ตาราง 30 แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการอบรมเลี้ยง
ดูของบิดามารดาแบบพุทธทั้งฉบับเท่ากับ .7740

ข้อที่	Item total correlation
1	.19
2	.27
3	.60
4	.50
5	.25
6	.32
7	.65
8	.52
9	.64
10	.62

ตาราง 31 แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการอบรม
สั่งสอนของครูแบบอบรุ่นทั้งฉบับเท่ากับ .7834

ข้อที่	Item total correlation
1	.60
2	.36
3	.54
4	.15
5	.58
6	.50
7	.42
8	.66
9	.67
10	.31

ตาราง 32 แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการอบรม
 สักสอนของครูแบบใช้เหตุผลทั้งฉบับเท่ากับ .7628

ข้อที่	Item total correlation
1	.34
2	.52
3	.41
4	.19
5	.35
6	.67
7	.62
8	.41
9	.49
10	.57

ตาราง 33 แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามลักษณะทาง
พุทธของบิดามารดาด้านความเชื่อทางพุทธศาสนาทั้งเท่ากับ .7207

ข้อที่	Item total correlation
1	.36
2	.23
3	.30
4	.24
5	.42
6	.69
7	.56
8	.42
9	.31
10	.33

ตาราง 34 แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามลักษณะทาง
พุทธของบิดามารดาด้านการปฏิบัติทางพุทธศาสนาทั้งฉบับเท่ากับ .8440

ข้อที่	Item total correlation
1	.66
2	.74
3	.77
4	.65
5	.61
6	.73
7	.30
8	.18
9	.32
10	.35

ตาราง 35 แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามลักษณะทาง
พุทธของบิดามารดาด้านวิถีชีวิตทางพุทธศาสนาทั้งฉบับเท่ากับ .7563

ข้อที่	Item total correlation
1	.59
2	.53
3	.40
4	.34
5	.14
6	.43
7	.28
8	.33
9	.62
10	.64

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวสุภารัตน์ แซ่ตั้ง
วันเดือนปีเกิด	8 ธันวาคม พ.ศ. 2508
สถานที่เกิด	เขตป้อมปราบฯ จังหวัดกรุงเทพฯ
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	148/117 ถนนดินแดง เขตดินแดง จังหวัดกรุงเทพฯ 10400
ตำแหน่งหน้าที่การงานในปัจจุบัน	อาจารย์ 1 ระดับ 4
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนวิสุทธิศ เขตดินแดง จังหวัดกรุงเทพฯ 10400
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2547	วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
พ.ศ. 2541	วิทยาศาสตรบัณฑิต วิชาเอกวิทยาการคอมพิวเตอร์ สถาบันราชภัฏจันทรเกษม
พ.ศ. 2533	ครุศาสตรบัณฑิต (วิชาเอกวิทยาศาสตร์ทั่วไป) สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา
พ.ศ. 2529	มัธยมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนปานะพันธุ์